

**UCHWAŁA NR LVII/368/2022
RADY MIEJSKIEJ W GNIEWKOWIE**

z dnia 24 czerwca 2022 r.

**w sprawie uchwalenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Gniewkowo**

Na podstawie art. 12 ust. 1 oraz art. 27 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503) oraz art. 18 ust. 2 pkt 5 ustawy z dnia 8 marca 1990 r. o samorządzie gminnym (Dz. U. z 2022 r. poz. 559)¹⁾ uchwała się, co następuje:

§ 1. 1. Uchwała się zmianę studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo uchwalonego uchwałą nr XIX/124/2012 Rady Miejskiej w Gniewkowie z dnia 30 maja 2012 r., zwane dalej „zmianą studium”.

2. Integralną częścią uchwały są:

- 1) tekst zmiany studium stanowiący załącznik Nr 1 do uchwały;
- 2) część graficzna zmiany studium stanowiąca załącznik Nr 2 do uchwały;
- 3) ujednociony tekst studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo w trzech częściach stanowiący załącznik Nr 3 do uchwały,
- 4) ujednociony rysunek studium gminy w skali 1:25 000 stanowiący załącznik Nr 4 do uchwały;
- 5) ujednociony rysunek strefy miejskiej w skali 1: 5 000 stanowiący załącznik Nr 5 do uchwały;
- 6) rozstrzygnięcie o sposobie rozpatrzenia uwag do projektu zmiany studium, nie będące ustaleniem zmiany studium, stanowiące załącznik Nr 6 do uchwały;
- 7) dane przestrzenne stanowiące załącznik Nr 7 do uchwały.

§ 2. Przyjmuje się tekst ujednociony studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo w trzech częściach wynikający ze zmiany studium zapisanej w § 1, stanowiący załącznik Nr 3 do uchwały wraz z ujednoczonym rysunkiem studium stanowiącym załączniki Nr 4 i Nr 5.

§ 3. Wykonanie uchwały powierza się Burmistrzowi Gniewkowa.

§ 4. Uchwała wchodzi w życie z dniem podjęcia i podlega ogłoszeniu w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miejskiego w Gniewkowie.

Przewodniczący Rady

Szymon Krzysztofiak

¹⁾zm. Dz. U. z 2022 r. poz. 1005 i poz. 1079

**Zmiana studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo
(tekst zmiany)**

1. W załączniku Nr 1 do uchwały Nr XIX/124/2012 Rady Miejskiej w Gniewkowie z dnia 30 maja 2012 r. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GNIEWKOWO w „tekst Studium – część pierwsza UWARUNKOWANIA ROZWOJU” wprowadza się następujące zmiany:

1) w rozdziale „PRZEDMIOT, PODSTAWA PRAWNA ORAZ CEL I ZADANIA SPORZĄDZANIA STUDIUM”

zmienia się:

Rada Miejska Gniewkowo w dniu 24 lutego 2010 r. podjęła uchwałę Nr XLVII/396/2010 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo. Dotychczas posiadane Studium zostało uchwalone uchwałą Nr XIX/160/2000 Rady Miejskiej w Gniewkowie z dnia 15 marca 2000 r.

na następujący:

Rada Miejska w Gniewkowie w dniu 28 kwietnia 2021 r. podjęła uchwałę Nr XXXVII/248/2021 w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo.

Należy wskazać, że wprowadzenie zmian do wybranych, pojedynczych zapisów studium, zarówno w części tekstowej jak i graficznej, zgodnie z § 8 ust. 2. rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jest fragmentaryczną zmianą obowiązującego studium.

2) zmienia się wyrażenie:

„Załącznik nr 2”

na następujący:

„Załącznik nr 4”.

2. W załączniku Nr 1 do uchwały Nr XIX/124/2012 Rady Miejskiej w Gniewkowie z dnia 30 maja 2012 r. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GNIEWKOWO w „tekst Studium – część druga KIERUNKI ROZWOJU” wprowadza się następujące zmiany:

1) w rozdziale „KIERUNKI ZMIAN W PRZEZNACZENIU TERENU”

zmienia się:

„W stosunku do obszarów wiejskich gminy – zgodnie z Załącznikiem nr 2 – ustala się następujące kierunki zmian w przeznaczeniu terenu:

- tereny określone na Załączniku nr 2 jako „tereny zabudowane” - są to: tereny istniejącej zabudowy miejscowości oraz tereny rozwoju przestrzennego istniejących miejscowości; kierunki zagospodarowania: adaptacja istniejącej zabudowy, dopuszcza się przebudowę i rozbudowę w ramach istniejącej zabudowy oraz realizację nowej zabudowy
- tereny określone na Załączniku nr 2 jako „tereny przeznaczone do zadań inwestycyjnych” - są to tereny przeznaczone do przekształceń z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcje mieszkaniowe, gospodarcze, rekreacyjne. Realizacja zagospodarowania

na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wybór docelowej funkcji odbędzie się na etapie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem warunków określonych w rozdziale „Wskaźniki dotyczące zagospodarowania”. Wszystkie wskazane funkcje mogą być realizowane w każdym ze wskazanych terenów, ale ze względu na szczegółowe warunki lokalizacyjne, rejon miejscowości Kępa Kujawska oraz Wielowieś-Wierzchosławice (pomiędzy linią kolejową a drogą krajową nr 15), wskazuje się jako tereny preferowane dla rozwoju funkcji gospodarczych, a pozostałe tereny - jako preferowane dla funkcji mieszkaniowych, nieuciążliwych usług i rekreacji,

- dla pozostałych terenów określonych na Załączniku nr 2 nie przewiduje się zmian przeznaczenia terenu, w z wyjątkiem dopuszczanego na terenie całej gminy zalesiania gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa, lub gruntów gdzie ze względów środowiskowych zalesienie jest optymalną formą zagospodarowania i użytkowania terenu.”

na następujący:

„W stosunku do obszarów wiejskich gminy – zgodnie z Załącznikiem nr 4 – ustala się następujące kierunki zmian w przeznaczeniu terenu:

- tereny określone na Załączniku nr 4 jako „tereny zabudowane” - są to: tereny istniejącej zabudowy miejscowości oraz tereny rozwoju przestrzennego istniejących miejscowości; kierunki zagospodarowania: adaptacja istniejącej zabudowy, dopuszcza się przebudowę i rozbudowę w ramach istniejącej zabudowy oraz realizację nowej zabudowy
- tereny określone na Załączniku nr 4 jako „tereny przeznaczone do zadań inwestycyjnych” - są to tereny przeznaczone do przekształceń z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcje mieszkaniowe, gospodarcze, rekreacyjne. Realizacja zagospodarowania na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wybór docelowej funkcji odbędzie się na etapie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem warunków określonych w rozdziale „Wskaźniki dotyczące zagospodarowania”. Wszystkie wskazane funkcje mogą być realizowane w każdym ze wskazanych terenów, ale ze względu na szczegółowe warunki lokalizacyjne, rejon miejscowości Kępa Kujawska oraz Wielowieś-Wierzchosławice (pomiędzy linią kolejową a drogą krajową nr 15), wskazuje się jako tereny preferowane dla rozwoju funkcji gospodarczych, a pozostałe tereny - jako preferowane dla funkcji mieszkaniowych, nieuciążliwych usług i rekreacji,
- teren określony na Załączniku nr 4 jako teren, na którym dopuszcza się realizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (energii słonecznej) wraz z terenami stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu terenu
- dla pozostałych terenów określonych na Załączniku nr 4 nie przewiduje się zmian przeznaczenia terenu, w z wyjątkiem dopuszczanego na terenie całej gminy zalesiania gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa, lub gruntów gdzie ze względów środowiskowych zalesienie jest optymalną formą zagospodarowania i użytkowania terenu.”

- 2) w rozdziale „**KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ**” w podrozdziale „**5. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ – ENERGETYKA**” w punkcie „**C. Na terenie gminy ustala się następujące warunki realizacji przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii (OZE)**”

zmienia się:

1. Ze względu na konieczność zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców, względy przyrodnicze oraz troskę o jakość krajobrazu, na terenie gminy wprowadza się następujące ograniczenia lokalizacji elektrowni wiatrowych:
  - zakazuje się realizacji elektrowni wiatrowych (zarówno farm wiatrowych, jak i pojedynczych obiektów) – z wyjątkiem małych indywidualnych siłowni przydomowych (nie zawodowych) produkujących energię na potrzeby własne inwestora,
  - na terenie całej gminy (po spełnieniu warunków wynikających z przepisów odrębnych) dopuszcza się lokalizację małych indywidualnych siłowni przydomowych (nie zawodowych) produkujących energię na potrzeby własne inwestora, o wysokości masztu nie przekraczającej 16 m.
2. Na terenie gminy dopuszcza się możliwość rozwoju biogazowni. Realizacja inwestycji wymaga sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Przedsięwzięcie należy zlokalizować w sposób eliminujący możliwość zaistnienia negatywnych oddziaływań w stosunku do terenów zabudowanych, to znaczy zachować odpowiednio dużą (adekwatną do zastosowanych technologii) odległość od zabudowy mieszkaniowej lub usługowej (z uwzględnieniem lokalnych warunków mikroklimatycznych, w tym warunków przewietrzania, przeważających kierunków wiatru, itp.) - minimum 500 m. Przy lokalizacji biogazowni należy także uwzględnić konieczność obsługi obiektu w zakresie transportu substratów oraz odpadów pofermentacyjnych, a także konieczność zagospodarowania pofermentów, w tym zwłaszcza wykluczenie możliwości powstania nadmiernych uciążliwości na trasie transportu (zarówno substratów, jak i odpadów) oraz wykluczenia możliwości zanieczyszczenia wód.
3. Dopuszcza się realizację (indywidualnych oraz zbiorczych) systemów wykorzystujących energię geotermalną.
4. Dopuszcza się realizację systemów wykorzystujących energię słoneczną.
5. Dopuszcza się realizację systemów bazujących na spalaniu biomasy, chyba że ustalenia mpzp stanowią inaczej.
6. Przy tworzeniu plantacji roślin energetycznych należy uwzględnić odrębne ograniczenia (związane z lokalizacją plantacji na terenach zmeliorowanych oraz chronionych).

na następujący:

1. Ze względu na konieczność zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców, względy przyrodnicze oraz troskę o jakość krajobrazu, na terenie gminy wprowadza się następujące ograniczenia lokalizacji elektrowni wiatrowych:
  - zakazuje się realizacji elektrowni wiatrowych (zarówno farm wiatrowych, jak i pojedynczych obiektów) – z wyjątkiem małych indywidualnych siłowni przydomowych (nie zawodowych) produkujących energię na potrzeby własne inwestora,
  - na terenie całej gminy (po spełnieniu warunków wynikających z przepisów odrębnych) dopuszcza się lokalizację małych indywidualnych siłowni przydomowych (nie zawodowych) produkujących energię na potrzeby własne inwestora, o wysokości masztu nie przekraczającej 16 m.
2. Na terenie gminy dopuszcza się możliwość rozwoju biogazowni. Realizacja inwestycji wymaga sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Przedsięwzięcie należy zlokalizować w sposób eliminujący możliwość zaistnienia negatywnych oddziaływań w stosunku do terenów zabudowanych, to znaczy zachować odpowiednio dużą (adekwatną do zastosowanych technologii) odległość od zabudowy mieszkaniowej lub usługowej (z uwzględnieniem lokalnych warunków mikroklimatycznych, w tym warunków przewietrzania, przeważających kierunków wiatru, itp.) - minimum 500 m. Przy lokalizacji biogazowni należy także uwzględnić konieczność obsługi obiektu w zakresie transportu substratów oraz odpadów pofermentacyjnych, a także konieczność zagospodarowania pofermentów, w tym zwłaszcza wykluczenie możliwości powstania nadmiernych uciążliwości na trasie transportu (zarówno substratów, jak i odpadów) oraz wykluczenia możliwości zanieczyszczenia wód.

3. Dopuszcza się realizację (indywidualnych oraz zbiorczych) systemów wykorzystujących energię geotermalną.
4. Dopuszcza się realizację systemów wykorzystujących energię słoneczną.
5. Dopuszcza się realizację systemów bazujących na spalaniu biomasy, chyba że ustalenia mpzp stanowią inaczej.
6. Przy tworzeniu plantacji roślin energetycznych należy uwzględnić odrębne ograniczenia (związane z lokalizacją plantacji na terenach zmeliorowanych oraz chronionych).
7. Na terenie gminy wyznacza się teren na cele realizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (energii słonecznej) o mocy, dla której na podstawie przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wymagane jest ustalenie rozmieszczenia w studium, wraz z terenami stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – zgodnie z załącznikiem nr 4.

3) zmienia się wyrażenie:

„Załącznik nr 1”

na następujący:

„Załącznik nr 3”

4) zmienia się wyrażenie:

„Załącznik nr 2”

na następujący:

„Załącznik nr 4”

5) zmienia się wyrażenie:

„Załącznik nr 3”

na następujący:

„Załącznik nr 5”.

- 3. W załączniku Nr 1 do uchwały Nr XIX/124/2012 Rady Miejskiej w Gniewkowie z dnia 30 maja 2012 r. STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GNIEWKOWO w „tekst Studium – część trzecia UZASADNIENIE ZAWIERAJĄCE OBJAŚNIENIA PRZYJĘTYCH ROZWIĄZAŃ ORAZ SYNTEZA PROJEKTU STUDIUM” wprowadza się następujące zmiany:**

1) zmienia się wyrażenie:

„Załącznik nr 1”

na następujący:

„Załącznik nr 3”

2) zmienia się wyrażenie:

„Załącznik nr 2”

na następujący:

„Załącznik nr 4”

3) zmienia się wyrażenie:

„Załącznik nr 3”

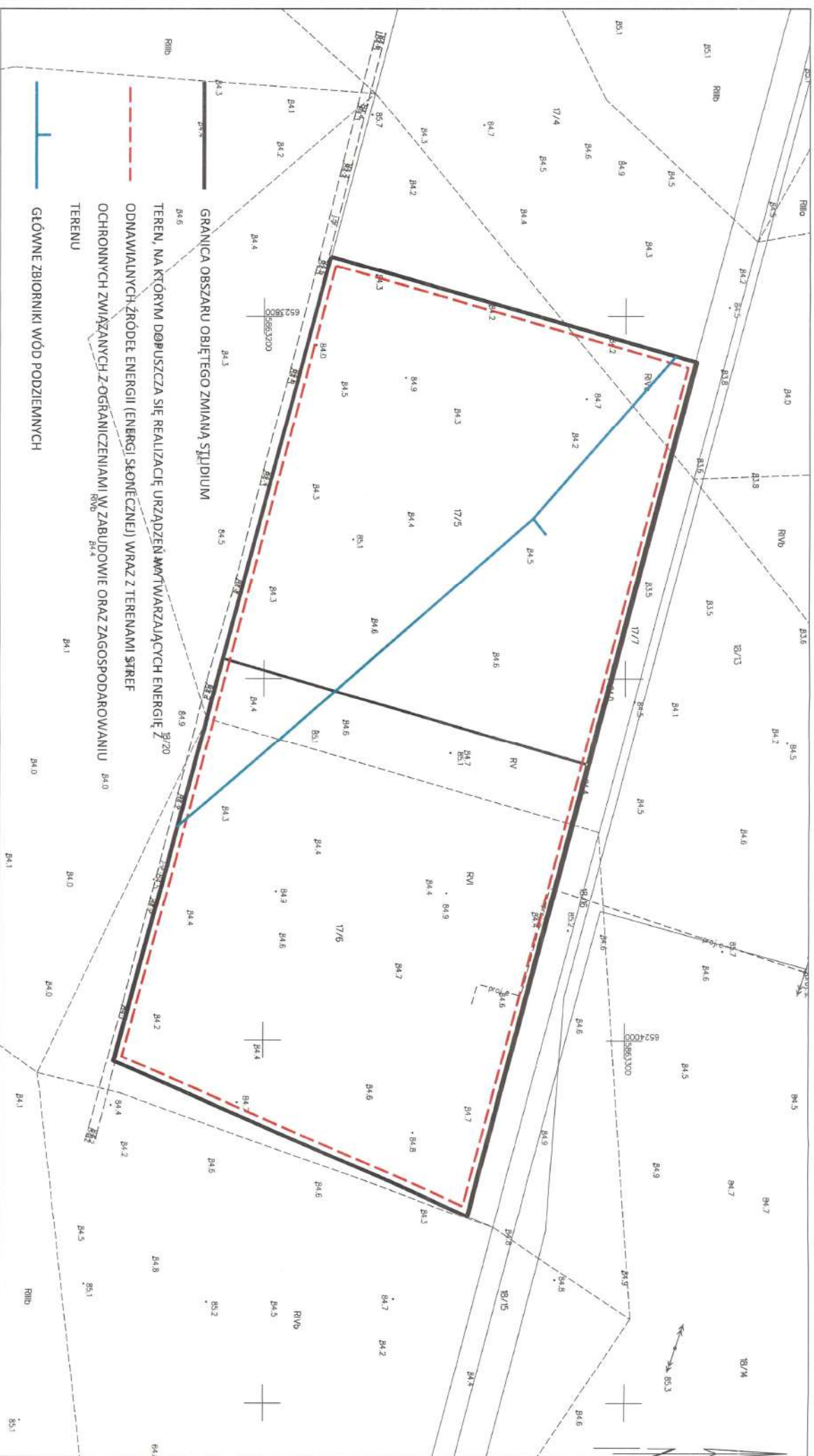
na następujący:

„Załącznik nr 5”.

Przewodniczący Rady
Szymon Wyralski
Szymon Krzysztofak

ZMIANA STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GNIEWKOWO SKALA 1 : 1 000

ZALĄCZNIK NR 2
DO UCHWAŁY NR LVIII/368/2022
RADY MIEJSKIEJ W GNIEWKOWIE
Z DNIA 24 CZERWCA 2022r.

GRANICA OBSZARU OBJĘTEGO ZMIANĄ STUDIUM

TEREN, NA KTÓRYM DOPUSZCZA SIĘ REALIZACJĘ URZĄDZEŃ WYTWARZAJĄCYCH ENERGIĘ Z ODNAWIALNYCH ŹRÓDEŁ ENERGII (ENERGI SŁONECZNEJ) WRAZ Z TERENAMI STRIFE OCHRONNYCH ZWIĄZANYCH Z OGRANICZENIAMI W ZABUDOWIE ORAZ ZAGOSPODAROWANIU TERENU

GŁÓWNE ZBIORNIKI WÓD PODZIEMNYCH

Załącznik nr 3
do Uchwały Nr LVII/368/2022
Rady Miejskiej w Gniewkowie
z dnia 24 czerwca 2022 r.

S t u d i u m

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo

tekst Studium - część pierwsza

Uwarunkowania rozwoju

S t u d i u m
uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Gniewkowo

Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo

tekst Studium - część pierwsza

Uwarunkowania rozwoju

Spis treści

Przedmiot, podstawa prawna oraz cel i zadania sporządzania studium	4
Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu	4
Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony	6
Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego	9
Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	20
Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia	22
Uwarunkowania wynikające z zagrożeń bezpieczeństwa ludności i jej mienia	31
Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy	32
Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów	35
Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych ...	36
Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych.....	36
Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych.....	36
Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górniczych wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych	37
Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami.....	38
Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych	42

Przedmiot, podstawa prawna oraz cel i zadania sporządzania studium

Przedmiotem opracowania jest Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo, zwane dalej „Studium”. Studium obejmuje obszar gminy miejsko-wiejskiej Gniewkowo w jej granicach administracyjnych. Podstawę prawną sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego określa art. 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz.U. z 2003r. Nr 80 poz.717).

~~Rada Miejska Gniewkowo w dniu 24 lutego 2010 r. podjęła uchwałę Nr XLVII/396/2010 w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo. Dotychczas posiadane Studium zostało uchwalone uchwałą Nr XIX/160/2000 Rady Miejskiej w Gniewkowie z dnia 15 marca 2000 r.~~

Rada Miejska w Gniewkowie w dniu 28 kwietnia 2021 r. podjęła uchwałę Nr XXXVII/248/2021 w sprawie przystąpienia do zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo.

Należy wskazać, że wprowadzenie zmian do wybranych, pojedynczych zapisów studium, zarówno w części tekstowej jak i graficznej, zgodnie z § 8 ust. 2. rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jest fragmentaryczną zmianą obowiązującego studium.

Podstawowym celem sporządzania Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, jest – zgodnie z ww. ustawą - określenie „polityki przestrzennej gminy, w tym lokalnych zasad zagospodarowania przestrzennego”. Studium jest podstawowym dokumentem planistycznym który kształtuje politykę gospodarowania przestrzenią na obszarze gminy i jest komplementarne wobec innych branżowych i ogólnych strategii, planów i programów rozwoju. Zadaniem Studium są: rozpoznanie aktualnej sytuacji gminy, istniejących uwarunkowań oraz problemów związanych z jej dotychczasowym rozwojem, sformułowanie optymalnych kierunków rozwoju przestrzennego gminy, stworzenie podstawy prawnej do sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, promocja rozwoju gminy.

Część I – Uwarunkowania rozwoju gminy – została wykonana w roku 2011 na podstawie najbardziej aktualnych dostępnych danych i informacji (dane z zasobu GUS - z roku 2009, dane pochodzące z Urzędu Miejskiego lub BIP Gminy Gniewkowo – aktualne na dzień pozyskania).

Uwarunkowania wynikające z dotychczasowego przeznaczenia, zagospodarowania i uzbrojenia terenu

Położenie i ogólne informacje o gminie

Gmina Gniewkowo położona jest w centralnej części województwa kujawsko-pomorskiego, w północno-wschodniej części powiatu inowrocławskiego (siedziba gminy leży w odległości ok. 15 km od centrum Inowrocławia).

Zajmuje powierzchnię ok. 179 km², co lokuje ją wśród gmin dosyć dużych (21. lokata wśród 144 gmin województwa).

W strukturze użytków rolnych zaznacza się dominujące znaczenie gruntów ornych (zajmują one ponad 58% powierzchni całej gminy). Udział sadów jest bardzo mały, udział łąk i pastwisk (łącznie ok. 5%), typowy dla większości gmin.

Na ogólną powierzchnię 17944 ha składają się użytki rolne zajmujące prawie 11,4 tys. ha (czyli prawie 64% całości), lasy i grunty leśne – 4,2 tys. ha (23,6%), pozostałe grunty i nieużytki – zajmujące razem ponad 2,3 tys. ha (prawie 13%).

Liczba ludności gminy wynosi ok. 14,8 tys., co lokuje gminę wśród gmin województwa, nieco powyżej przeciętnej, choć wśród gmin miejsko-wiejskich jest to wartość przeciętna. Liczba ludności wiejskiej wynosi ok. 7,5 tys. (wartość typowa wśród gmin na terenie kujawsko-pomorskiego), liczba ludności miasta Gniewkowo - ok. 7,3 tys. lokuje miasto w grupie kilkunastu niewielkich miejskich siedzib gmin.

Gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich gminy wynosi 44 os/km², a w odniesieniu do obszaru bez lasów, łąk i pastwisk – 62 osoby/km². Obydwie wartości należą do przeciętnych (są nieznacznie niższe od średniej wojewódzkiej), ale mają charakter neutralny i nie stanowią istotnego uwarunkowania rozwoju (ani pozytywnego, ani negatywnego).

Pod względem fizyczno-geograficznym, gmina leży w dwóch zasadniczo różniących się obszarach:

a) południowa część - w podprovincji Pojezierzy Południowobałtyckich, makroregionie Pojezierza Wielkopolskiego, mezoregionie – Równiny Inowrocławskiej.

b) północna część - w podprovincji Pojezierzy Południowobałtyckich, makroregionie Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, mezoregionie – Kotliny Toruńskiej.

Gmina ma charakter przemysłowo-rolniczy. Cechuje się dobrymi warunkami rozwoju rolnictwa oraz obecnością zakładów wytwórczych, z których największe - w Gniewkowie i Wierzchosławicach - zajmują się przetwórstwem rolno-spożywczym. Ze względu na położenie w pobliżu Inowrocławia, ale także w niedużej odległości od Torunia, część ludności gminy jest ekonomicznie związana z działalnościami pozarolniczymi prowadzonymi w tych miastach (dojazdy do pracy). Należy się spodziewać, że istotny wpływ na dalszy rozwój gminy będzie mieć przede wszystkim kondycja ekonomiczna rolnictwa oraz rosnące związki z Inowrocławiem i Toruniem.

Siedziba gminy – miasto Gniewkowo - położona jest w odległości około 55 km od Bydgoszczy (siedziby Wojewody) i ok. 25 km od Torunia (siedziby Marszałka i władz samorządowych województwa), a także około 15 km od Inowrocławia

(siedziby powiatu). Uwagę zwraca regularny kształt gminy oraz centralne położenie siedziby, dobrze dostępnej z terenu całej gminy (węzeł, w którym zbiegają się drogi różnych kategorii).

Główne determinanty warunkujące rozwój gminy, to:

- zróżnicowane warunki przyrodnicze, związane z położeniem gminy w dwóch zasadniczo odmiennych strefach morfogenetycznych – pradolina na północy i wysoczyzny w centrum i na południu,
- rolniczy charakter niezalesionej części gminy, przy zróżnicowanych, ale w znacznej części korzystnych, warunkach rozwoju rolnictwa,
- duży udział obszarów chronionych, przy jednak niskiej ich randze,
- koncentracja lasów w północnej części gminy przy niskiej lesistości w części pozostałej
- dosyć duża liczba mieszkańców,
- rozproszenie osadnictwa i dosyć duża liczba miejscowości,
- obecność funkcji przemysłowej jako uzupełniającej rolniczy charakter,
- prognozowana stagnacja demograficzna,
- położenie wzdłuż jednego z głównych ciągów infrastruktury komunikacyjnej województwa – drogi krajowej nr 15.

Użytkowanie gruntów

Gmina ma wyraźnie dwudzielny charakter. Północna jej część jest zalesiona. Jest to fragment zwartego i rozległego kompleksu Puszczy Bydgoskiej. Południowa i centralna część ma natomiast zdecydowanie rolniczy charakter. W strukturze użytkowania gruntów zaznacza się duża powierzchnia leśna (ponad 4,2 tys. ha), co stanowi więcej niż 1/3 wszystkich lasów w powiecie inowrocławskim, ale także duża powierzchnia użytków rolnych (prawie 11,4 tys. ha). Pod względem wskaźnika lesistości (23,6%) gmina zdecydowanie wyróżnia się na tle powiatu inowrocławskiego, gdzie średni wskaźnik wynosi tylko 10%, a aż w 5 gminach jest niższy od 5%; wskaźnik ten jest także nieznacznie wyższy, niż przeciętnie w województwie. Powierzchnia użytków rolnych sytuuje gminę (na tle całego województwa), wśród obszarów o istotnym znaczeniu w produkcji rolniczej.

W strukturze użytków rolnych zaznacza się dominujące znaczenie gruntów ornych (zajmują one ponad 58% powierzchni całej gminy i prawie 92% powierzchni użytków rolnych) - udział sadów jest bardzo mały, udział łąk i pastwisk (łącznie ok. 5% powierzchni gminy), typowy dla większości gmin.

Tab. Struktury użytkowania gruntów

Gmina		Użytki rolne	Grunty orne	Sady	Łąki	Pastwiska	Lasy i grunty leśne	Pozostałe grunty i nieużytki
Gniewkowo	(ha)	11398	10445	88	405	460	4237	2309
	(%)	63,5	58,2	0,5	2,3	2,6	23,6	12,9
powiat inowrocławski	(%)	76,3	67,0	1,0	5,4	2,9	10,0	13,7
województwo kujawsko-pomorskie	(%)	64,5	56,1	0,7	5,2	2,5	22,9	12,6

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Miasto Gniewkowo zajmuje powierzchnię ok. 913 ha (czyli ok. 5% powierzchni gminy). Podobnie jak w wielu miastach tej klasy wielkościowej, w strukturze użytkowania gruntów dominują użytki rolne (ponad 72% powierzchni ogólnej miasta), a grunty orne stanowią aż 62% powierzchni ogólnej miasta, a łąki i pastwiska zajmują razem prawie 10% powierzchni miasta. Lasy stanowią zaledwie 1,3% (zaledwie 12 ha).

Nieco ponad 26% powierzchni miasta (240 ha) stanowią tzw. „pozostałe grunty i nieużytki” - jest to obszar faktycznego zainwestowania miejskiego – między innymi tereny zabudowane, tereny pod drogami, placami, linią kolejową oraz nieużytki, a także tereny pod wodami.

Osadnictwo

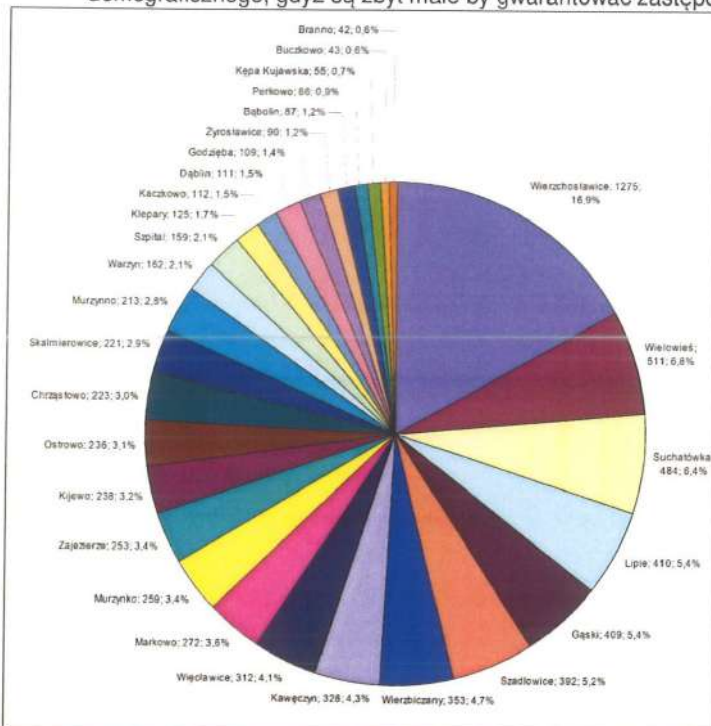
Sieć osadnicza gminy składa się z miasta oraz 29 miejscowości wiejskich. Ludność miejska stanowi niespełna połowę ludności gminy. Wiejska sieć osadnicza jest mocno rozdrobniona. Największe wsie zaliczają się do dużych w skali województwa (Wierzchosławice – liczące 1275 osób) lub dosyć dużych (Wielowieś i Suchatówka – odpowiednio 511 i 484 osób), ale koncentrują one niewielką część mieszkańców wiejskich gminy (największa wieś – Wierzchosławice – tylko 17%, Wielowieś i Suchatówka łącznie nieco ponad 13%).

Dobłą sytuację wykazują także liczące ponad 350 mieszkańców Wierzbiczy, Szadłowice, Gąski i Lipie. Wspomniane 7 miejscowości liczących ponad 350 osób skupia łącznie połowę mieszkańców wiejskich. Liczna jest grupa wsi liczących 200-270 mieszkańców (poziom 200 mieszkańców uchodzi za minimalny dla zapewnienia zdolności do rozwoju społecznego i gospodarczego). Niekorzystny jest fakt dużej liczby wsi małych i bardzo małych – aż 1/3 liczy do 125 mieszkańców. Są to wsie zbyt małe, by mogły rozwijać się w nich z powodzeniem jakiegokolwiek usługi.

Sieć osadniczą gminy należy więc uznać za uwarunkowanie niesprzyjające rozwojowi. Co ważne – jest to uwarunkowanie trwałe i praktycznie niezmiennie z pozycji polityki gminy. Na niekorzystną ocenę składa się kilka czynników:

- duża liczba wsi, a więc konieczność rozwoju rozległych sieci infrastrukturalnych, zwłaszcza jeśli uwzględną się dużą powierzchnię i kształt gmin,
- mała liczba wsi dużych, które w naturalny sposób sprzyjają rozwojowi gospodarczemu (opisane w dalszej części opracowania niekorzystne wskaźniki przedsiębiorczości, zwłaszcza sektora handlu i napraw, są w dużym stopniu wynikiem rozdrobnienia osadnictwa – małe skupienie mieszkańców nie gwarantują odpowiedniego popytu na oferowane dobra i usługi, stąd placówki handlu i usług nie mogą się utrzymać na rynku),

- duża liczba wsi małych, słabo wyposażonych w usługi (konieczność wyjazdów poza własną miejscowość w celu zaspokojenia nawet podstawowych potrzeb), ponadto wskazuje się w nich zagrożenie dla rozwoju demograficznego, gdyż są zbyt małe by gwarantować zastępowalność pokoleń (postępujący ubytek ludności).

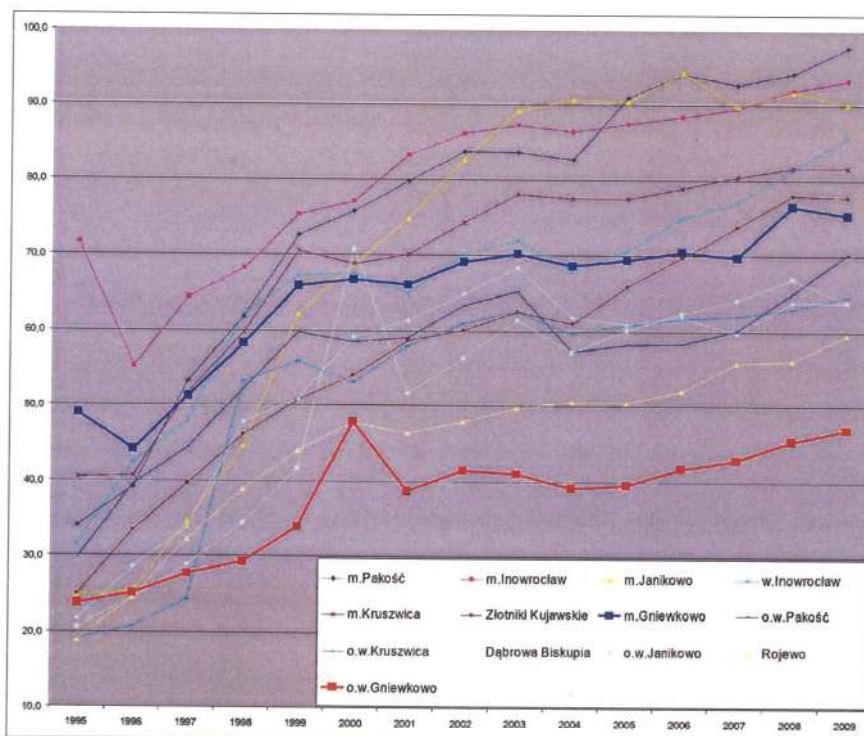

Rys. Struktura wiejskiej sieci osadniczej. Dane Urzędu Miejskiego w Gniezku – stan na rok 2008

Uwarunkowania wynikające ze stanu ładu przestrzennego i wymogów jego ochrony

Gospodarka gminy

Gmina cechuje się typowo rolniczym charakterem przestrzeni i pełni ważną rolę w produkcji żywności – w strukturze przestrzeni duży jest udział terenów rolnych, o wysokiej przydatności (czarnoziemy), które sprzyjają osiągnięciu wysokiej efektywności.

Rys. Zmiany wskaźnika przedsiębiorczości (REGON/1000 mk) na terenie gmin powiatu inowrocławskiego

Tab. Stan rozwoju przedsiębiorczości – wskaźniki (na 1000 mk) dla wybranych rodzajów działalności

Rodzaj działalności	Gniewkowo - miasto	Gniewkowo - obszar wiejski	województwo - miasta	województwo - obszary wiejskie
Przetwórstwo przemysłowe	13,4	5,4	9,6	6,9
Budownictwo	5,7	6,0	10,6	8,6
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	24,4	13,0	32,4	18,3
Hotele i restauracje	1,0	1,1	2,6	1,5
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	5,1	3,5	7,7	4,9
Pośrednictwo finansowe	1,5	1,6	4,4	1,7
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	10,5	3,9	17,5	5,4
Usługi społeczne (administracja, edukacja, ochrona zdrowia i pomoc społeczna)	4,9	2,3	10,5	5,3

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Ze względu na brak danych statystycznych nie jest możliwe dokonanie nawet pobieżnej charakterystyki potencjału rolnego gminy. Warto jednak zauważyć, że zarówno pod względem powierzchni użytków rolnych ogółem, jak i gruntów ornych, gmina lokuje się na 25. pozycji wśród gmin województwa, a powierzchnie te wynoszą odpowiednio 11490 i 10443 ha. Wg informacji zawartej na gminnym portalu internetowym: „wśród upraw przeważają: pszenica, buraki cukrowe, warzywa. W produkcji zwierzęcej dominuje chów trzody chlewnej w cyklu zamkniętym”.

Niezależnie od potencjału rolnictwa należy jednak podkreślić dobry stan rozwoju działalności przemysłowych, w tym dużych zakładów – znanych marek. Największe zakłady przemysłowe to: "Bonduelle" zajmujący się przetwórstwem warzywnym, Zakłady Przetwórstwa Cykorii "Cykoria" S.A. Wierchostawice, K.C.B. Interlight w Gniewkowie zajmujący się produkcją świec. Wymienione firmy cechują się ukształtowaną renomą, pozycją na rynku i są częścią koncernów o zasięgu międzynarodowym lub współpracują z takimi podmiotami w kraju i poza granicami.

Stan przedsiębiorczości to jedno z najpoważniejszych zadań rozwojowych gminy i dotyczy zarówno miasta, jak i obszarów wiejskich. Poprawa przedsiębiorczości ma duży wpływ na zmniejszenie wysokiego bezrobocia. W 2009 roku w mieście zarejestrowanych było 544, a na obszarach wiejskich gminy – 353 podmioty gospodarcze. Wskaźnik podmiotów gospodarczych na 1000 mieszkańców w mieście wynosi 75,4 a na obszarach wiejskich 46,9.

O ile liczba podmiotów w gminie jest obiektywnie mała, co wpływa na wskaźniki odniesione do liczby mieszkańców, to struktura branżowa dla najważniejszych dziedzin nie odbiega bardzo wyraźnie od tych wartości. Związana na obszarach wiejskich udziały poszczególnych branż w ogólnej liczbie firm są niemal identyczne ze średnimi. W mieście dominacja działalności produkcyjnych powoduje, że udziały innych branż są niższe, choć proporcje pomiędzy nimi są w zasadzie zachowane. Generalnie strukturę branżową przedsiębiorczości należy uznać za prawidłową - nie wpływającą na możliwości rozwoju, ale na pewno niekorzystny jest stan przedsiębiorczości – czyli zbyt mała liczba działających firm.

Tab. Struktura branżowa przedsiębiorczości – udziały (%) poszczególnych rodzajów działalności w ogólnej liczbie zarejestrowanych podmiotów

Rodzaj działalności	Gniewkowo - miasto	Gniewkowo - obszary wiejskie	województwo - miasta	województwo - obszary wiejskie
Rolnictwo, łowiectwo i leśnictwo	3,5	11,3	0,9	7,8
Rybnictwo	0,0	0,0	0,0	0,1
Górnictwo	0,0	0,0	0,0	0,2
Przetwórstwo przemysłowe	17,8	11,6	9,2	11,1
Wytwarzanie i zaopatrywanie w energię elektryczną, gaz, wodę	0,0	0,0	0,1	0,3
Budownictwo	7,5	12,7	10,1	13,9
Handel hurtowy i detaliczny; naprawa pojazdów samochodowych, motocykli oraz artykułów użytku osobistego i domowego	32,4	27,8	30,9	29,5
Hotele i restauracje	1,3	2,3	2,5	2,3
Transport, gospodarka magazynowa i łączność	6,8	7,4	7,3	7,9
Pośrednictwo finansowe	2,0	3,4	4,2	2,7
Obsługa nieruchomości, wynajem i usługi związane z prowadzeniem działalności gospodarczej	14,0	8,2	16,7	8,6
Administracja publiczna i obrona narodowa; obowiązkowe ubezpieczenia społeczne i powszechne ubezpieczenie zdrowotne	0,6	1,4	0,4	1,8
Edukacja	2,4	1,4	2,5	2,6
Ochrona zdrowia i pomoc społeczna	3,5	2,0	7,1	4,1
Działalność usługowa komunalna, społeczna i indywidualna, pozostała	8,3	10,5	7,9	7,1

Zródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Gmina charakteryzuje się trwałym wysokim poziomem bezrobocia. Jest to typowy problem powiatu inowrocławskiego – niekorzystne wskaźniki są obserwowane we wszystkich gminach. Coroczna zmienność liczby bezrobotnych jest stosunkowo duża, więc bezwzględne wartości nie są tak istotne, jak względna pozycja na tle innych obszarów. Gmina Gniewkowo w przebiegu bezrobocia naśladuje ogólne trendy (np. postępujący spadek bezrobocia w latach 2003-09), ale wskaźniki tu notowane są corocznie bardzo niekorzystne i lokuja ją wśród najsłabszych gmin województwa.

Tab. Zmiany liczby bezrobotnych w gminach powiatu inowrocławskiego

gmina	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Inowrocław	9 387	9 404	9 134	8 265	6 620	5 584	6 377
Dąbrowa Biskupia	669	650	661	602	486	379	452
Gniewkowo	1 792	1 723	1 722	1 569	1 381	1 212	1 357
Inowrocław	1 317	1 379	1 324	1 271	1 067	887	934
Janikowo	1 774	1 583	1 552	1 328	1 092	984	1 223
Kruszwica	2 882	2 783	2 664	2 458	1 933	1 691	1 700
Pakość	1 483	1 440	1 370	1 261	1 008	831	853
Rojewo	569	544	546	524	442	360	401
Złotniki Kujawskie	1 138	1 120	1 037	1 104	963	686	829

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Tab. Zmiany wskaźników bezrobotnych (bezrobotni/1000 mk w wieku produkcyjnym) w gminach powiatu inowrocławskiego

gmina	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2009–pozycja wśród 144 gmin
Inowrocław	18,4	18,3	17,7	16,1	13,0	11,0	12,6	86
Dąbrowa Biskupia	20,7	19,9	20,2	18,3	14,7	11,5	13,6	107
Gniewkowo	19,1	18,2	18,2	16,5	14,6	12,8	14,3	117
Inowrocław	19,5	20,1	19,1	18,3	15,2	12,6	13,1	94
Janikowo	21,1	18,6	18,1	15,4	12,6	11,3	13,9	111
Kruszwica	22,9	21,9	20,8	19,2	15,0	13,2	13,3	100
Pakość	23,8	22,8	21,6	19,8	15,7	12,9	13,2	96
Rojewo	20,5	19,2	19,1	18,0	15,1	12,2	13,3	101
Złotniki Kujawskie	20,3	19,6	17,9	19,0	16,4	11,6	13,9	110

Źródło: Opracowanie własne na podstawie danych Urzędu Statystycznego

Ograniczenia i możliwości rozwoju osadnictwa

Istniejąca sieć osadnicza gminy nie posiada istotnych barier, które ograniczałyby ich rozwój terenowy (przestrzenny). Miasto oraz większość wsi posiada znaczące możliwości rozwojowe w ramach istniejącej zwartej zabudowy, w formie zabudowy uzupełniającej (plombowej) lub konsekwentnego, spójnego i harmonijnego poszerzania zabudowy istniejącej. Ze względu na stagnację demograficzną nie notuje się bardzo dużego zapotrzebowania na tereny mieszkaniowe, a ograniczony stan rozwoju przedsiębiorczości nie generuje dużego zapotrzebowania na tereny inwestycyjne pod działalność gospodarczą. Tym samym na terenie gminy nie notuje się zapotrzebowania na rozległe tereny rozwojowe i potrzeby ludności realizowane są w sposób niezakłócony.

Wobec powyższego, głównymi ograniczeniami rozwoju przestrzennego są więc występujące na terenie całej gminy, ale raczej wyspowo – nie tworząc zwartych obszarów ograniczeń:

- dobrej jakości gleby,
- warunki fizyczno-geograficzne (przede wszystkim związane z warunkami hydrologicznymi),
- obszary cenne przyrodniczo (wymagające ochrony).

Północna część gminy jest wyłączona z zainwestowania (kompleks leśny Puszczy Bydgoskiej).

Potencjalnie największe możliwości rozwoju dla osadnictwa występują w rejonie podmiejskim oraz wzdłuż głównych dróg zapewniających prawidłową obsługę komunikacyjną i łatwość dostępu ośrodka gminnego. Ze względu na brak dostatecznej ilości wód powierzchniowych płynących wyklucza się ze względów ekologicznych możliwość lokalizacji przemysłu wodochłonnego na całym obszarze gminy (brakuje odbiorników dużej objętości ścieków).

W rozwoju zabudowy należy przyjmować zasadę koncentracji zainwestowania w największych miejscowościach, co ułatwia racjonalne zarządzanie przestrzenią, optymalną realizację zadań własnych oraz stanowi najłatwiejszy sposób poprawy jakości życia mieszkańców.

Zagospodarowanie turystyczne

Gmina wykazuje umiarkowane uwarunkowania dla rozwoju pewnych rodzajów oferty turystycznej, ale podkreślić należy, że nie jest to typ walorów, które cieszą się bardzo dużym zainteresowaniem turystów, jak też nie wpływają na kształtowanie jednoznacznego wizerunku danego obszaru, jako terenu bardzo atrakcyjnego turystycznie.

Główne rodzaje funkcji turystyczno-wypoczynkowej, dla których rozwoju predestynowana jest gmina, to przede wszystkim:

- rekreacja codzienna i weekendowa – skierowana zarówno dla mieszkańców gminy (głównie miasta) oraz mieszkańców sąsiednich dużych miast – Torunia i Inowrocławia. Tego typu oferta powinna wiązać się z wyznaczeniem szlaków pieszych i rowerowych oraz bazy ogrodów działkowych, względnie zabudowy letniskowej. Tereny szczególnie predestynowane to północna część gminy (rozwój zabudowy oraz ścieżek umożliwiających

- penetrację turystyczną) oraz Błoto Ostrowskie i Błoto Gąskie (tu wyłącznie rozwój ogólnodostępnego zagospodarowania, bez możliwości rozwoju zabudowy na terenie i w pobliżu tych walorów),
- wypoczynek sobotnio – niedzielny i pobytowy oparty na wynajmie kwater w zabudowie zagrodowej (agroturystyka i turystyka wiejska), jak też polegający na coraz popularniejszych „drugich domach” czyli siedliskach wykupywanych w celu rekreacyjnego, czasowego wykorzystania,
- prowadzenie zielonych szkół - placówek dydaktycznych prowadzących w turnusach zajęcia dla uczniów z innych regionów. Tu korzystne walory prezentują miejscowości północnej części gminy,
- edukacja ekologiczna – szczególnie przydatne dla tego typu form są: Błoto Ostrowskie i Błoto Gąskie – nie mające w zasadzie konkurencji w tej części województwa,
- turystyka krajoznawcza i kwalifikowana (specjalistyczna): piesza, rowerowa i konna. Walorem dla turystyki krajoznawczej są także obiekty zabytkowe – dosyć licznie reprezentowane, ale nie zaliczane do najatrakcyjniejszych, ze względu na swą formę, dla turystyki (są to walory dosyć powszechne w tej części województwa),
- podobnie jak w innych obszarach o relatywnie niskich walorach naturalnych lub kulturowych, pewną formą aktywizacji turystycznej jest stworzenie komercyjnej oferty rekreacyjnej (park rozrywki, itp.), który swym zasięgiem, dzięki unikatowości dużej atrakcyjności, oddziaływałby na Toruń i Inowrocław.

Przez teren gminy biegnie szlak turystyczny im. Władysława Sikorskiego – z Gniewkowa przez Wierzbiczany na południe (do rezerwatu Balczewo), i dalej na zachód (do Inowrocławia). Przez teren gminy biegnie szlak rowerowy – z Torunia, przez Cierpice, Gniewkowo, Lipie, Lipionki, Gąski do Parchania.

Podsumowując, należy podkreślić, że gmina nie wykazuje predyspozycji dla rozwoju wypoczynku pobytowego na dużą skalę, ani też szczególnie wysokiej atrakcyjności dla krajoznawstwa. Nie należy się więc spodziewać dużej skali ruchu, a funkcji turystycznych nie należy postrzegać jako istotnych w kontekście rozwoju gospodarczego gminy. Jako priorytet w tej dziedzinie należy więc wskazać zapewnienie własnym mieszkańcom właściwych warunków dla rekreacji.

Uwarunkowania wynikające ze stanu środowiska, w tym stanu rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej, wielkości i jakości zasobów wodnych oraz wymogów ochrony środowiska, przyrody i krajobrazu kulturowego

Położenie na tle jednostek fizyczno-geograficznych

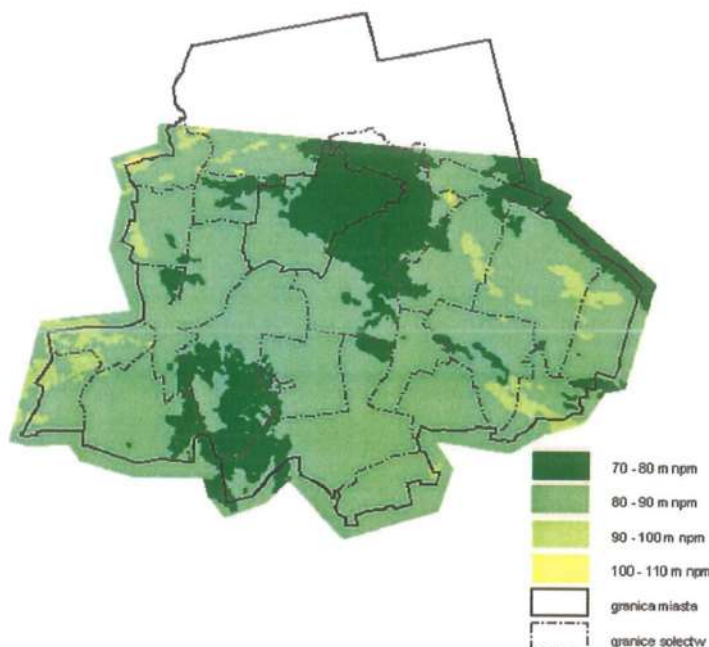
Pod względem fizyczno-geograficznym, gmina leży w dwóch zasadniczo różniących się obszarach:

- południowa część - w podprovincji Pojezierzy Południowobałtyckich, makroregionie Pojezierza Wielkopolskiego, mezoregionie – Równiny Inowrocławskiej.
- północna część - w podprovincji Pojezierzy Południowobałtyckich, makroregionie Pradoliny Toruńsko-Eberswaldzkiej, mezoregionie – Kotliny Toruńskiej.

Geologia i ukształtowanie terenu

Gmina charakteryzuje się wyraźną dwudzielnością pod względem warunków geologicznych i geomorfologicznych. Jest to bezpośrednią konsekwencją położenia w strefie dwóch jednostek fizycznogeograficznych - część północna - zajmująca ok. ¼ powierzchni leży w strefie pradoliny (krajobraz terasowo-wydmowy), większa część południowa - w strefie wysoczyzny w pasie pojezierzy. Granica pomiędzy tymi jednostkami jest bardzo czytelna w terenie i biegnie nieco na północ od linii wyznaczonej przez miejscowości Warzyn - Suchatówka - Gniewkowo - Godzięba. Jediną miejscowością leżącą na północ od tej linii jest położony w enklawie śródleśnej Dąblin.

Część północną gminy ukształtowały najpierw procesy erozji fluwioglacjalnej i odpływu wód z czoła lądolodu rozległą pradoliną Wisły z licznymi terasami, a następnie (co jest obecnie główną dominantą krajobrazową w tej części gminy) procesy akumulacji eolicznej w tej pradolinie - obserwuje się tu rozległe pole wydmowe (część leżąca w gminie jest tylko małym fragmentem pola wydmowego rozciągającego się w pasie ponad 60 km w Kotlinie Toruńskiej). Ta część gminy charakteryzuje się największym zróżnicowaniem wysokości bezwzględnych i stosunkowo dużymi wysokościami względnymi i spadkami terenu. W jej obrębie większym zróżnicowaniem charakteryzuje się fragment wschodni i środkowy, natomiast zachodni ma charakter bardziej równinny. Skrajnie północna część gminy leży na wysokości nieco poniżej 70 m npm (jest to najniższej położona część gminy). Kulminacje wydm przekraczają 90, a nawet 100 m npm, dosyć powszechnie spotyka się spadki rzędu 20-30 m na odcinku 500-750 m. Podkreślić jednak należy, że cała północna część gminy jest zalesiona (fragment rozległego kompleksu Puszczy Bydgoskiej) stąd opisane zróżnicowanie rzeźby nie ma żadnego wpływu na możliwość rozwoju osadnictwa czy rolnictwa.

Rys. Szkic hipsometryczny środkowej i południowej części gminy

Część południową gminy stanowi równina morenowa. W jej podłożu dominują gliny (zwłaszcza lekkie) oraz piaski gliniaste i słabo gliniaste. Podłoże stwarza bardzo dobre warunki dla wykształcenia urodzajnych i zasobnych w składniki odżywcze gleb, zwłaszcza czarnych ziem (zwanymi kujawskimi), które w większości zaliczane są do 1 lub 2 kompleksu rolniczej przydatności gleb, czyniąc gminę jednym z obszarów o najlepszych w województwie warunkach glebowych. Równina morenowa charakteryzuje się stosunkowo małym zróżnicowaniem rzeźby. Krajobraz jest wybitnie równinny - zdecydowana większość tej części gminy leży na wysokości 80-90 m n.p.m. W części wschodniej (Żyrosławice, Kijewo, Markowo) spotyka się wyniesienia (wysokość względna ok. 10 m, wys. bezwzględna - ok. 95 m n.p.m.) będące wciąż niezdenudowanymi pozostałościami akumulacji lodowcowej.

W centralnej i południowej części gminy w obszarze wysoczyzny spotyka się obszary łagodnych i raczej płytkich obniżen o genezie wytopiskowej (o głębokości kilku metrów i wysokościach bezwzględnych rzędu ok. 75 m n.p.m.). Charakteryzują się one wyraźnie większą wilgotnością podłoża (są cennym rezerwuarem wody w obszarze o niskich opadach). Jeden z dwóch największych obszarów tego typu - leżący w południowej części gminy - na południe od Ostrowa (tzw. Błoto Ostrowskie, Błoto Gąskie) jest częściowo zalesiony i jest objęty ochroną w randze obszaru chronionego krajobrazu. Drugie rozległe obniżenie położone jest w czworokącie Gniewkowo-Lipie-Suchatówka-Jezioro Stare. Charakteryzuje się on jednak wyraźnie niższą wilgotnością. Znacznie mniejsze obniżenia o podobnym charakterze (częściowo zajęte przez niewielkie jeziora) spotyka się m.in. na północ od Gniewkowa i na północ od Wierzchosławic.

W obszarze wysoczyzny największą kulminację spotyka się na południe od Suchatówki (prawie 105 m n.p.m.) - jest to pagór morenowy o dużej wysokości względnej - stanowiący wyraźną dominantę wysokościową, zwłaszcza na tle równiny rozciągającej się na południe i na wschód.

Dla obszaru gminy dostępne są dane dotyczące kilkunastu profili geologicznych (pominięto warstwę gleby o miąższości 50-180 cm):

- w Szadłowicach - do głębokości 28 m ppt margiel;
- w Wierzchosławicach - na głębokości 1,8 - 4,0 margiel, następnie do 6 m - glinę piaszczystą, do 8 m piasek pylasty, do 16 m - glinę szarą, do 22 m - pył;
- w Kaczkowie - do gł. 5 m - glina pylasta, do 19 m - piasek drobnoziarnisty, do 22 m - piasek różnoziarnisty;
- w Michałowie (rejon byłej cegielni) - do 1 m - glina zwałowa, do 6 m - margiel zwałowy, do 9 m - piasek, do 17 - margiel piaszczysty do 27 m - piasek, do 32 m - margiel ilasty;
- w Kijewie - do 2 m - piasek drobnoziarnisty, do 24 m - glina, do 48 m - piasek;
- w Murzynie - do 26 m - glina z płytkim przewarstwieniem piasku na głębokości ponad 9 m;
- w Markowie - do 8 m - glina piaszczysta, do 17 m - ily, do 21 m - piasek drobnoziarnisty, do 21 m - żwir, do 51 m - na przemian serie gliny piaszczystej i piasku;
- w Kaczkowie - do 5 m - glina pylasta, do 22 m - piasek;
- w Wierzbicanach - do 3 m - piasek średnioziarnisty, do 25 m - glina piaszczysta, do 33 m - piasek drobnoziarnisty;
- w Suchatówce - do 0,8 m - piasek, do 10 m - il marglisty, do 15 m - margiel lodowcowy, 16 m - piasek drobnoziarnisty, do 61 m - ily.

Wysokości bezwzględne w gminie są dosyć zróżnicowane w części północnej i mało zróżnicowane w części środkowej i południowej. Najniżej położona jest część skrajnie północna (ok. 67 m n.p.m.). Najwyżej położony punkt to pagór morenowy na pd. od Suchatówki o wysokości ok. 105 m n.p.m. Różnica pomiędzy ekstremalnymi wysokościami bezwzględnymi w gminie wynosi więc prawie 40 m, choć podkreślić należy, że część wysoczyznowa ma charakter typowo równinny.

Klimat

Według klasyfikacji regionów klimatycznych Polski przeprowadzonej przez W. Okołowicza, gmina leży w klimatycznym „subregionie kujawskim”. Dla obszaru tego identyfikuje się następujące, podstawowe wyznaczniki klimatu: duża liczba dni pochmurnych, bardzo mały opad - najniższy w kraju. Szczegółowe parametry charakteryzujące klimat, są następujące:

- opady atmosferyczne wynoszą 500-550 mm, z czego ponad połowa (ok. 300-350 mm) przypada na półrocze letnie,
- średnie temperatury roczne wynoszą ok. 8°C przy czym w lipcu przekraczają 18,5°C a w styczniu wynoszą ok. -3°C,
- okres wegetacyjny trwa 210-215 dni,
- termiczne lato trwa przeciętnie ok. 90-100 dni,
- termiczna zima trwa przeciętnie ok. 85 dni,
- średnia liczba dni mroźnych wynosi ok. 35-40, natomiast bardzo mroźnych (gdy temperatura maksymalna nie przekracza -10°C wynosi 2-3),
- średnia liczba dni gorących wynosi 35, a dni upalnych (z temperaturą ponad 30°C) 5 do 6,
- liczba dni pogodnych wynosi 35-40,
- liczba dni chmurnych wynosi 120-130,
- pokrywa śnieżna występuje w okresie trwającym ok. 70 dni,
- przeciętne roczne usłonecznienie wynosi 1500-1600 godzin,
- notuje się zdecydowaną przewagę wiatrów zachodnich, w następnej kolejności południowo-zachodnich i północno-zachodnich.

Zróżnicowanie rzeźby terenu, a przede wszystkim występowanie obniżeń terenu o wyższej wilgotności, powodują na terenie gminy lokalne modyfikacje klimatu. Przede wszystkim znacznie częstsze będą w takich warunkach mgły. Z tych samych powodów należy się spodziewać w okresie jesienno-wiosennym zastoisk zimnego powietrza, a w okresie letnim nieco łagodniejszego przebiegu pogody (niższe temperatury maksymalne, wyższa wilgotność powietrza). Lokalnie zróżnicowana rzeźba terenu powoduje także w zależności od kierunku ekspozycji modyfikacje mikroklimatu (dłuższe zaleganie śniegu, gorsze/lepsze nasłonecznienie, anomalia aerosanitarne, itp.)

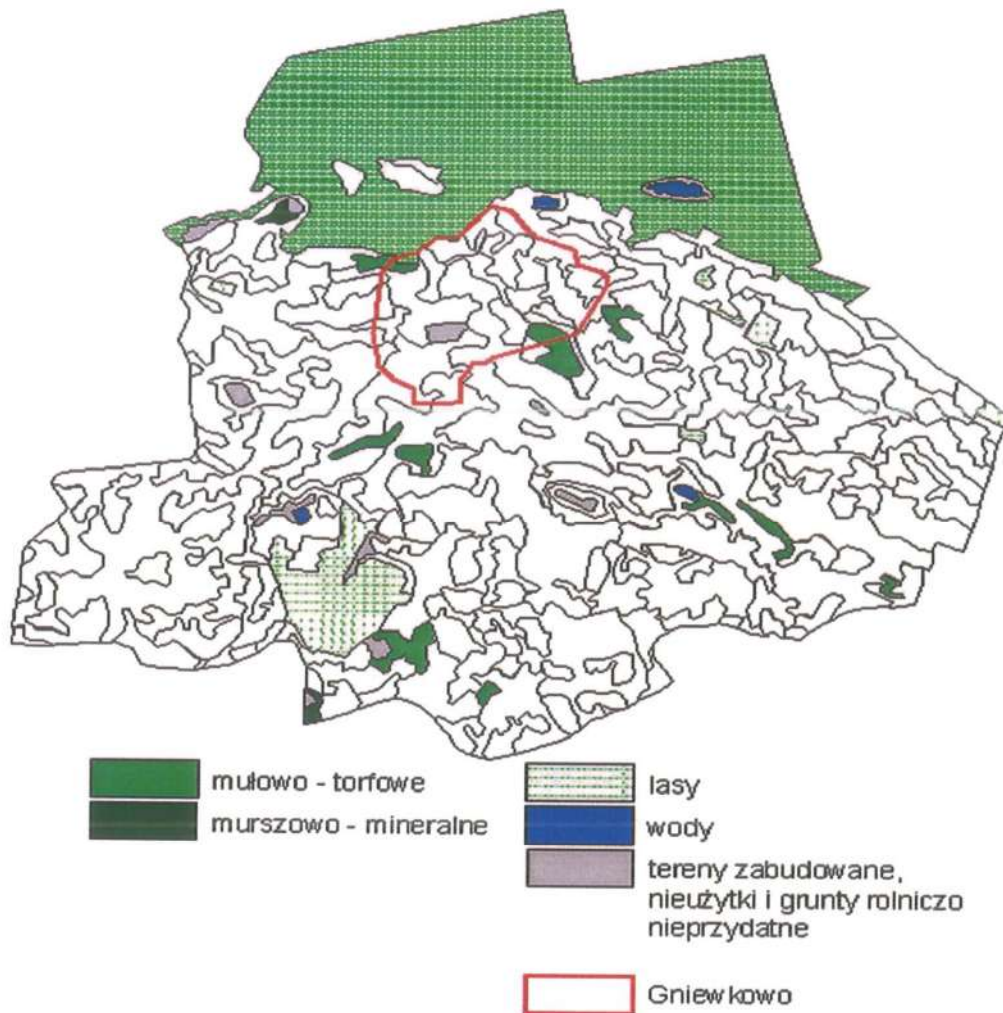
Gleby i przydatność rolnicza gruntów

Gmina charakteryzuje się zróżnicowaną pokrywą glebową, związaną ściśle z typem podłoża, a pośrednio z morfologią obszaru. Podkreślić jednak należy, że zdecydowana większość południowej i środkowej części gminy (a więc położonej poza leżącą w części północnej Puszcą Bydgoską) charakteryzuje się dobrą lub bardzo dobrą jakością i przydatnością rolniczą gleb.

Tab. Klasy bonitacyjne gruntów omych (z sadami) i użytków zielonych

grunty orne z sadami		użytki zielone	
klasa	% udział	klasa	% udział
I	2,8	I	0,0
II	22,1	II	8,5
IIIA	31,8	III	20,4
IIIB	16,1	IV	40,0
IVA	11,8	V	25,5
IVB	8,1	VI	5,4
V	5,4	VIZ	0,1
VI	1,5		
VIZ	0,4		

Źródło: IUNG

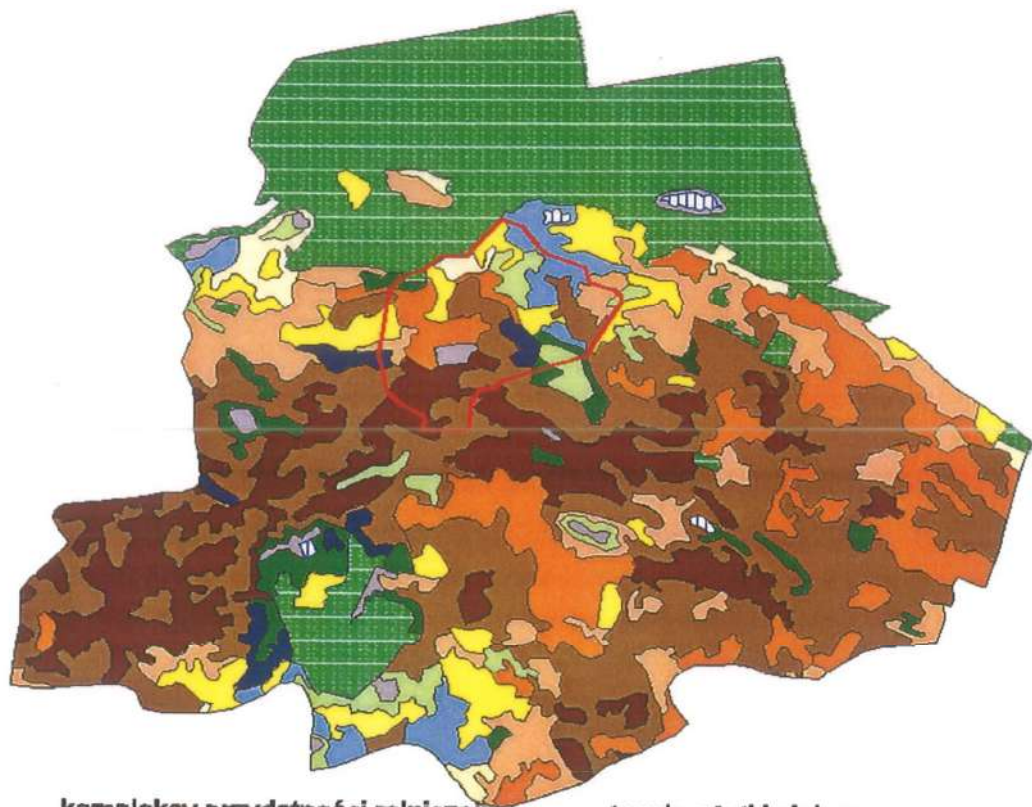

Rys. Rozmieszczenie gruntów pochodzenia organicznego (na pdst. IUNG Puławy)

Pod względem typu gleb zdecydowanie przeważają urodzajne czarne ziemie stanowiące aż ponad 69% powierzchni niezalesionej. Około 12% zajmują gleby brunatne właściwe. Łącznie w gminie struktura gleb przedstawia się następująco:

- czarne ziemie - 69% powierzchni ogólnej,
- brunatne właściwe typowe - 12% powierzchni ogólnej,
- rdzawe - 7% powierzchni ogólnej,
- brunatne wylugowane - 5% powierzchni ogólnej,
- płowe - 5% powierzchni ogólnej,
- mułowo-torfowe - 2% powierzchni ogólnej.

Oceniając przydatność rolniczą gleb należy stwierdzić, że syntetyczny Wskaźnik jakości Rolniczej Przestrzeni Produkcyjnej wynoszący 87,6 pkt lokuje gminę wśród najlepszych gmin województwa kujawsko-pomorskiego. Wśród wskaźników cząstkowych najgorzej oceniany jest krajobraz rolniczy (kombinacja rzeźby terenu, lesistości, zadrzewień śródpolnych i powierzchni wód otwartych), bardzo wysoki jest natomiast wskaźnik gleb.

kompleksy przydatności rolniczej:

1	pszenny bardzo dobry
2	pszenny dobry
4	żytni bardzo dobry
5	żytni dobry
6	żytni słaby
7	żytni bardzo słaby
8	zbożowo-pastewny mocny
9	zbożowo-pastewny słaby

trwale użytki zielone:

1z	bardzo dobre i dobre
2z	średnie
3z	słabe i bardzo słabe
[Symbol lasu]	lasy
[Symbol wody]	wody
[Symbol zabudowy]	tereny zabudowane, nieużytki i grunty rolniczo nieprzydatne
[Symbol Gniezko]	Gniezko

Rys. Rozmieszczenie gleb wg kompleksów przydatności rolniczej (na pdst. IUNG Puławy)

Czarne ziemie przeważają w zachodniej i centralnej części gmin, stanowiąc tu dominujący typ gleb. We wschodniej części obserwuje się bardziej zróżnicowaną mozaikę glebową, z większym udziałem gleb brunatnych właściwych z płowymi i brunatnych wylugowanych. O ile czarne ziemie można uznać za gleby o bardzo dobrej przydatności dla rolnictwa, to gleby brunatne i płowe cechują się dobrą przydatnością (w większości gmin właśnie gleby brunatne i płowe stanowią najlepszy zasób glebowy).

Gleby o słabej przydatności (różnego rodzaju piaskowe, w tym głównie rdzawe) oraz pseudobielicowe występują przede wszystkim w północnej części gminy (w strefie przejściowej do Puszczy Bydgoskiej) oraz wyspowo w części południowo-wschodniej. Stanowią one zdecydowaną mniejszość w ogólnej powierzchni gleb.

Stosunkowo małe powierzchnie zajmują grunty pochodzenia organicznego. Są one genetycznie związane z podmokłymi równinami wytopiskowymi. Ich większa koncentracja ma miejsce w ok. Gąsek, Buczkowa i Godzięby, a mniejsze powierzchnie spotyka się w ok. Murzynna - Żyroślavic i Bąbolina.

Wśród gruntów organicznych zdecydowanie dominują gleby mułowo-torfowe, a bardzo mały jest udział gleb murszowo-mineralnych i murszowatych. Na glebach organicznych wykształciły się przede wszystkim kompleksy trwałych użytków zielonych - głównie należące do kompleksu 3 (słabe i bardzo słabe), rzadziej do kompleksu 2 (średnie).

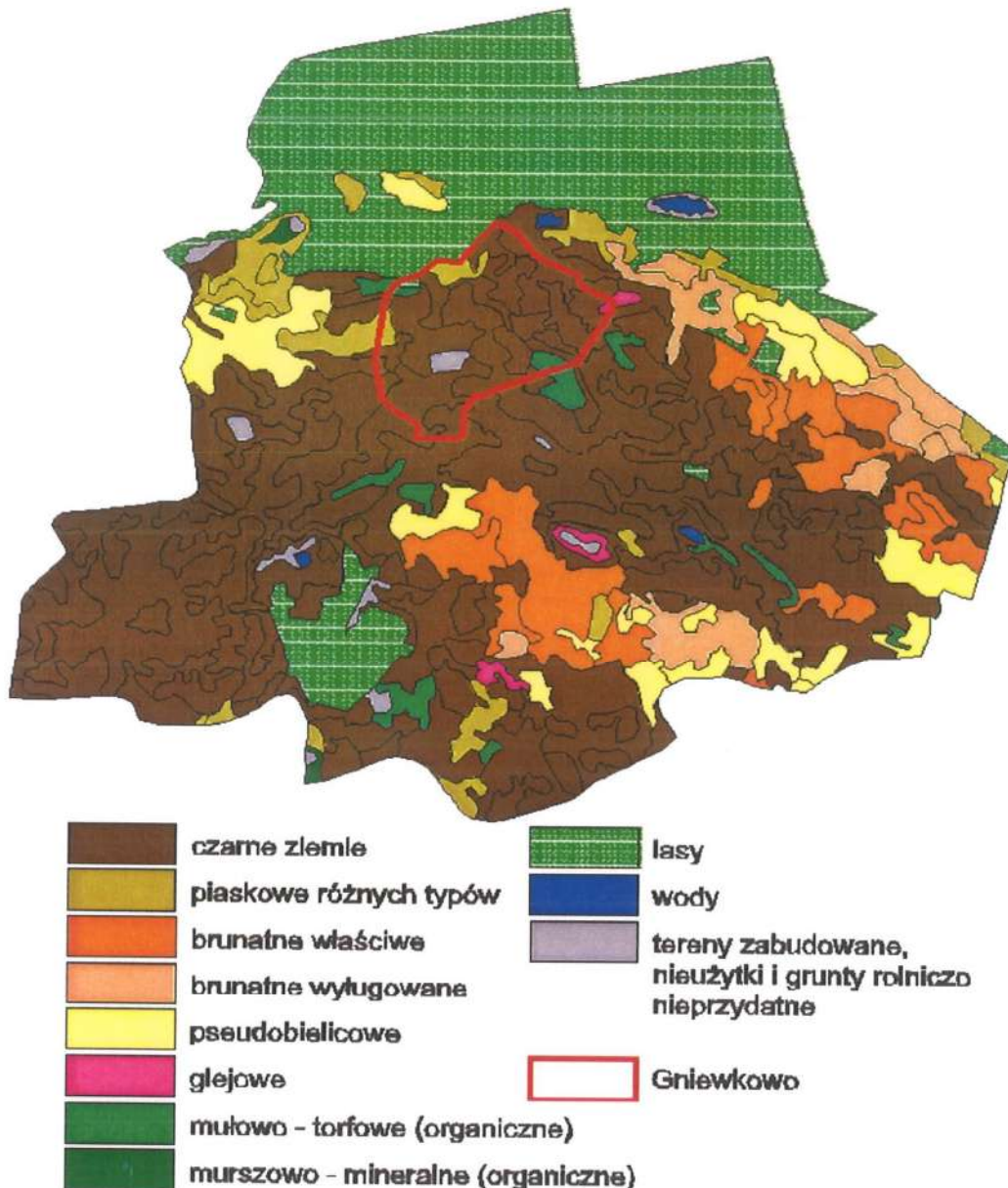
Znaczna powierzchnia gleb organicznych występuje w południowej części gminy (obniżenie zwane Błoto Ostrowskie i Błoto Gąskie), są one jednak zalesione i nie są przedmiotem bliższych analiz.

Oceniając pokrywą glebową gminy pod względem występowania kompleksów rolniczej przydatności gleb należy podkreślić przede wszystkim bardzo duży udział gleb zaliczanych do kompleksów najwyższych: 1 - pszenno-bardzo dobrego i 2 - pszenno-dobrego, a także 4 - żytnio-bardzo dobrego (pszenno-żytnio) i 5 - żytnio-dobrego. W gminie nie występuje kompleks 3 - pszenno-wadliwy.

Kompleks 1 przeważa w części południowo-zachodniej oraz w części centralnej. Kompleks 2 jest powszechny w części środkowej, wschodniej i południowej. Kompleksy pszenne wykształciły się przede wszystkim na czarnych ziemiach.

Kompleksy żytnie - 4 i 5 - występują najliczniej w części środkowej i wschodniej. Kompleksy żytnie, to prócz czarnych ziem, głównie gleby brunatne i płowe.

Kompleks żytni bardzo słaby występuje sporadycznie (głównie w części północnej w sąsiedztwie Puszczy Bydgoskiej). Wykształcił się na glebach piaskowych. Dostyc duże powierzchnie zajmują kompleksy zbożowo-pastewne - mocny i słaby. Wiązą się one zazwyczaj z występowaniem gleb dobrej jakości (czarne ziemie) w warunkach nadmiernej wilgotności (doliny wytopiskowe). Są one zasobne w składniki pokarmowe i potencjalnie żyzne, ale wadliwe na skutek nadmiernego uwilgotnienia. W podobnych warunkach wykształciła się też większość trwałych użytków zielonych - w gminie występuje równowaga pomiędzy użytkami średnimi oraz słabymi i bardzo słabymi, natomiast stwierdzono tylko niewielką powierzchnię użytków dobrych i bardzo dobrych (kompleks 1z) - w ok. Markowa. Kompleksy 2z i 3z wykształciły się zarówno na gruntach pochodzenia organicznego, jak też na czarnych ziemiach.

Rys. Rozmieszczenie gleb wg typów (na pdst. IUNG Puławy)

O wysokiej jakości gleb świadczy struktura według klas bonitacyjnych – wprawdzie udział klasy I jest niewielki, jednak aż ponad 1/5 należy do klasy II, a prawie połowa do klas III. Prawie 3/4 wszystkich gruntów ornych w gminie należy więc do klasy I, II lub klas III. Udział klas najniższych (V, VI i VIz) jest w porównaniu z innymi gminami znikomy (nieco ponad 7%).

Wśród użytków zielonych ponad 2/5 należy do klasy IV, a 1/5 do klasy III. Najlepsze użytki to klasa II, reprezentowana przez mniej niż 9% ogółu.

Gleby na terenie gminy są w niewielkim stopniu narażone na procesy erozyjne. Czynnikiem chroniącym jest równinna rzeźba terenu. Podwyższone ryzyko erozji wodnej występuje jedynie w pasie na południe od Puszczy Bydgoskiej. Potencjalnie większe (choć obiektywnie - małe) zagrożenia dotyczą też niewielkich fragmentów w południowej części gminy - na południe od Szadłowic i w okolicach Gąsek. Enklawy śródlądne w północnej części gminy są w większym stopniu narażone na erozję eoliczną, choć znikoma powierzchnia gruntów ornych w tej części gminy powoduje, iż zagadnienie to ma charakter wyłącznie teoretyczny.

Lasy

Lasy i grunty leśne zajmują powierzchnię ok. 4,2 tys. ha, czyli niespełna 1/4 powierzchni ogólnej gminy. Położone są w kilku kompleksach, z których na uwagę zasługują dwa:

- kompleks w północnej części gminy – stanowiący część rozległej Puszczy Bydgoskiej, rozciągającej się w pasie ponad 60 km w Kotlinie Toruńskiej;
- znacznie mniejszy kompleks w południowej części gminy – pomiędzy miejscowościami Szadłowice, Wierzbiczano i Ostrowo. Jest on określany jako Lasy Balczewskie

Lasy w północnej części gminy to drzewostany sosnowe, najczęściej z domieszką brzozy, świerka, olszy, dębu na siedlisku boru świeżego lub suchego. Cechują się skąpym runem i nielicznym, lub brakiem podszytu. Są silnie zagrożone pożarami (w roku 1992 w północnej części gminy spłonęło prawie 600 ha w pożarze, który łącznie objął prawie 3 tys. ha Puszczy Bydgoskiej).

Lasy w części południowej wykształciły się na siedlisku wilgotnym. Są to lasy mieszane z największym udziałem olchy, topoli, sosny, świerka, wierzby z drzewostanem w różnym wieku.

Obydwa kompleksy pełnią funkcje ochronne – głównie wodochronne.

Lasy w północnej części gminy prezentują pewne predyspozycje do penetracji i wykorzystania turystycznego i rekreacyjnego. Miejscowa ludność (ze względu na małą liczbę) nie powoduje jednak nadmiernej antropopresji.

Pod względem administracyjnym lasy w gminie należą do Nadleśnictwa Gniewkowo (Obręby Gniewkowo i Otłoczyn), w strukturze Regionalnej Dyrekcji Lasów Państwowych w Toruniu.

Wody powierzchniowe i podziemne

Stosunki wodne na terenie gminy są, wskutek opisanych wcześniej uwarunkowań geomorfologicznych, zróżnicowane.

Gmina niemal w całości położona jest w dorzeczu Wisły, jedynie niewielki fragment w południowo-zachodniej części (okolice Więclawic) należy do dorzecza Odry (za pośrednictwem Kanału Smyrnia, a dalej Noteci). Ze względu na bardzo równinną rzeźbę terenu, z licznymi dolinkami i zagłębieniami bezodpływowymi oraz brak wyraźnej sieci rzecznej - wyznaczenie przebiegu działów na terenie gminy jest dosyć kłopotliwe (na długich odcinkach przebiegi te są niepewne).

Stosunki wodne na terenie gminy są dosyć złożone i niejednoznaczne:

- na terenie gminy praktycznie brak większych naturalnych cieków;
- w części północnej (strefa pradoliny) z piaszczystym podłożem, dominuje przesiąkanie wód opadowych; strefa ta charakteryzuje się występowaniem bardzo licznych dolinek bezodpływowych (związanych morfologicznie z budową i charakterystyką pól wydmywanych), jednak ze względu na charakter podłoża zjawisko zalegania wód ma charakter okazjonalny (praktycznie nie występuje);
- środkowa i południowa część gminy ma równinną rzeźbę terenu, znacznie utrudniająca wykształcenie naturalnych dużych cieków odwadniających; ponadto występują tu dosyć liczne różnych dużych rozmiarów niecki, stanowiące zagłębienia bezodpływowe (zwłaszcza duża jest niecka na wschód od Gniewkowa - z najniżej położonymi jeziorami Starym i Nowym). Znacząca część gminy jest więc odwadniana do tych zagłębień bezodpływowych. Wody opadowe nie są tu odprowadzane do cieków, a infiltrują;
- południowa część gminy odwadniana jest za pomocą cieków spływających do Kanału Parchańskiego - rozpoczyna on swój bieg w rozległym podmokłym zagłębieniu w ok. Szydłowic-Gąsek, a następnie już poza terenem gminy (na południe od gminy) biegnie w kierunku równoleżnikowym na wschód, gdzie uchodzi do rzeczki Tążyny;
- północno-zachodnia część gminy odwadniana jest za pomocą cieków uchodzących do biegnącej na zachód od gminy Jezuickiej Strugi (Zielonej).

Uwagę zwraca bardzo mała - zważywszy na pojezierne położenie - liczba jezior. Na terenie gminy spotyka się dosyć dużą liczbę małych, nienazwanych oczek wodnych, o lokalnym znaczeniu ekologicznym, ale większe znaczenie mają jedynie dwa położone na północ od Gniewkowa niewielkie jeziora - Stare i Nowe. Bezodpływowe, połączone ciekami jeziora, leżą na wysokości 73 m n.p.m. i są odbiornikiem wód z rozległej niecki w centralnej części gminy, w której leży także północna i wschodnia część miasta Gniewkowo.

„Katalog jezior województwa bydgoskiego” (A. Zwoliński, E. Zwolińska, Instytut wydawniczy Habitat) wymienia 14 zbiorników o łącznej powierzchni 82 ha, w tym największe: Nowe (26 ha), Stare (12,5 ha), jezioro w miejscowości Kaczkowo (17,5 ha), Murzyńskie (9,4 ha). Pozostałe z wymienionych mają od 1 do 3 ha.

Jeziora w większości są płytkie, a nawet nieliczne jeziora przepływowe cechują się małą wymianą wody, co w połączeniu z rolniczym charakterem okolicznych obszarów, skutkuje dużym zagrożeniem zanieczyszczeniami, głównie spływem powierzchniowym z pól.

Warunki występowania pierwszego poziomu wód gruntowych są zróżnicowane. Zazwyczaj w podobnych uwarunkowaniach na wysoczyznach zwierciadło nie tworzy ciągłego poziomu i występuje na ogół na głębokości poniżej 1 m p.p.t. a często poniżej 4,5 m p.p.t. W zależności od lokalnych warunków mogą występować wody „wierzchówkowe” (w przewarstwieniach piaszczysto-żwirowych). W zagłębieniach bezodpływowych wahania tego poziomu bywają znaczne i zależą np. od wielkości opadów, roztopów, itp. – występują często na głębokości do 2 m p.p.t. Wody te są podatne na zanieczyszczenia i w pewnych okolicznościach mogą stanowić problem w gospodarce rolnej ze względu na zbyt duże zawilgocenie gleby.

Mapa "Warunki występowania wód podziemnych" (WBPP Bydgoszcz) wskazuje, iż na terenie gminy występują 2 różne rodzaje uwarunkowań:

- a) część północna - związana z pradoliną Wisły - charakteryzuje się następującymi parametrami:
  - izolacja pierwszego poziomu wodonośnego – słaba
  - stopień zagrożenia w warunkach naturalnych – średniozagrożone
  - miąższość utworów słaboprzepuszczalnych – 2 do 10 metrów
- b) pozostała część charakteryzuje się następującymi parametrami:
  - izolacja pierwszego poziomu wodonośnego – średnia i dobra
  - stopień zagrożenia w warunkach naturalnych – słabo i praktycznie nie zagrożone
  - miąższość utworów słaboprzepuszczalnych – powyżej 10, a nawet powyżej 40 metrów

Podmokły teren pomiędzy Szadłowicami a Gąskami jest określany jako „obszar źródłiskowy” (początek bierze tu Kanał Parchański) i także z tego względu wymagana jest jego ochrona przed zanieczyszczeniami.

W skrajnie południowo-zachodniej części gminy (rejon: Więclawice - Szadłowice) istnieje ryzyko wystąpienia tzw. ascenzji (czyli wypływu wód zasolonych na powierzchnię). Zjawisko to jest związane z położeniem tej części województwa w strefie wysadów solnych.

Gmina położona jest w strefie 2 zbiorników wód podziemnych:

- w zachodniej części gminy (na zachód od Gniewkowa) leży wschodni skraj rozległego zbiornika w utworach czwartorzędowych „Pradolina Toruń-Eberswalde” (Nr 138) - szacunkowe zasoby dyspozycyjne określone są na 400 tys. m³ na dobę, co jest wartością bardzo dużą w skali województwa kujawsko-pomorskiego); średnia głębokość ujęcia wynosi 30 m; zbiornik jest zaliczany do kategorii Obszarów Najwyższej Ochrony (ONO);
- zachodnia i południowo-zachodnia część gminy leży w zasięgu zbiornika w utworach trzeciorzędowych „Subzbiornik Inowrocław - Gniezno” (Nr 143) - szacunkowe zasoby dyspozycyjne określone są na 96 tys. m³ na dobę; średnia głębokość ujęcia wynosi 120 m.

Badania wykonane w latach 60-tych ubiegłego wieku wskazywały występowanie w okolicach Gąsek i Wierzchosławic wód mineralnych. Jest to związane z występowaniem wysadów solnych w obrębie Wału Kujawsko-Pomorskiego.

Stan i zagrożenia środowiska

Wprawdzie powiat inowrocławski należy do obszarów o bardzo dużej ilości generowanych zanieczyszczeń, stąd objęty jest dosyć wnikliwym monitoringiem stanu środowiska, jednak zagrożenia koncentrują się zasadniczo w okolicach Inowrocławia – Janikowa - Kruszewy, stąd północna część powiatu jest zbadana w znacznie mniejszym zakresie.

Dlatego też stan środowiska na terenie gminy charakteryzować można tylko na podstawie nielicznych danych lub na podstawie przesłanek - głównie poprzez analogię do innych, lepiej poznanych rejonów.

W wykonanej w połowie lat 90-tych ubiegłego wieku "Klasyfikacji gmin pod względem występowania zagrożeń środowiska", gmina zaliczona została do kategorii gmin, w których „wyniki badań nie wykazują na występowanie ponadnormatywnych zanieczyszczeń mimo zakłóceń równowagi w przyrodzie”. Ta klasyfikacja również uzasadniała fakt mniejszego zainteresowania inspekcji ochrony środowiska tą gminą.

Gmina Gniewkowo, według dostępnych danych, cechuje się umiarkowanie korzystnym stanem środowiska i dosyć typowymi jego zagrożeniami. Dane na temat stanu środowiska (za ostatnią dekadę) wskazywały na podwyższony poziom zanieczyszczeń powietrza dwutlenkiem siarki oraz zanieczyszczeń gleb kadmem. Jako niskiej jakości określone były także wody podziemne w utworach czwartorzędowych (są one badane w regionalnej sieci monitoringu; główne czynniki niskiej oceny: mętność, zbyt wysoki stan azotu amonowego, wodorowęglanów i żelaza).

Pośrednią informacją jest także stan rzeki Tążyny (biegnącej na wschód od gminy, ale zasilanej między innymi ciekami z terenu gminy) – wg Raportu WIOŚ za rok 2009, jednolita część wód płynących obejmująca zlewnię Tążyny wykazywała stan chemiczny oraz zyskiwała ocenę fizykochemiczną – poniżej dobrego. Związane to było przede wszystkim z przekroczeniami związków azotu, a więc konsekwencją działalności rolniczych i nawożenia pól.

Ważnymi uwarunkowaniami zagrożeń i ochrony środowiska w gminie, są między innymi:

- konieczność ochrony wód podziemnych ze względu na brak izolacji (dotyczy to północnej części gminy i strefy pradolinowej, ale także południowej, gdzie częściowo brak izolacji nad wodami czwartorzędowymi i trzeciorzędowymi),
- konieczność ochrony wysokiej jakości gleb w kontekście prawdopodobnej antropopresji (wyłączenia z produkcji rolnej na rzecz zabudowy),
- obecność licznych dolin i dolinek bezodpływowych, co wiąże się z ryzykiem zalegania zanieczyszczeń wód powierzchniowych i przenikania do wód gruntowych i podziemnych,
- ryzyko zaistnienia nadzwyczajnych zagrożeń środowiska w związku z przebiegiem intensywnie wykorzystywanych do przewozu materiałów niebezpiecznych: dróg i linii kolejowej a także w związku z przebiegiem przez teren gminy rurociągu produktów naftowych i gazociągu wysokiego ciśnienia,
- trudno jednoznacznie interpretować zagrożenia przemysłowe. Prowadzone na terenie gminy działalności przemysłowe nie należą do szczególnie ryzykownych pod względem generowanych w procesie produkcyjnym zagrożeń, ale generują dosyć duży ruch pojazdów samochodowych, a więc pośrednio zwiększają tego typu zagrożenia.

Główne rodzaje zagrożeń środowiska oraz niekorzystnego oddziaływania na warunki zamieszkania ludności na terenie gminy, to przede wszystkim:

- zanieczyszczenia związane z prowadzeniem intensywnej gospodarki rolnej (intensywne nawożenie, spływ powierzchniowy, możliwość zalegania zanieczyszczeń w obniżeniach bezodpływowych) - gmina posiada predyspozycje dla rozwoju rolnictwa wielkopowierzchniowego o wysokiej towarowości, więc zagadnienie to jest szczególnie istotne;
- wielkoskalowa hodowla zwierząt (tego rodzaju produkcja rolna wiąże się ze szczególnie dużym ryzykiem zanieczyszczenia wód powierzchniowych i podziemnych);
- tzw. „niska emisja” z mało wydajnych indywidualnych urządzeń grzewczych - problem jest zauważalny przy niesprzyjających uwarunkowaniach klimatycznych (zwłaszcza w okresie jesiennym, gdy jest większa częstotliwość zalegania mgieł);
- zanieczyszczenia komunikacyjne, zwłaszcza związane z przebiegiem przez teren gminy drogi krajowej nr 15 (w tym przez kilka największych miejscowości wiejskich i miasto Gniewkowo) oraz dróg wojewódzkich; natężenie ruchu na drodze krajowej wynosi nawet kilka tysięcy pojazdów dziennie, w tym liczny jest szczególnie uciążliwy ruch ciężarowy oraz ruch autobusów;
- hałas pochodzenia komunikacyjnego oraz komunikacyjne zagrożenia bezpieczeństwa zdrowia i życia (związany przede wszystkim z przebiegiem drogi nr 15 ale także linii kolejowej Toruń - Poznań)
- działalność wytwórcza, w tym przemysłowa, prowadzona na terenie gminy - paradoksalnie pomimo lokalizacji dużych zakładów przetwórstwa spożywczego (w Gniewkowie i Wierchosławicach) duże zagrożenie mogą stanowić mniejsze zakłady wytwórcze i usługowe różnych branż; wyższe ryzyko wiąże się także z działalnością stacji paliw, punktów zaopatrzenia w nawozy, środki ochrony roślin, itp.
- napływ zanieczyszczeń (zwłaszcza powietrza) z sąsiednich obszarów silnie uprzemysłowionych - przy przeważającym udziale wiatrów z kierunków zachodnich, gmina narażona jest na napływ zanieczyszczeń z silnie uprzemysłowionych terenów sąsiednich, szczególnie z okolic Piehcina, Inowrocławia, Janikowa.

Na terenie gminy funkcjonują podmioty zaliczane do zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii. Są to zakłady Bonduelle Polska w Gniewkowie oraz KCB Interlight w Gniewkowie.

Ochrona przyrody

Stosunkowo duża część gminy objęta jest formami ochrony przyrody – zajmują one 4150 ha, co stanowi ¼ powierzchni gminy i wyróżnia gminę na tle powiatu. Żadna z gmin powiatu nie notuje nawet zbliżonej wielkości powierzchni chronionej, a udział gminy Gniewkowo w ogólnej powierzchni chronionej w powiecie przekracza 56% (to znaczy – obszary chronione na terenie gminy stanowią aż 56% wszystkich obszarów chronionych na terenie powiatu).

Tab. Ochrona przyrody na terenie powiatu inowrocławskiego (dane w ha, za rok 2009)

Jednostka terytorialna	ogółem	parki narodowe	rezerwy przyrody	parki krajobrazowe razem	obszary chronionego krajobrazu	stanowiska dokumentacyjne	zespoły przyrodniczo-krajobrazowe
Powiat inowrocławski	7 345,8	0	1 194,0	6 677,2	6 150,0	0	0
Dąbrowa Biskupia	1 700,0	0	30,2	0	1 700,0	0	0
Gniewkowo	4 150,0	0	0	0	4 150,0	0	0
Inowrocław	50,0	0	0	0	50,0	0	0
Kruszwica	1 163,9	0	1 163,8	6 677,2	0	0	0
Pakość	6,5	0	0	0	0	0	0
Rojewo	257,8	0	0	0	250,0	0	0
Złotniki Kujawskie	17,6	0	0	0	0	0	0

Źródło: Dane GUS

Należy jednak zwrócić uwagę na kilka aspektów związanych z ochroną przyrody na terenie gminy:

1. Obszary chronione w gminie to formy ochrony stosunkowo małej rangi (obszary chronionego krajobrazu oraz użytki ekologiczne), co świadczy o zaledwie umiarkowanej wartości walorów przyrodniczych gminy. Obszary chronionego krajobrazu obejmują tereny chronione ze względu na wyróżniający się krajobraz o zróżnicowanych ekosystemach, wartościowe ze względu na możliwość zaspokajania potrzeb związanych z turystyką i wypoczynkiem, a także pełnią funkcję korytarzy ekologicznych.
2. Obszary chronione skupione są w zdecydowanej większości w części północnej – tworzą tu dużą, zwartą powierzchnię.
3. Obszary chronione obejmują przede wszystkim tereny leśne (na terenie gminy znajduje się fragment kompleksu Puszczy Bydgoskiej), co oznacza że ochrona przyrody nie stanowi przeszkód i ograniczeń w prowadzeniu gospodarki rolnej (wiodącej funkcji gminy), ale również powoduje, że gmina nie jest postrzegana jako obszar w tak dużym stopniu objęty ochroną (zwarta przestrzeń leśna w północnej części gminy pozbawiona jest osadnictwa, infrastruktury drogowej i technicznej – w dużym stopniu jest izolowana z przestrzeni gminy).
4. W południowej części gminy chroniona jest tylko niewielka powierzchnia.

a1) tereny leżące w granicach obszarów chronionego krajobrazu

Na terenie gminy znajdują się fragmenty dwóch obszarów chronionego krajobrazu – w części północnej jest to „Obszar Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej – część wschodnia”, a w południowej - „Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów

Balczewskich" (zajmuje na terenie gminy powierzchnię ok. 580 ha). Obydwa obszary zostały utworzone w roku 1991, gdy na terenie ówczesnego województwa bydgoskiego wyznaczano system 22 obszarów chronionych.

Wg Programu Ochrony Środowiska dla gminy Gniewkowo „Obszar Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej – część wschodnia obejmuje w większości najwyższą terasę Pradoliny Wisły z jednym z największych w Polsce pól wydmy porośniętych zwartym kompleksem borów na siedlisku boru świeżego. Wydmy te porastają zwarte kompleksy leśne zdominowane przez monokultury sosnowe ze słabym podszytem jałowca, jarzębiny, borówki brusznicy i wrzosu, które dodatkowo pełnią funkcję lasów glebochronnych. W południowej części gminy znajduje się część „Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich”. Obejmuje ona system rozległych mokradeł i bagien tzw. „Gąskich” i „Ostrowskich” spełniających ważną rolę w retencji wodnej Kujaw. Pokryte są one siedliskami wilgotnymi i bagiennymi, a wśród drzewostanu dominują olchy, topole, sosny, świerki i wierzby. Ten zwarty kompleks leśny pełni z kolei funkcję wodochronną”.

Funkcjonowanie obszarów chronionego krajobrazu regulują uchwały Sejmiku Województwa Kujawsko-Pomorskiego:

a) Uchwała Nr V/79/11 z dnia 21 lutego 2011 r.,

b) Uchwała Nr VI/106/11 z dnia 21 marca 2011 r.

Wg Uchwały Nr VI/106/11 Sejmiku:

- Obszar Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej (część wschodnia i zachodnia) zajmuje łącznie 28100 ha, w gminach: Nowa Wieś Wielka, Białe Błota, Solec Kujawski, Bydgoszcz Gniewkowo. Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów: ochrona roślin metodami biologicznymi w celu ochrony istniejących ujęć wód podziemnych, prowadzenie racjonalnej gospodarki łowieckiej, m.in. poprzez dostosowanie liczebności populacji zwierząt łownych związanych z ekosystemami otwartymi do warunków środowiskowych, prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej, polegającej na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk, propagowanie nasadzeń gatunków rodzimych drzew i krzewach liściastych. Racjonalna gospodarka leśna, polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk Puszczy Bydgoskiej oraz ochrona wydm, pól wydmy dla zachowania ich stateczności.
- Obszar Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich zajmuje 2400 ha w gminach Inowrocław, Dąbrowa Biskupia i Gniewkowo. Ustalenia dotyczące czynnej ochrony ekosystemów: racjonalna gospodarka leśna, polegająca na zachowaniu różnorodności biologicznej siedlisk, w tym ochrony pól wydmy w jednym kompleksie wód żyznych czarnych ziem Kujawskich.

Powyższa uchwała precyzuje zakazy obowiązujące na terenie powyższych obszarów. Warto zauważyć, że są to ustalenia standardowe, obowiązujące (z nieznacznymi wyjątkami) we wszystkich obszarach chronionego krajobrazu na terenie województwa, nie mające cech specyficznych, związanych z konkretnymi warunkami panującymi w analizowanym obszarze.

W powyższych ochk wprowadza się następujące zakazy:

- zabijania dziko występujących zwierząt, niszczenia ich nor, legowisk, innych schronień i miejsc rozrodu oraz tarlisk, złożonej ikry, z wyjątkiem amatorskiego połowu ryb oraz wykonywania czynności związanych z racjonalną gospodarką rolną, leśną, rybacką i łowiecką;
- realizacji przedsięwzięć mogących znacząco oddziaływać na środowisko w rozumieniu ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (nie dotyczy realizacji nowych lub rozbudowy i modernizacji istniejących przedsięwzięć, mogących znacząco oddziaływać na środowisko, dla których przeprowadzona procedura oddziaływania na środowisko wykazała brak niekorzystnego wpływu na przyrodę obszarów);
- likwidowania i niszczenia zadrzewień śródpolnych, przydrożnych i nadwodnych, jeżeli nie wynikają one z potrzeby ochrony przeciwpowodziowej i zapewnienia bezpieczeństwa ruchu drogowego lub wodnego lub budowy, odbudowy, utrzymania, remontów lub naprawy urządzeń wodnych;
- wydobywania do celów gospodarczych skał, w tym torfu, oraz skamieniałości, w tym kopalnych szczątków roślin i zwierząt, a także minerałów i bursztynu;
- wykonywania prac ziemnych trwale zniekształcających rzeźbę terenu, z wyjątkiem prac związanych z zabezpieczeniem przeciwpowodziowym lub przeciwsuwiskowym lub utrzymaniem, budową, odbudową, naprawą lub remontem urządzeń wodnych;
- dokonywania zmian stosunków wodnych, jeżeli służą innym celom niż ochrona przyrody lub zrównoważone wykorzystanie użytków rolnych i leśnych oraz racjonalnej gospodarce wodnej lub rybackiej;
- likwidowania naturalnych zbiorników wodnych, starorzeczy i obszarów wodnoblotnych;
- lokalizowania obiektów budowlanych w pasie szerokości 100 m od linii brzegów rzek, jezior i innych zbiorników wodnych, z wyjątkiem urządzeń wodnych oraz obiektów służących prowadzeniu racjonalnej gospodarki rolnej, leśnej lub rybackiej.

a2) tereny leżące w granicach użytków ekologicznych

System obszarów chronionych uzupełniają użytki ekologiczne. Użytki ekologiczne określa art. 42 ustawy o ochronie przyrody z dnia 16 kwietnia 2004 roku, który brzmi: „Użytkami ekologicznymi są zasługujące na ochronę pozostałości ekosystemów mających znaczenie dla zachowania różnorodności biologicznej - naturalne zbiorniki wodne, śródpolne i śródleśne oczka wodne, kępy drzew i krzewów, bagna, torfowiska, wydmy, płaty nieużytkowanej roślinności, starorzeczca,

wychodnie skalne, skarpy, kamieńce, siedliska przyrodnicze oraz stanowiska rzadkich lub chronionych gatunków roślin, zwierząt i grzybów, ich ostoje oraz miejsca rozmnażania lub miejsca sezonowego przebywania." Na terenie gminy są 4 tego typu formy (3 na terenie Błota Ostrowskiego oraz jeden użytek w obrębie Godzięba).

Użytki ekologiczne na terenie gminy zajmują prawie 150 ha. Użytki ekologiczne na terenie gminy Gniewkowo to:

- Bagno o powierzchni 61,76 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Ostrowo jako części działek nr 149, 153, 154, 155 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddziały nr 149, 153a, 154b, 155f, leśnictwa Wierzbiczany, obrębu Gniewkowo nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Wierzbiczany w gminie Gniewkowo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego – 596.
- Bagno o powierzchni 73,26 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Ostrowo jako części działek nr 149, 153, 154, 155 LP, położone w pobliżu miejscowości: Wierzbiczany w gminie Gniewkowo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo.
- Bagno o powierzchni 9,09 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Godzięba jako część działki nr 87/4 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 87A i leśnictwa Rejna, obrębu Gniewkowo, nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Godzięba, w gminie Gniewkowo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 594.
- Bagno o powierzchni 3,67 ha, oznaczone w ewidencji gruntów obrębu Ostrowo, jako część działki nr 149 LP, oznaczone w ewidencji Administracji Lasów Państwowych jako oddział nr 149b leśnictwa Wierzbiczany, obrębu Gniewkowo, nadleśnictwa Gniewkowo, położone w pobliżu miejscowości: Wierzbiczany w gminie Gniewkowo, stanowiące własność Skarbu Państwa, pod zarządem Nadleśnictwa Gniewkowo. Nr rejestru wojewódzkiego - 595.

a3) pomniki przyrody

Na terenie gminy jest ponad 20 drzew uznanych za pomniki przyrody. Część z nich rośnie w skupieniach w parkach wiejskich:

- lipa drobnolistna o obwodzie 300 cm, platan klonolistny o obwodzie 280 cm, jesion wyniosły o obwodzie 300 cm i wiąz szypułkowy o obwodzie 350 m rosnące w parku podworskim we wsi Branno,
- trzy wierzby białe o obwodach 450, 380 i 370 cm rosnące na działce nr 460/8 w Gniewkowie przy ul. Spółdzielczej,
- lipa drobnolistna dwuwierzchołkowa o obwodach 425 i 315 cm oraz klon jawor o obwodzie 280 cm rosnące w parku przy Zespole Szkół Zawodowych w Gniewkowie,
- dąb szypułkowy o obwodzie 415 cm oraz platan klonolistny o obwodzie 350 cm rosnące w parku podworskim we wsi Kaczkowo,
- robinia grochodrzew odmiany kulistej o obwodzie 210 cm rosnące w parku na działce ewidencyjnej nr 19/1 w Gniewkowie przy ul. Parkowej,
- dwie lipy drobnolistne o obwodach 420 i 290 cm, dąb szypułkowy o obwodzie 450 cm, kasztanowiec zwyczajny o obwodzie 360 cm, dwa jesiony wyniosłe o obwodach 310 i 285 cm, dwa wiąz szypułkowe o obwodach 320 i 285 cm, platan klonolistny o obwodzie 320 cm, dąb burgundzki o obwodzie 290 cm, kłęk kanadyjski o obwodzie 190 cm oraz iglicznia trójcierniowa o obwodzie 215 cm rosnące w parku we wsi Kawęczyn,
- lipa drobnolistna o obwodzie 335 cm oraz topola biała o obwodzie 375 cm rosnące w parku podworskim we wsi Markowo,
- jesion wyniosły o obwodzie 480 cm oraz dwa wiąz szypułkowe o obwodach 340 i 320 cm rosnące w parku podworskim we wsi Murzynno,
- dąb szypułkowy odmiany piramidalnej o obwodzie 320 cm, platan klonolistny o obwodzie 270 cm oraz cis w formie krzewiastej rosnące w parku podworskim we wsi Szadłowice.

a4) sieć Natura 2000

Żadna część gminy nie została włączona, ani nie jest postulowana do włączenia do sieci Natura 2000.

b) ochrona środowiska kulturowego

Chronione obiekty dziedzictwa kulturowego zostały scharakteryzowane w odrębnym rozdziale.

c) inne obszary i obiekty chronione

Na terenie gminy ochronie podlegają także:

- grunty rolne klas I-III,
- złoża kopalin,
- wody podziemne oraz ujęcia wód,
- lasy,
- parki (podworskie, wiejskie).

Uwarunkowania wynikające ze stanu dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

Zgodnie z przepisami ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz ustawy z dnia 23 lipca 2003 r. o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami przy sporządzaniu i aktualizacji studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy oraz miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego uwzględnia się zagadnienia związane z ochroną zabytków i opieką nad obiektami zabytkowymi.

W Studium uwzględnia się problematykę dotyczącą ochrony zabytków nieruchomości wpisanych do rejestru zabytków, znajdujących się w gminnej ewidencji zabytków oraz parków kulturowych. W Studium ponadto ustala się strefy ochrony konserwatorskiej obejmujące obszary, na których obowiązują ograniczenia, zakazy i nakazy mające na celu ochronę znajdujących się na tym terenie zasobów kulturowych, szczegółowo określone postanowieniami w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego lub decyzjami o warunkach zabudowy i decyzjami o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego.

W myśl przepisów, ochronie i opiece podlegają m.in. :

- zabytki nieruchome takie jak: krajobrazy kulturowe, układy urbanistyczne, ruralistyczne, zespoły budowlane, dzieła architektury i budownictwa, dzieła budownictwa obronnego, obiekty techniki, cmentarze, parki, ogrody i inne formy zaprojektowanej zieleni, miejsca upamiętniające wydarzenia historyczne, bądź działalność wybitnych osobistości lub instytucji,
- zabytki ruchome takie jak: dzieła sztuk plastycznych, rzemiosła artystyczne i sztuki użytkowej,
- zabytki archeologiczne takie jak: pozostałości terenowe osadnictwa pradziejowego i historycznego, cmentarzyska, kurhany, relikty działalności gospodarczej, religijnej i artystycznej,
- nazwy geograficzne, historyczne lub tradycyjne nazwy obiektu budowlanego, placu, ulicy lub jednostki osadniczej.

Formami ochrony zabytków ustanowionymi prawem, są:

- wpis do rejestru zabytków,
- uznanie za pomnik historii,
- utworzenie parku kulturowego,
- ustalenia ochrony w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego albo w decyzji o ustaleniu lokalizacji inwestycji celu publicznego, decyzji o warunkach zabudowy, decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji ochrony zabytków, decyzji o ustaleniu lokalizacji linii kolejowej lub decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji w zakresie lotniska użytku publicznego.

Działalność służb konserwatorskich i służb planowania przestrzennego w dziedzinie ochrony i rewitalizacji obiektów i zespołów zabytkowych opiera się przede wszystkim na rozpoznaniu i określeniu obiektów i obszarów, stanowiących przedmiot ochrony konserwatorskiej, wprowadzanej w akty prawa miejscowego, jakim są miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Zapisy te oparte są na wytycznych konserwatorskich sporządzanych przez urzędy ochrony zabytków. Studium uwarunkowań i kierunków wskazuje sposoby sprawowania ochrony zabytków, jakie realizowane mają być w miejscowych planach sporządzanych w oparciu o Studium. Są one także wskazówkami przy wydawaniu decyzji o warunkach zabudowy i lokalizowaniu inwestycji celu publicznego w sytuacji braku w danym obszarze aktualnego planu zagospodarowania przestrzennego.

Podstawowym elementem wytycznych konserwatorskich do Studium jest ustalenie obszarów podlegających ochronie, a więc wyznaczenie stref ochrony konserwatorskiej. Wyznaczenie stref następuje w oparciu o analizę stanu istniejącego, analizę przekazów historycznych, kartograficznych i ikonograficznych.

Na terenie gminy obowiązują strefy ochrony konserwatorskiej i archeologicznej (przedstawione na rysunku Studium):

Strefa „A” - strefa pełnej ochrony konserwatorskiej, obejmująca obszary szczególnie wartościowe, do bezwzględnej zachowania. Wszystkie prace powinny być uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Celem działalności konserwatorskiej w strefie „A” jest przede wszystkim zachowanie zabudowy historycznej, jej konserwacja, rewitalizacja, zachowanie towarzyszącej historycznej zieleni komponowanej, usuwanie obiektów dyszarmizujących, dostosowanie nowej, wprowadzanej w obszarze zabudowy, do historycznej kompozycji ruralistycznej w zakresie sytuacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych, proporcji powierzchni muru i otworów wraz z nawiązaniem form współczesnych do lokalnej tradycji architektonicznej, dostosowanie współczesnych funkcji do wartości zespołów zabytkowych, eliminacja funkcji uciążliwych, dążenie do kompleksowych badań historycznych obszaru. W zespołach dworsko-parkowych nie wystarczy zabezpieczenie stanu istniejącego, wskazane są działania przywracające ich integralność poprzez usuwanie elementów błędnie w nie wprowadzonych, jak drogi, sieci wodociągów, kanalizacji, trakcji energetycznych, telefonicznych. itp. obniżających walory historyczne i przyrodnicze.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie w strefie „A”: uzgadnianie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkiej działalności inwestycyjnej, podziałów geodezyjnych, zmian sposobu użytkowania, prac ziemnych, prac dotyczących zagospodarowania terenu, w tym zieleni, infrastruktury technicznej, uzbrajania terenu, a także: remontów, modernizacji, adaptacji, uzupełnień zabudowy, wprowadzania małych form architektonicznych, wprowadzania elementów reklamy wizualnej, wymiany nawierzchni ulic i dróg. W ramach strefy „A” konserwator zabytków może warunkować swoją akceptację wymogiem wykonania dodatkowych badań, dokumentacji, analiz itp. W tej strefie występuje priorytet wymagań konserwatorskich przed innymi uwarunkowaniami.

Strefa „B” - strefa ochrony konserwatorskiej obejmująca obszar podlegający rygorom w zakresie utrzymania zasadniczych elementów istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru w skali nowej zabudowy. Uzgadnianie z wojewódzkim konserwatorem zabytków winny być przebudowy obiektów zabytkowych, lokalizacje nowych obiektów, korekty układu przestrzennego.

Celem działalności konserwatorskiej w strefie „B” jest: zachowanie historycznego układu zabudowy (linie zabudowy, proporcje gabarytów i wysokości, podziały historyczne, wkomponowanie w krajobraz naturalny), zachowanie zabudowy

historycznej (jej konserwacja i rewitalizacja), dostosowanie nowej zabudowy do historycznej kompozycji, zachowanie kompozycji i układów zieleni historycznej, parków, alei i cmentarzy, usuwanie obiektów dysharmonizujących.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie na obszarze strefy „B”: uzgadniane z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków winny być remonty, modernizacje, adaptacje obiektów zabytkowych, uzupełnienia zabudowy, wprowadzanie małych form architektonicznych, lokalizacje nowych obiektów, zagospodarowanie historycznych terenów zielonych, korekty układu przestrzennego.

Strefa „W” - strefa ochrony archeologicznej obejmująca rozpoznane potencjalne obszary występowania stanowisk archeologicznych. Uzgadniane winny być wszelkie prace ziemne projektowane na obszarze strefy. Celem działalności konserwatorskiej w strefie „W” jest zachowanie i konserwacja obiektów zabytkowych, ich ekspozycja w terenie z pozostawieniem obszarów otwartych o charakterze muzealnym.

Sposoby ochrony, działania konserwatorskie na obszarze strefy „W” wymagane jest uzyskanie pozwolenia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków dla wszelkich przedsięwzięć w ww obszarach.

¹Na obszarze miasta i gminy Gniewkowo w ewidencji Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków znajdują się łącznie 93 obiekty. Najwięcej jest domów mieszkalnych - 55 (w tym w m. Gniewkowo 53), zespołów pałacowych i dworskich - 13, kościołów - 5 (+ 1 synagoga), obiektów użyteczności publicznej - 5 i szkół 5.

Na terenie miasta **Gniewkowo** znajduje się murowany gotycki kościół parafialny p.w. św. Mikołaja i Konstancji. Parafia wzmiankowana w 1303 r. Obecny kościół parafialny pochodzi z XIV w. W XVIII w. miała miejsce przebudowa wnętrza oraz budowa wieży i wieżyczki na sygnaturkę. Restaurowany w latach 1871, 1912-13 oraz w 1969 r. Jest to kościół jednonawowy, z trójbocznie zamkniętym prezbiterium. Od zachodu drewniana kwadratowa wieża, zwieńczona barokowym hełmem. Wnętrze świątyni kryte pozornym sklepieniem kolebkowym, wystrój barokowy i rokokowy z XVIII w. W sąsiedztwie kościoła znajduje się murowana kapliczka w kształcie słupa wzniesiona około poł. XIX w. z rzeźbą ludową Matki Boskiej Skępskiej. Przy ul. Podgórznej nr 2 usytuowana jest dawna synagoga zbudowana z cegły w 3 ćw. XIX w. Istnienie osady we wczesnym średniowieczu dokumentują znaleziska archeologiczne. Po raz pierwszy wzmiankowana była w 1185 r. W latach 1268-87 otrzymała z nadania Ziemomysła, księcia kujawskiego, prawa miejskie magdeburskie, od ok. 1300 r. stanowiła stolicę samodzielnego księstwa (w l. 1332-43 okupowanego przez Krzyżaków). W 1450 r. miastu zostały nadane nowe przywileje przez Kazimierza Jagiellończyka, przyczyniając się do pomyślnego rozwoju miasta. Został on zahamowany w czasie wojen szwedzkich w XVII w. W okresie przedrozbiorowym miasto było siedzibą starostwa niegrodowego.

We wsi **Kaczkowo** znajduje się park z końca XIX w. o powierzchni 4,0 ha, ze stawem i wysepką pośrodku, wpisanym do rejestru zabytków, stoi murowany pałac o reminiscencjach klasycystycznych, wzniesiony na początku XIX w. i przebudowany pod jego koniec. Jest to obiekt piętrowy, z gankiem od frontu, wspartym na kolumnach, zamknięty tarasem. Na podjeździe przed gankiem stoją kamienne rzeźby dwóch sfinksów. Pałac jest w gestii Gospodarstwa Rolnego. Park znajduje się w rejestrze zabytków (181/A).

We wsi **Kawęczyn** znajduje się neogotycki kościół, ceglany, zbudowany w latach 1910-14 piętrowy pałac, z osmioboczną pięciokondygnacyjną wieżą z krenelacjami w pn.-wsch. narożu. W przyziemiu taras, w części zamknięty arkadowym gankiem z balkonem. Pałac otoczony jest parkiem o pow. 3,5 ha z XIX w. zapisanym w rejestrze zabytków (A/293 /1-4).

We wsi **Lipie** znajduje się dworski park o powierzchni 3,2 ha z 2 poł. XIX w., wpisany do rejestru zabytków (109/A/84) w gestii Gospodarstwa Rolnego „Gikrol”.

We wsi **Markowo** wznosi się murowany parterowy dwór, zbudowany ok. 1880 r. na rzucie wydłużonego prostokąta, kryty dachem dwuspadowym. Wokół dworu rozległy park krajobrazowy o pow. 8,8 ha z poł. XIX w., z kanałem i stawem. W jego północnej części cmentarz rodzinny właścicieli majątku, z prowadzącą do niego aleją lipową. Park wpisany jest do rejestru zabytków (179/A/88).

We wsi **Murzynno** znajduje się murowany kościół parafialny p.w. św. Mateusza zbudowany w 1934 r. wg proj. arch. Lucjana Michałowskiego z Poznania. W wyposażeniu kamienna kropielnica, prawdopodobnie średniowieczna. Park dworski, w gestii Urzędu Miejskiego, na powierzchni 1,89 ha i założony został w XIX w.

We wsi **Ostrowo** znajduje się murowany kościół p.w. Matki Boskiej Szkaplerznej o cechach neogotyckich, zbudowany w miejsce poprzedniego drewnianego, prawdopodobnie w 1 poł. XIX w. i przebudowany w 1892 r., z zachowaniem pierwotnych słupów dzielących wnętrze na trzy nawy. Wyposażenie barokowe i rokokowe z XVII w. Drewniana dzwonnica z 1892 r.

We wsi **Skalmierowice** zachował się murowany parterowy dwór, zbudowany ok. 1870 r. i rozbudowany w XIX w. o piętrową bryłę, przylegającą do elewacji południowej. Starsza prostokątna bryła nakryta dachem dwuspadowym z naczółkiem i facjatami. Nowsza piętrowa bryła nakryta dachem czterospadowym. Na południe od dworu położony jest niewielki park o powierzchni 0,65 ha z XIX w. (w gestii Urzędu Miejskiego).

We wsi **Szadłowice** znajduje się neogotycki kościół parafialny p.w. św. Bartłomieja zbudowany w latach 1890-91 z barokowym obrazem NP Marii Niepokalanej Początej z XVII - XVIII w. w ołtarzu głównym. Parterowy murowany dwór zbudowany około 1880 r., z mieszkalnym poddaszem.

We wsi **Warzyn** znajduje się park z 2 poł. XIX w. o pow. 6,7 ha, o znacznych walorach, z ciekawym układem wodnym (3 stawy połączone rowami). Wpisany do rejestru zabytków (A-205/1-2). Znajduje się w gestii Domu Pomocy Społecznej.

We wsi **Wierzbiczyń** wzmiankowanej w 1343 r., położony jest murowany, piętrowy pałac zbudowany w 1845 r. i przebudowany w 2 poł. XIX w. Wzniesiony został na planie wydłużonego prostokąta, z kwadratową wieżą w elewacji. W otoczeniu pałacu znajduje się rozległy (10,24 ha) park krajobrazowy z poł. XIX w. o bogatym gatunkowo drzewostanie oraz stawem (przy północno-zachodniej granicy założenia) z półwyspem. Park wpisany jest do rejestru zabytków (178/A).

We wsi **Wierzchosławice**, wymienionej w 2 poł. XVI w. jako własność szlachecka, znajduje się murowany, piętrowy (z mieszkalnym poddaszem) pałac wzniesiony w l. 1920-25. Prostokątny z okrągłą wieżą w północno-zachodnim narożniku, a od frontu w części środkowej z murowaną werandą zamkniętą balkonem. W elewacji ogrodowej prostokątna przybudówka zakończona tarasem. Dach czterospadowy z powiekami. Na północny wschód od pałacu znajdują się pozostałości parku (0,84 ha) z pocz. XX w., wpisane do rejestru zabytków (176/A).

We wsi **Więclawice** wzmiankowanej w 2 poł. XVI w. znajduje się dwór zbudowany w 1926 r. Założony na planie prostokąta, o dachu czterospadowym, posiada środkową część elewacji środkowej zryzalitowaną i poprzedzoną portykiem zwieńczonym tympanonem. Murowany budynek laboratorium buraka cukrowego zbudowano w 1929 r. W otoczeniu dworu znajduje się niewielki park (1,6 ha) z ok. 1920 r., na planie prostokąta z obszernym podjazdem i gazonem okolonym żywopłotem. Park wpisany jest do rejestru zabytków (110/A/ 84).

Uwarunkowania wynikające z warunków i jakości życia mieszkańców, w tym ochrony ich zdrowia

Procesy i struktury demograficzne

Zmiany liczby ludności

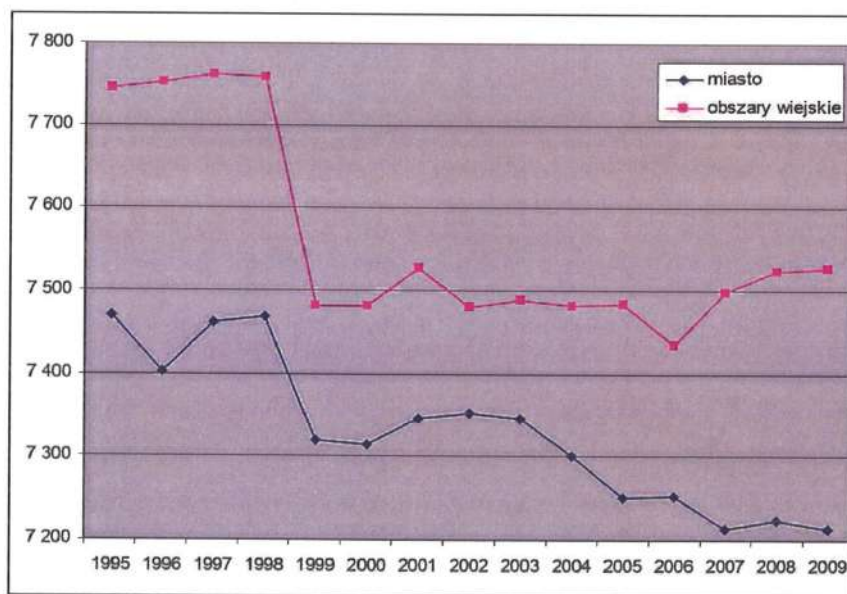
Gmina Gniewkowo należy do umiarkowanie dużych gmin województwa kujawsko-pomorskiego. W 2009 roku liczyła 14741 mieszkańców, co lokowało ją na 24. pozycji wśród 144 gmin.

Ludność gminy stanowią mieszkańcy miasta (7214 osób, czyli 49% ogółu) oraz mieszkańcy obszarów wiejskich (7527 osób).

Miasto Gniewkowo należy do licznej w kujawsko-pomorskim klasy małych miast (aż 39 miast spośród 52 ogółem, liczy poniżej 15 tys. mieszkańców). Lokuje się na 27. miejscu, a miastem najbardziej podobnym pod względem zaludnienia jest Barcin (7718).

Obszary wiejskie gminy należą do kategorii dosyć dużych – wśród 127 tego typu obszarów w województwie plasują się około 30-35. pozycji. Ponad połowa obszarów wiejskich (bez względu czy są to samodzielne gminy, czy części gmin miejsko-wiejskich), liczy od 4 do 7 tys.

Na tle powiatu inowrocławskiego gmina wyróżnia się, będąc 3. co do ludności jednostką. Stanowi prawie 9% ogółu ludności, ale pomijając miasto Inowrocław – wartość ta wynosi 16,7%. Miasto jest nie tylko zdecydowanie mniejsze od siedziby powiatu (będącej 5. miastem województwa) ale także wyraźnie ustępuje miastom Janikowo i Kruszwica – liczącym ponad 9 tys. mieszkańców. Obszary wiejskie gminy lokują się w środku powiatowej stawki (4. pozycja wśród 8, przy czym największa pod względem liczby ludności wiejskiej gmina – Inowrocław, liczy ponad 11,1 tys., a najmniejsza – tylko 4,1 tys.).

Rys. Zmiany liczby ludności na terenie gminy

Tab. Zmiany liczby ludności w okresie 2000-2009 (rok wyjściowy = 100)

Powiat inowrocławski	98,6
m. Inowrocław	97,4
Dąbrowa Biskupia	96,4
Gniewkowo	99,6
Gniewkowo - miasto	98,6
Gniewkowo - obszar wiejski	100,6

Inowrocław	102,0
Janikowo	99,4
Janikowo - miasto	100,5
Janikowo - obszar wiejski	97,1
Kruszwica	97,9
Kruszwica - miasto	98,1
Kruszwica - obszar wiejski	97,8
Pakość	99,6
Pakość - miasto	99,9
Pakość - obszar wiejski	99,1
Rojewo	103,1
Złotniki Kujawskie	101,9

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Tab. Zmiany liczby ludności powiatu inowrocławskiego

obszar	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Powiat inowrocławski	169 626	169 522	169 587	169 591	166 590	166 441	166 438	166 388	166 362	166 168	165 527	164 943	164 571	164 213	164 112
gminy															
m.Inowrocław	79 240	79 451	79 571	79 534	78 348	78 203	78 034	77 936	77 891	77 647	77 313	76 849	76 489	76 267	76 137
Dąbrowa Biskupia	5 458	5 393	5 327	5 316	5 308	5 311	5 282	5 306	5 268	5 254	5 207	5 181	5 159	5 138	5 119
Gniewkowo	15 214	15 153	15 222	15 226	14 800	14 796	14 872	14 832	14 833	14 782	14 734	14 686	14 712	14 747	14 741
Inowrocław	10 938	11 001	10 979	10 977	10 870	10 903	10 972	10 992	11 069	11 097	11 074	11 096	11 120	11 099	11 125
Janikowo	13 886	13 865	13 842	13 885	13 652	13 643	13 734	13 653	13 660	13 670	13 623	13 622	13 626	13 581	13 555
Kruszwica	21 046	20 926	20 861	20 837	20 204	20 178	20 171	20 182	20 181	20 206	20 043	19 961	19 891	19 800	19 759
Pakość	10 104	10 104	10 077	10 105	9 934	9 944	9 963	9 964	9 935	9 968	9 972	9 943	9 957	9 910	9 904
Rojewo	4 730	4 665	4 690	4 662	4 577	4 550	4 554	4 590	4 601	4 591	4 596	4 628	4 632	4 649	4 690
Złotniki Kujawskie	9 010	8 964	9 018	9 049	8 897	8 913	8 856	8 933	8 924	8 953	8 965	8 977	8 985	9 022	9 082
miasta															
m.Inowrocław	79 240	79 451	79 571	79 534	78 348	78 203	78 034	77 936	77 891	77 647	77 313	76 849	76 489	76 267	76 137
Gniewkowo	7 469	7 402	7 461	7 468	7 319	7 314	7 346	7 352	7 345	7 301	7 250	7 252	7 213	7 224	7 214
Janikowo	9 148	9 131	9 127	9 150	9 086	9 081	9 164	9 093	9 103	9 072	9 084	9 131	9 134	9 097	9 124
Kruszwica	9 803	9 748	9 674	9 662	9 389	9 406	9 380	9 464	9 415	9 412	9 380	9 323	9 312	9 275	9 226
Pakość	5 906	5 875	5 856	5 858	5 783	5 791	5 779	5 802	5 799	5 798	5 796	5 795	5 815	5 762	5 787
obszary wiejskie															
Dąbrowa Biskupia	5 458	5 393	5 327	5 316	5 308	5 311	5 282	5 306	5 268	5 254	5 207	5 181	5 159	5 138	5 119
Gniewkowo	7 745	7 751	7 761	7 758	7 481	7 482	7 526	7 480	7 488	7 481	7 484	7 434	7 499	7 523	7 527
Inowrocław	10 938	11 001	10 979	10 977	10 870	10 903	10 972	10 992	11 069	11 097	11 074	11 096	11 120	11 099	11 125
Janikowo	4 738	4 734	4 715	4 735	4 566	4 562	4 570	4 560	4 557	4 598	4 539	4 491	4 492	4 484	4 431
Kruszwica	11 243	11 178	11 187	11 175	10 815	10 772	10 791	10 718	10 766	10 794	10 663	10 638	10 579	10 525	10 533
Pakość	4 198	4 229	4 221	4 247	4 151	4 153	4 184	4 162	4 136	4 170	4 176	4 148	4 142	4 148	4 117
Rojewo	4 730	4 665	4 690	4 662	4 577	4 550	4 554	4 590	4 601	4 591	4 596	4 628	4 632	4 649	4 690
Złotniki Kujawskie	9 010	8 964	9 018	9 049	8 897	8 913	8 856	8 933	8 924	8 953	8 965	8 977	8 985	9 022	9 082

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Miasto cechuje się sukcesywnym ubytkiem mieszkańców. W okresie 1995-2009 liczba ta zmniejszyła się o 255 osób, czyli o ponad 3%. Obszary wiejskie w ostatniej dekadzie stagnują – porównując lata 2000 i 2009, zwiększyły nawet minimalnie liczbę mieszkańców (co nie było powszechne w powiecie – większość gmin notowała spadki). Trendy zachodzące w gminie są typowe – zarówno ubytek liczby ludności miejskiej, jak też niewielki ubytek lub stagnacja liczby ludności wiejskiej, są powszechnie obserwowane wśród obszarów wiejskich i dopóki zmiany nie osiągają wysokich wartości, nie uważa się ich za zagrażające rozwojowi.

Gęstość zaludnienia na obszarach wiejskich gminy wynosi 44 osoby na 1 km kw. i jest nieco niższa od średniej wojewódzkiej dla obszarów wiejskich równej 47. Uwzględniając wyłącznie przestrzeń bezleśną uzyskuje się wskaźnik w gminie również zbliżony do przeciętnego.

Ruch naturalny

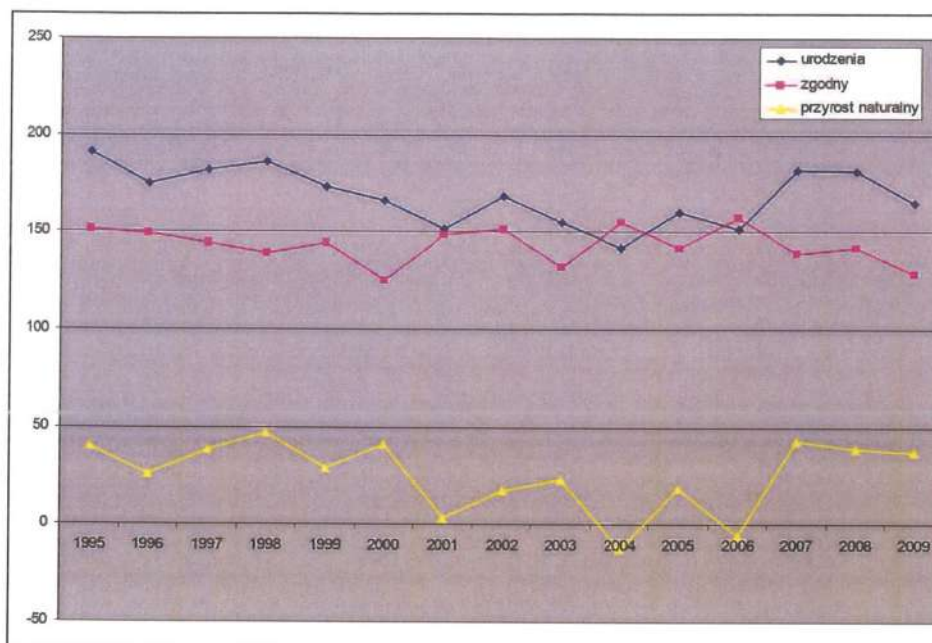
Na terenie gminy w ostatnich latach przeciętnie rodzi się rocznie około 150-180 osób, z czego większość przypada na obszary wiejskie. Liczba zgonów wynosi 130-160 i także w tym aspekcie przeważają obszary wiejskie. Przyrost naturalny, czyli różnica pomiędzy liczbą urodzeń a liczbą zgonów, jest niezbyt wysoki, choć w 3 ostatnich latach stabilny – wynosi ok. 40. W poprzednich latach był dużo bardziej zmienny, a zdarzały się także lata z wartościami ujemnymi (w 2006 i 2004, przy czym przewaga zgonów była niewielka). Szczegółowe dane w rozbiciu na miasto i obszary wiejskie, przedstawiono w tabeli.

Analiza zmian liczby urodzeń i zgonów w ostatnich latach wskazuje, że od roku 2004 wyraźnie wzrosła liczba urodzeń. Jest to pozytywny trend, ale na korzystne w ostatnich latach wartości przyrostu naturalnego duży wpływ mają także bardzo małe wartości zgonów (ta cecha na pewno w kolejnych latach będzie się pogarszać).

Tab. Przebieg ruchu naturalnego w gminie

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
obszary wiejskie															
urodzenia	90	98	95	103	90	98	80	83	84	81	91	86	100	101	89
zgony	77	81	84	69	67	57	71	75	67	78	77	104	71	77	69
przyrost naturalny	13	17	11	34	23	41	9	8	17	3	14	-18	29	24	20
miasto															
urodzenia	101	77	87	83	83	68	71	85	71	61	69	65	82	80	76
zgony	74	68	60	70	77	68	77	76	65	77	65	53	68	65	59
przyrost naturalny	27	9	27	13	6	0	-6	9	6	-16	4	12	14	15	17

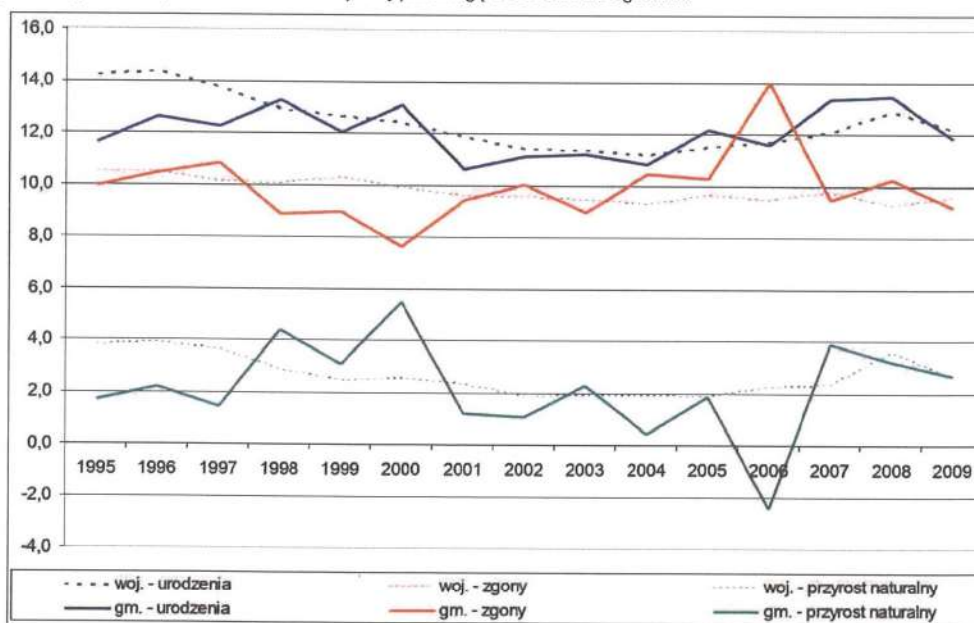
Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Rys. Ruch naturalny na terenie gminy

Porównanie wskaźników ruchu naturalnego na obszarach wiejskich gminy ze średnimi dla obszarów wiejskich województwa wskazuje, że procesy te na terenie gminy są zbliżone do średnich, a więc typowe. Wskaźnik urodzeń, który jeszcze do 2004 roku był prawie corocznie nieco gorszy od średnich, w ostatnich latach jest zbliżony, a nawet nieco korzystniejszy. Poprawa sytuacji w gminie w stosunku do okresu sprzed 10 lat jest w gminie wyraźniejsza, niż przeciętnie. Wskaźnik zgonów cechuje się dużo większą coroczną zmiennością i choć generalnie naśladuje wskaźnik wojewódzki, to na przykład w latach 2000 i 2008 bardzo wyraźnie od niego odbiegał (tak duże wahania zgonów w skali poszczególnych gmin są typowe). Wskaźniki przyrostu naturalnego są w ostatniej dekadzie jednak zazwyczaj gorsze od przeciętnych.

Porównywanie wartości notowanych w mieście z wartościami średnimi dla miast jest bezcelowe ze względu na bardzo duże zróżnicowanie wskaźników, a przede wszystkim obciążenia średnich wartościami dla największych miast (największe miasta notują wskaźniki zasadniczo odmienne od małych miast, przy czym największe miasta pomimo iż jest ich bardzo mało, koncentrują większość ludności miejskiej – w takiej sytuacji wszystkie wartości średnie są całkowicie niewiarygodne). Dla osiągnięcia wiarygodnego i miarodajnego poziomu odniesienia, miasto Gniewkowo porównano z pozostałymi miastami powiatu. Z zestawienia tego wynika, że sytuacja w Gniewkowie jest zdecydowanie najkorzystniejsza – zwłaszcza jeśli porówna się kilka ostatnich lat. W obydwu aspektach – i wskaźniku urodzeń i wskaźniku zgonów, miasto wyróżnia się wyraźnie lepszymi wskaźnikami. Zwłaszcza wskaźnik zgonów jest w ostatnich latach wyjątkowo niski (w roku 2006 był w Gniewkowie prawie 2-krotnie lepszy, niż w Janikowie). Skutkiem tego jest bardzo dobry wskaźnik przyrostu naturalnego – przy czym korzystna jest nie tylko jego wysoka wartość dodatnia, ale także fakt, że w przeciwieństwie do pozostałych miast, w Gniewkowie notuje się przewagę urodzeń nad zgonami.

Rys. Porównanie wskaźników ruchu naturalnego – obszary wiejskie gminy i województwa

Tab. Porównanie wskaźników ruchu naturalnego na terenie miast powiatu inowrocławskiego

miasto	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
wskaźnik urodzeń															
Inowrocław	10,2	10,7	9,6	8,6	9,0	8,5	8,8	7,6	8,4	7,7	8,2	8,2	8,6	8,8	9,8
Gniewkowo	13,5	10,4	11,7	11,1	11,3	9,3	9,7	11,6	9,7	8,4	9,5	9,0	11,4	11,1	10,5
Janikowo	11,7	11,7	11,4	10,3	8,5	8,5	8,6	7,9	6,9	7,8	6,8	8,9	8,4	9,6	7,8
Kruszwica	10,2	9,7	9,9	8,3	8,2	9,4	8,3	9,5	8,0	11,3	5,5	9,5	10,0	9,5	9,6
Pakość	10,8	13,4	9,6	10,1	9,7	9,3	9,5	10,5	10,2	10,0	8,3	9,1	8,9	8,7	10,2
wskaźnik zgonów															
Inowrocław	10,9	9,5	9,6	9,9	9,7	10,0	9,1	8,8	8,7	9,9	9,5	10,0	9,9	10,8	10,5
Gniewkowo	9,9	9,2	8,0	9,4	10,5	9,3	10,5	10,3	8,8	10,5	9,0	7,3	9,4	9,0	8,2
Janikowo	9,9	10,5	10,8	8,9	9,0	7,6	9,4	10,0	8,9	10,4	10,3	14,0	9,5	10,2	9,2
Kruszwica	10,7	12,1	9,7	10,1	11,3	9,4	9,8	10,4	10,6	9,0	11,9	9,9	11,8	9,0	11,1
Pakość	9,1	13,6	12,1	9,9	10,0	12,1	11,6	10,5	9,5	12,2	8,8	7,9	9,6	12,1	11,8
wskaźnik przyrostu naturalnego															
Inowrocław	-0,7	1,2	-0,1	-1,3	-0,7	-1,5	-0,4	-1,3	-0,3	-2,2	-1,3	-1,7	-1,3	-2,0	-0,7
Gniewkowo	3,6	1,2	3,6	1,7	0,8	0,0	-0,8	1,2	0,8	-2,2	0,6	1,7	1,9	2,1	2,4
Janikowo	1,8	1,3	0,6	1,4	-0,5	0,9	-0,8	-2,1	-2,0	-2,6	-3,5	-5,1	-1,0	-0,7	-1,4
Kruszwica	-0,5	-2,3	0,3	-1,8	-3,1	-0,1	-1,4	-0,9	-2,6	2,3	-6,4	-0,4	-1,8	0,5	-1,4
Pakość	1,5	2,8	0,6	1,7	0,0	-1,0	2,2	2,6	1,2	2,0	-1,0	0,6	0,2	-1,6	1,0

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Na przebieg procesów ruchu naturalnego – zwłaszcza w aspekcie urodzeń, duży wpływ ma także liczba zawieranych małżeństw. W ostatnich latach jest ona wyraźnie wyższa. Dla okresu 1995-1999 wynosiła średnio rocznie – 84, dla okresu 2000-04 – 76, a dla okresu 2005-09 – aż 103. Wzrost liczby zawieranych małżeństw jest duży tak w mieście, jak i na obszarach wiejskich.

Tab. Liczba zawieranych małżeństw

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
miasto	41	47	52	44	48	43	43	30	31	33	34	43	64	57	41
obszary wiejskie	36	32	43	39	37	47	43	34	41	36	48	52	61	59	56

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Migracje

Gmina charakteryzuje się ujemnym saldem ruchu migracyjnego. W ostatnich latach wartości bezwzględne salda maleją, stąd niezależnie od tego, czy przeważa napływ, czy odpływ, migracje przestają mieć znaczenie w kształtowaniu liczby ludności gminy. Łącznie w okresie 1995-2009 gmina straciła wskutek migracji 374 osoby, przy czym miasto 226, a obszary wiejskiej 148. Jak widać skala utarty ludności przez miasto jest znacznie wyższa, gdyż obydwie jednostki (miasto i obszary wiejskie) mają podobną liczbę mieszkańców.

Roczna skala migracji to około 170-200 osób meldujących się na terenie gminy (z czego większość na obszarach wiejskich) i od około 170 do nawet 266 wymeldowujących się (tu także przeważają obszary wiejskie). Napływ i odpływ wykazują coroczne znaczne wahania, ale nie obserwuje się jednoznacznego trendu.

Tab. Zameldowania i wymeldowania na terenie gminy (bez migracji zagranicznych)

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009	łącznie 1995-2009
napływ																
gmina ogółem	201	190	168	186	195	178	145	170	215	168	168	175	184	194	195	2 732
miasto	74	75	79	97	87	88	78	79	99	68	62	80	55	91	72	1 184
wieś	127	115	89	89	108	90	67	91	116	100	106	95	129	103	123	1 548
odpływ																
gmina ogółem	232	231	179	210	233	217	153	186	240	186	174	211	266	180	208	3 106
miasto	105	103	70	90	121	100	71	73	127	98	73	98	120	76	85	1 410
wieś	127	128	109	120	112	117	82	113	113	88	101	113	146	104	123	1 696
saldo																
gmina ogółem	-31	-41	-11	-24	-38	-39	-8	-16	-25	-18	-6	-36	-82	14	-13	-374
miasto	-31	-28	9	7	-34	-12	7	6	-28	-30	-11	-18	-65	15	-13	-226
wieś	0	-13	-20	-31	-4	-27	-15	-22	3	12	5	-18	-17	-1	0	-148

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

W ruchu migracyjnym przeważają kobiety, które stanowią większość osób meldujących się i wymeldowujących się na/ z terenie gminy (zwłaszcza dysproporcja płci widoczna jest na wsi, w mieście stosunek ten jest znacznie bardziej wyrównany). Bez wątpienia ta większa mobilność kobiet wynika z podłoża tradycji kulturowej – w przypadku zwania małżeństwa, najczęściej to kobieta zmienia miejsce zamieszkania; dostrzega się tu także podłoże ekonomiczne – kobiety wykazują większą skłonność do stałych migracji do dużych miast w związku ze zdobyciem wykształcenia i podjęciem pracy (to skutkuje nierównowagą wskaźnika feminizacji).

Tab. Ruch migracyjny na terenie gminy

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
zameldowania mężczyźni															

miasto	48	33	32	46	44	41	35	35	53	31	23	40	25	41	30
obszary wiejskie	60	51	48	42	65	49	32	64	56	46	57	47	67	50	54
zameldowania kobiety															
miasto	26	42	47	51	43	47	43	44	46	37	39	40	30	50	42
obszary wiejskie	67	64	41	47	43	41	35	27	60	54	49	48	62	53	69
wymeldowania mężczyźni															
miasto	51	51	32	43	61	59	32	44	51	46	36	42	55	42	36
obszary wiejskie	63	55	56	54	55	45	39	53	53	45	43	56	67	49	54
wymeldowania kobiety															
miasto	54	52	38	47	60	41	39	29	76	52	37	56	65	34	49
obszary wiejskie	64	73	53	66	57	72	43	60	60	43	58	57	79	55	69
udział kobiet wśród osób meldujących się w gminie															
miasto	35,1	56,0	59,5	52,6	49,4	53,4	55,1	55,7	46,5	54,4	62,9	50,0	54,5	54,9	58,3
obszary wiejskie	52,8	55,7	46,1	52,8	39,8	45,6	52,2	29,7	51,7	54,0	46,2	50,5	48,1	51,5	56,1
udział kobiet wśród osób opuszczających gminę															
miasto	51,4	50,5	54,3	52,2	49,6	41,0	54,9	39,7	59,8	53,1	50,7	57,1	54,2	44,7	57,6
obszary wiejskie	50,4	57,0	48,6	55,0	50,9	61,5	52,4	53,1	53,1	48,9	57,4	50,4	54,1	52,9	56,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Tab. Ruch migracyjny gminy z zagranicą

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
napływ z zagranicy	0	0	1	0	0	0	0	0	0	0	0	0	4	4	0
odpływ zagranicę	0	5	0	0	1	1	0	1	0	0	0	18	6	8	1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Gmina notuje niewielką skalę migracji z zagranicą. Dominuje tu odpływ. W latach 1995-2009 obrót migracji z zagranicą wyniósł łącznie 50, przy czym aż 41 osób wyemigrowało, a tylko 9 osiedliło się na terenie gminy.

Obiektywna ocena ruchu migracyjnego na terenie gminy jest trudna ze względu na fakt, iż wartości średnie nie są miarodajne. Bardzo duże zróżnicowanie zarówno w grupie miast, jak i w kategorii obszarów wiejskich (gdzie oprócz obszarów tradycyjnie rolniczych, znajdują się także silnie zurbanizowane obszary podmiejskie), powoduje, że traci sens odnośnienie się do wartości uśrednionych dla większych obszarów.

Porównania dokonano więc z innymi miastami i terenami wiejskimi powiatu inowrocławskiego. Dla uniknięcia przypadkowych wyników związanych ze zmiennością migracji uśredniono dane za lata 2007-09. Z przeprowadzonego porównania wynika, że gmina nie wyróżnia się zasadniczo na tle powiatu. Także wśród gmin powiatu obserwuje się dość duże zróżnicowania, ale wartości dla gminy Gniewkowo nie są skrajne w żadnym z analizowanych parametrów. Korzystny jest dość wysoki napływ na obszary wiejskie gminy.

Tab. Przeciętne wskaźniki ruchu migracyjnego (2007-09) na terenie powiatu inowrocławskiego

obszar	napływ	odpływ	saldo
Powiat inowrocławski	10,92	12,69	-1,78
miasta			
Inowrocław	8,24	10,28	-2,05
Gniewkowo	10,07	12,98	-2,91
Janikowo	10,82	11,66	-0,84
Kruszwica	10,75	15,28	-4,53
Pakość - miasto	13,76	14,17	-0,40
obszary wiejskie			
Dąbrowa Biskupia	11,09	14,21	-3,11
Gniewkowo	15,74	16,54	-0,80
Inowrocław	18,59	16,85	1,74
Janikowo	16,26	20,74	-4,48
Kruszwica	11,16	15,33	-4,17
Pakość	14,59	17,49	-2,90
Rojewo	13,89	14,10	-0,21
Złotniki Kujawskie	12,99	11,11	1,88

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Struktury wieku

W 2009 roku na terenie gminy zamieszkiwało 3057 osób w wieku przedprodukcyjnym, 9467 w wieku produkcyjnym i 2217 w wieku poprodukcyjnym. Stanowi to odpowiednio: 20,7%, 64,2% oraz 15,0% ogółu ludności gminy. Co jest zjawiskiem typowym, wśród społeczności wiejskiej wyższy jest udział grupy młodszej, a nieco niższy grupy starszej. Wartości

notowane w gminie są całkowicie typowe – inne miasta i obszary wiejskie o podobnym charakterze notują bardzo podobne wartości.

Tab. Struktura wieku wg grup ekonomicznych

	przedprodukcyjna	produkcyjna liczba osób	poprodukcyjna	przedprodukcyjna % udział w ogólnej liczbie ludności	produkcyjna	poprodukcyjna
miasto	1433	4566	1215	19,9	63,3	16,8
obszary wiejskie	1624	4901	1002	21,6	65,1	13,3
gmina łącznie	3057	9467	2217	20,7	64,2	15,0

Zródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Na terenie gminy w ostatnich latach obserwuje się zmiany struktur ludności, polegające na zmniejszaniu liczebności i udziału grupy przedprodukcyjnej, wzroście liczebności i udziału grupy produkcyjnej i poprodukcyjnej, co w konsekwencji prowadzi do ogólnego starzenia gminnej społeczności. Jest to proces typowy, obserwowany w przypadku zdecydowanej większości miast i obszarów wiejskich, ponadto prognozuje się jego kontynuację i nasilenie w kolejnych latach.

Pomiędzy rokiem 1995 a 2009:

- liczba ludności ogółem w gminie zmniejszyła się o 473 osoby, czyli 3,1%,
- liczba ludności w wieku przedprodukcyjnym ogółem w gminie zmniejszyła się o 1381 osób, czyli 31,1%; w roku 1995 grupa ta stanowiła 29,2% ogółu, w 2009 – tylko 20,7%,
- liczba ludności w wieku produkcyjnym w gminie zwiększyła się o 556 osób, czyli 6,2%; w roku 1995 grupa ta stanowiła 58,6% ogółu, w 2009 – już 64,2%,
- liczba ludności w wieku poprodukcyjnym w gminie zwiększyła się o 352 osoby, czyli 18,9%; ; w roku 1995 grupa ta stanowiła 12,3% ogółu, w 2009 – 15,0%.

Tab. Udział grup ekonomicznych w ogólnej liczbie ludności w mieście i na obszarach wiejskich

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
miasto															
przedprodukcyjna	27,7	26,8	26,1	25,3	25,2	24,3	23,5	23,0	22,1	21,4	20,7	20,2	20,1	19,9	19,9
produkcyjna	60,2	60,7	61,2	61,9	61,5	62,4	63,4	63,7	64,5	65,3	65,5	65,2	64,6	64,0	63,3
poprodukcyjna	12,0	12,4	12,7	12,8	13,3	13,3	13,2	13,2	13,4	13,4	13,8	14,6	15,3	16,1	16,8
obszary wiejskie															
przedprodukcyjna	30,6	30,4	29,9	29,3	29,1	28,0	26,9	25,8	24,9	24,1	23,6	22,8	22,5	22,2	21,6
produkcyjna	57,0	57,1	57,7	58,0	58,1	59,0	59,9	60,9	61,9	62,7	63,3	64,1	64,4	64,8	65,1
poprodukcyjna	12,5	12,6	12,4	12,7	12,8	13,0	13,2	13,3	13,2	13,2	13,1	13,0	13,1	13,1	13,3

Zródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Struktury płci

Pod względem struktury płci, miasto odróżnia się od obszarów wiejskich, co jest zjawiskiem typowym. Dla miast charakterystyczna jest przewaga liczby kobiet, natomiast dla obszarów wiejskich – liczby mężczyzn. Na terenie gminy Gniewkowo wskaźnik feminizacji, czyli liczba kobiet przypadająca na 100 mężczyzn, wynosi w mieście 109, a na obszarach wiejskich – 97. Tylko pozornie wskaźniki te równoważą się – warto zauważyć, że przewaga liczby kobiet ma miejsce przede wszystkim w starszych grupach wiekowych, co jest wynikiem krótszego trwania życia wśród mężczyzn i wyższych wskaźników umieralności wśród tej płci (generalnie im starsza grupa wiekowa – tym dysproporcje wyższe; w grupie powyżej 70-latków w mieście jest 193 mężczyzn i 364 kobiety, a więc wskaźnik feminizacji sięga 190).

Tab. Struktura wieku i płci (2009)

grupa wiekowa	miasto					obszary wiejskie				
	liczba mężczyzn	liczba kobiet	przewaga kobiet	przewaga mężczyzn	wskaźnik feminizacji	liczba mężczyzn	liczba kobiet	przewaga kobiet	przewaga mężczyzn	wskaźnik feminizacji
<i>ogółem</i>	3448	3766	318		109	3813	3714		99	97
0-4	190	189		1	99	237	218		19	92
5-9	183	164		19	90	209	183		26	88
10-14	218	214		4	98	246	213		33	87
15-19	231	232	1		100	293	260		33	89
20-24	234	269	35		115	335	306		29	91
25-29	317	291		26	92	391	354		37	91
30-34	305	281		24	92	277	240		37	87
35-39	253	248		5	98	258	254		4	98
40-44	192	229	37		119	237	217		20	92
45-49	217	214		3	99	282	290	8		103
50-54	270	280	10		104	304	260		44	86
55-59	243	288	45		119	251	238		13	95
60-64	247	299	52		121	172	179	7		104
65-69	137	132		5	96	94	124	30		132
70-74	79	159	80		201	101	143	42		142
75-79	74	117	43		158	71	118	47		166
80-84	39	88	49		226	34	78	44		229
85 i więcej	19	72	53		379	21	39	18		186
<i>grupa 15-39</i>	1340	1321		19	99	1554	1414		140	91

Zródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Wśród grupy wiekowej odpowiedzialnej w największym stopniu za dalszy rozwój demograficzny gminy (grupa 15-39 lat, obejmująca przedziały, w których dochodzi do zawierania małżeństw i reprodukcji), wskaźnik dla miasta wynosi 99, a dla obszarów wiejskich – 91.

W kolejnych latach obydwa wskaźniki będą nadal bardzo niskie – i w mieście i na obszarach wiejskich wskaźnik na pewno ulegnie obniżeniu, przy czym wśród społeczności wiejskiej spadek będzie większy. Jest to istotne zagrożenie rozwoju – spośród wszystkich parametrów demograficznych właśnie struktura płci w największym stopniu jest niekorzystna – jest to zagrożenie obiektywne i praktycznie niezmiennie z pozycji polityki gminy.

Założenia rozwoju demograficznego w kolejnych latach

Dla gminy Gniewkowo prognozuje się następujące zmiany liczby, struktur i procesów demograficznych:

- Ogólna liczba ludności w gminie będzie stagnować – zakłada się jej utrzymywanie na poziomie zbliżonym do obecnego lub nieznaczny spadek. Prognoza ta dotyczy zarówno miasta, jak i obszarów wiejskich, przy czym zakłada się, że miasto nie powinno tracić mieszkańców w tak szybkim tempie jak dotąd (w praktyce zmiany te będą na tyle niewielkie, że można mówić o stagnacji liczby mieszkańców miasta).
- Gmina nie jest szczególnie atrakcyjna dla migracji, ale także nie jest obszarem nadmiernego odpływu ludności. Zakłada się więc utrzymywanie niewielkiej skali i małego natężenia procesów migracyjnych – bez wpływu na zmiany liczby ludności.
- Przewiduje się wzrost wskaźników zgonów oraz urodzeń. Zasadnicze relacje pomiędzy nimi zostaną jednak zachowane – to znaczy przewiduje się niewielką dodatnią wartość przyrostu naturalnego w skali całej gminy.
- Duże zmiany dotyczyć będą struktur wieku – przewiduje się dalszy wzrost liczby ludności starszej oraz spadek liczby ludności młodej. Należy na bieżąco monitorować zmiany i dostosowywać potencjał usługowy gminy do zmian popytu. Wzrost liczby ludności starszej na większą skalę nastąpi po roku 2020, natomiast spadek ludności młodej – w wieku szkolnym i gimnazjalnym, już po roku 2015. Prognozuje się wzrost zapotrzebowania na edukację przedszkolną, nie tylko ze względu na wzrost urodzeń, ale także ze względu na zmiany świadomości rodziców w zakresie potrzeby edukacji przedszkolnej.

Obsługa ludności w zakresie usług (w tym ochrona zdrowia)

Podstawowym ośrodkiem obsługi na terenie gminy jest miasto Gniewkowo. Miasto jest położone centralnie i dobrze dostępne z terenu całej gminy. Istotnym negatywnym uwarunkowaniem, zwłaszcza gdy uwzględnimy dużą powierzchnię gminy, jest słaby stan rozwoju usług na wsi, co jest po części skutkiem dużego rozdrobnienia osadnictwa (duża liczba miejscowości) wskutek czego usługi są dostępne tylko w nielicznych z nich. Są to placówki handlu i usług, a w 4 miejscowościach wiejskich także szkoły podstawowe. Pozytywny jest fakt, że także poza siedzibą gminy dostępna jest opieka zdrowotna, co nie częste w gminach. Przy dużej powierzchni gminy uciążliwością jest funkcjonowanie na obszarach wiejskich tylko jednego gimnazjum. Na terenie gminy dostępne są usługi o znaczeniu lokalnym, ale także usługi o charakterze powiatowym (szkolnictwo średnie). Warto także zauważyć dobry dostęp do szerokiej gamy usług ponadlokalnych ze względu na bliskie sąsiedztwo ośrodka powiatowego – Inowrocławia, stanowiącego dla części mieszkańców główny ośrodek obsługi, także codziennej, związanej z dojazdami do pracy i szkół. W interesie gminy jest rozwijanie połączeń w komunikacji publicznej z Inowrocławiem, obejmujących jak największą liczbę miejscowości w gminie. Stosunkowo dobrze dostępny z niektórych miejscowości jest Toruń, dobrze wyposażony ośrodek wojewódzki. Dostatecznie należy ocenić aktywność społeczną, mierzoną liczbą organizacji i stowarzyszeń – duży nacisk kładzie się na rozwój aktywności sportowej. Gmina działa w Lokalnej Grupie Działania „Czaroziem na Soli”.

Usługi na terenie gminy (stan marzec – czerwiec 2011, wg www.gniewkowo.com.pl):

a) placówki oświaty

- Gimnazjum w Gniewkowie – z pierwszym w województwie nowoczesnym obserwatorium astronomicznym - „Astrobaza”
- Niepubliczne Gimnazjum w Gąskach
- Samorządowe Przedszkole w Gniewkowie
- Niepubliczne Przedszkole w Gąskach
- Szkoła Podstawowa w Gniewkowie
- Szkoła Podstawowa w Kijewie
- Szkoła Podstawowa w Murzynnie
- Szkoła Podstawowa w Szadłowicach
- Szkoła Podstawowa w Wierzchosławicach
- Niepubliczna Szkoła Podstawowa w Gąskach
- Szkoła Zawodowa w Gniewkowie
- Uzupełniające Liceum Ogólnokształcące w Gniewkowie
- Niepubliczne Przedszkole w Gniewkowie „Parowozik”

b) instytucje kultury

- Miejsko-Gminna Biblioteka Publiczna w Gniewkowie
- Miejsko-Gminny Ośrodek Kultury, Sportu i Rekreacji w Gniewkowie
- Świetlice wiejskie w miejscowościach : Wierzchosławice, Wielowieś, Ostrowo, Wierzbiczany, Szpital, Murzynko, Murzynno, Żyroślawice, Klepary, Gąski, Suchatówka, Godzięba, Chrzastowo, Markowo, Skalmierowice, Kijewo, Zajezierze, Kawęczyn, Więclawice, Lipie

c) ośrodek oraz domy opieki społecznej

- Miejsko-Gminny Ośrodek Pomocy Społecznej
- Dom Pomocy Społecznej w Warzynie

d) placówki ochrony zdrowia

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ESCULAP” s.c. - Gniewkowo,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „PROFILAKTYKA” - Murzynko oraz Gniewkowo,

- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej PRAKTYKA LEKARZA RODZINNEGO - Szadłowice
- Niepubliczny Zakład Rehabilitacji Leczniczej „ REHMAK” - Gniewkowo,
- Gabinet Stomatologiczny - Gniewkowo,
- Niepubliczny Zakład Opieki Zdrowotnej „ELAMED” - Gniewkowo.

Poziom dostępności do usług publicznych oraz komercyjnych jest w zasadzie typowy i nie wyróżnia gminy na tle innych jednostek.

Hierarchia sieci osadniczej

Stan rozwoju usług wyznacza hierarchię sieci osadniczej:

- Gniewkowo – wielofunkcyjny ośrodek gminny,
- Kijewo, Murzynno, Murzynko, Wierzchosławice, Szadłowice, Gąski – ośrodki uzupełniające w zakresie wybranych usług
- pozostałe wsie

Warunki mieszkaniowe

Liczba mieszkań w gminie w 2009 roku wynosiła 4432, z czego 2378 znajdowało się w mieście, a 2054 na obszarach wiejskich gminy. Zmiany liczby mieszkań w ostatnich latach lokowały gminę wśród przeciętnych wartości powiatowych. Pomiędzy rokiem 1995 a 2009 liczba mieszkań w mieście wzrosła o 8,6%, a na wsi o 3,7%, przy czym wzrost ten odbywał się przy spadku liczby ludności (odpowiednio o 3,4% i 2,8%), a więc poprawa sytuacji mieszkaniowej była większa, niż wskazywałyby na to wyłącznie wskaźniki zmian liczby mieszkań. Analizując tylko okres 2000-09 wzrost liczby mieszkań w mieście wyniósł 7,2%, a na obszarach wiejskich gminy – 3,2%. Okresem największych przyrostów był początek I dekady XXI wieku.

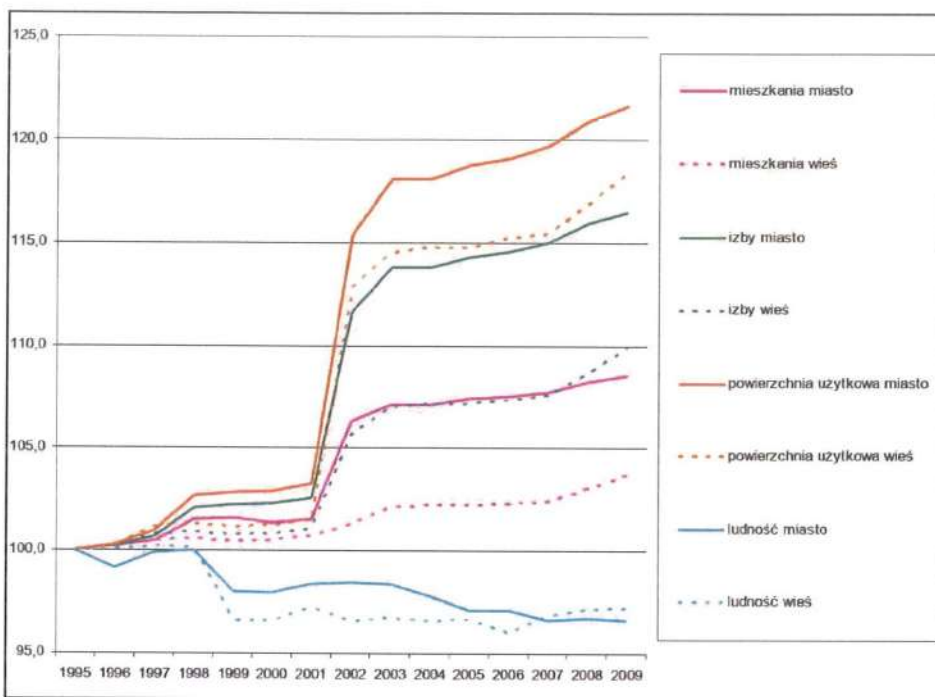
Na uwagę zasługuje fakt, że wzrost liczby izb jest wyższy, niż wzrost liczby mieszkań, a jeszcze silniejszy jest wzrost powierzchni użytkowej mieszkań. Oznacza to, że kolejne oddawane mieszkania są coraz większe nie tylko pod względem liczby izb, ale w jeszcze większym stopniu – coraz większe pod względem powierzchni użytkowej. Zagadnienie to ilustruje wykres.

Tab. Zmiany liczby mieszkań na terenie gminy

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
gmina ogółem	4 171	4 179	4 191	4 214	4 214	4 210	4 217	4 334	4 368	4 370	4 376	4 381	4 388	4 412	4 432
miasto	2 190	2 195	2 200	2 222	2 224	2 219	2 222	2 328	2 346	2 346	2 352	2 355	2 360	2 371	2 378
obszary wiejskie	1 981	1 984	1 991	1 992	1 990	1 991	1 995	2 006	2 022	2 024	2 024	2 026	2 028	2 041	2 054

Źródło: GUS

Przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania oraz powierzchnia przypadająca na 1 mieszkańca są w gminie – na tle powiatu inowrocławskiego – typowe. Cechą charakterystyczną – doskonale widoczną w zestawieniu tabelarycznym - jest większa powierzchnia mieszkań na obszarach wiejskich, niż w miastach. W gminie Gniewkowo wartości te wynoszą odpowiednio 72,5 i 58,9 m². Mieszkanie w Gniewkowie składa się przeciętnie z 3,4 izby, podczas gdy mieszkanie na obszarach wiejskich gminy z 3,7 izby.

Rys. Zmiany podstawowych wskaźników mieszkaniowych na tle zmian liczby ludności (rok bazowy 1995 = 100)

Tab. Zmiany powierzchni i wskaźnika powierzchni mieszkań na terenie powiatu inowrocławskiego

	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania (m ²)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Powiat inowrocławski	62,0	62,4	62,5	62,6	62,7	62,8	62,9	63,1
m. Inowrocław	54,4	54,8	54,9	54,9	55,0	55,0	55,2	55,3
Dąbrowa Biskupia	86,9	87,1	87,1	87,2	87,2	87,2	87,2	87,5
Gniewkowo - miasto	57,1	58,0	58,0	58,1	58,2	58,4	58,7	58,9
Gniewkowo - obszar wiejski	70,7	71,2	71,3	71,3	71,5	71,6	72,0	72,5
Inowrocław	85,4	85,9	86,2	86,5	86,9	87,0	87,4	88,0
Janikowo - miasto	56,3	56,9	57,1	57,2	57,5	57,6	57,9	58,0
Janikowo - obszar wiejski	80,8	81,3	81,4	81,5	81,6	81,8	81,8	81,9
Kruszwica - miasto	53,6	54,1	54,3	54,4	54,5	54,8	54,9	55,1
Kruszwica - obszar wiejski	73,0	73,1	73,1	73,2	73,3	73,3	73,5	73,7
Pakość - miasto	61,5	61,6	61,9	62,0	62,1	62,3	62,4	63,0
Pakość - obszar wiejski	81,9	82,5	82,8	82,8	82,8	82,8	83,1	83,4
Rojewo	83,3	83,9	83,9	83,9	83,9	83,9	84,0	84,3
Złotniki Kujawskie	80,5	81,4	81,4	81,5	81,5	81,5	81,7	82,0
województwo - obszary wiejskie	79,2	80,0	80,3	80,7	81,0	81,4	82,1	82,8
	przeciętna powierzchnia użytkowa mieszkania na 1 mieszkańca (m ²)							
	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
Powiat inowrocławski	19,7	20,0	20,1	20,3	20,4	20,6	20,8	21,0
m. Inowrocław	19,3	19,6	19,8	20,0	20,2	20,4	20,6	20,9
Dąbrowa Biskupia	22,4	22,8	22,8	23,1	23,2	23,3	23,4	23,7
Gniewkowo - miasto	18,1	18,5	18,6	18,9	18,9	19,1	19,3	19,4
Gniewkowo - obszar wiejski	19,0	19,2	19,3	19,3	19,5	19,4	19,5	19,8
Inowrocław	23,1	23,3	23,5	23,7	23,9	24,0	24,3	24,7
Janikowo - miasto	17,9	18,3	18,5	18,6	18,6	18,7	18,9	19,1
Janikowo - obszar wiejski	20,1	20,5	20,4	20,8	21,1	21,3	21,4	21,8

Kruszwica - miasto	17,6	18,0	18,1	18,2	18,4	18,6	18,7	18,9
Kruszwica - obszar wiejski	20,4	20,4	20,4	20,7	20,8	20,9	21,1	21,2
Pakość - miasto	19,0	19,1	19,2	19,3	19,4	19,5	19,8	20,1
Pakość - obszar wiejski	20,4	20,9	20,8	20,8	21,0	21,0	21,1	21,4
Rojewo	21,1	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5	21,5
Złotniki Kujawskie	21,2	21,7	21,6	21,6	21,6	21,6	21,7	21,7
województwo - obszary wiejskie	21,2	21,6	21,7	21,8	22,0	22,1	22,5	22,8

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Także porównanie wyposażenia mieszkań na obszarach wiejskich powiatu inowrocławskiego w podstawowe instalacje wskazuje na typową sytuację gminy Gniewkowo.

Tab. Porównanie podstawowych wskaźników wyposażenia mieszkań na terenie powiatu inowrocławskiego

obszar (gmina)	wodociąg	łazienka	centralne ogrzewanie
% ogółu mieszkań (2009 rok)			
Powiat inowrocławski	95,8	80,9	69,3
Dąbrowa Biskupia	96,0	75,9	59,7
Gniewkowo	96,1	80,6	65,0
Inowrocław	96,9	81,4	72,7
Janikowo	98,5	85,7	72,3
Kruszwica	96,0	81,2	67,9
Pakość	96,2	85,8	80,0
Rojewo	88,8	74,1	60,5
Złotniki Kujawskie	95,4	81,7	74,1

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Tab. Porównanie struktury własnościowej mieszkań na terenie powiatu inowrocławskiego (2007 r.)

ogółem	zasoby gmin (komunalne)	zasoby spółdzielni mieszkaniowych	zasoby zakładów pracy	zasoby osób fizycznych	zasoby Towarzystw Budownictwa Społecznego (TBS)	zasoby pozostałych podmiotów
Powiat inowrocławski	11,5	25,7	3,9	57,7	0,2	1,1
m. Inowrocław	12,7	36,9	2,9	45,5	0,3	1,7
Dąbrowa Biskupia	1,9	0,0	6,2	90,4	0,0	1,5
Gniewkowo - miasto	14,4	33,4	0,7	51,2	0,0	0,2
Gniewkowo - obszar wiejski	4,5	0,2	17,6	77,5	0,0	0,2
Inowrocław	3,0	0,9	3,7	92,2	0,0	0,1
Janikowo - miasto	33,1	27,2	1,9	37,6	0,0	0,1
Janikowo - obszar wiejski	6,9	0,0	2,3	90,5	0,0	0,3
Kruszwica - miasto	10,2	31,9	1,6	56,1	0,0	0,2
Kruszwica - obszar wiejski	4,6	1,2	11,0	82,3	0,0	0,9
Pakość - miasto	18,6	23,4	1,0	56,7	0,0	0,3
Pakość - obszar wiejski	2,9	1,0	4,1	92,0	0,0	0,0
Rojewo	4,7	3,0	7,0	84,6	0,0	0,7
Złotniki Kujawskie	3,4	10,4	3,7	81,8	0,0	0,7

Źródło: Obliczenia własne na podstawie danych GUS

Struktura własnościowa zasobu mieszkaniowego wskazuje na przeważający udział mieszkań należących do osób fizycznych – w skali całej gminy stanowią one ponad 63%, przy czym w mieście jest to tylko nieco ponad połowa, a na obszarach wiejskich – ponad ¾ ogółu. W mieście znaczna część mieszkań należy do spółdzielni (aż 1/3) – to typowa sytuacja, aczkolwiek w małych miastach rzadko zdarza się, by ten sektor własności osiągał aż tak wysokie wskaźniki. Stosunkowo wysoki jest udział zasobu komunalnego (ponad 14% mieszkań w mieście). Cechą charakterystyczną struktury własności mieszkań jest wysoki udział mieszkań zakładowych – obecnie tak wysokie wskaźniki jak na obszarach wiejskich gminy są już wyjątkową rzadkością. Ogólnie strukturę własności mieszkań w gminie można uznać za neutralne uwarunkowanie rozwoju.

Uwarunkowania wynikające z zagrożeń bezpieczeństwa ludności i jej mienia

Za stan bezpieczeństwa na terenie gminy odpowiada Komenda Powiatowa Policji w Inowrocławiu. W Gniewkowie przy ulicy Piasta mieści się Komisariat Policji obsługujący gminę. Gmina podzielona jest na III rejony dzielnicowych:

- Dzielnicowy Rejon I - miasto Gniewkowo, ulice: Dworcowa od nr 1 do 9, Rynek od nr 1 do 9, Piasta od nr 1 do 8, Gerharda Pająkowskiego, Jana III Sobieskiego, Nowa, Kałna, Kościelna, Ignacego Paderewskiego, Toruńska, Jana Kilińskiego, Przemysłowa, Walcerzewice, Ogrodowa, Zajezierna, Krótka, Jana Kasprowicza, Wojska Polskiego, Władysława Sikorskiego, 21 Stycznia, Jęczmienna, Żytnia, Michałowo, Cegielna, 17 Stycznia od nr 1 do 13, Spokojna; ponadto: Zajezierze, Dąblin, Buczkowo.
- Dzielnicowy Rejon II - miasto Gniewkowo, ulice: 700 Lecia, Dr. Jana Dreckiego, Piasta od nr 9 do 15, Kolejowa, Inowrocławska, Działkowców, Kwiatowa, Spółdzielcza, Fryderyka Chopina, 17 Stycznia od nr 14 do nr 46, Zielona, Stanisława Moniuszki, Powstańców Wielkopolskich, Cmentarna, Parkowa, Rynek od nr 10 do nr 18, Dworcowa od nr

10 do 20, Rzemieśnicza, Usługowa, Zamkowa, Wałowa, Podgórna, Średnia, Transportowa, Cicha; ponadto: Chrzęstowo, Godzięba, Kępa Kujawska.

- c) Dzielnicy Rejon III – miejscowości: Suchatówka, Perkowo, Lipie, Gąski, Markowo, Kijewo, Gęzewo, Murzynno, Murzynko, Branno, Warzyn, Wierzbiczany, Szpital, Lipionka, Klepary, Kawęczyn, Żyrosławice, Ostrowo, Bąbolin, Wierzchosławice, Skalmirowice, Więclawice, Szadłowice, Kaczkowo, Wielowieś.

W 2009 roku w gminie powołano Straż Miejską.

Gmina nie zalicza się do obszarów wyróżniających się pod względem skali i charakteru przestępczości – jest ona typowa dla jednostek o podobnej wielkości i charakterze.

Zadania straży pożarnej realizowane są przez jednostki państwowe i ochotnicze, w tym działające w ramach KSRG (OSP Gniewkowo) i nie włączone do tego systemu (Kijewo, Szadłowice, Gąski, Murzynno, Murzynko).

Zadania Inspekcji Sanitarnej realizowane są przez Powiatową Stację Sanitarno-Epidemiologiczną w Inowrocławiu.

Do najważniejszych rodzajów zagrożeń życia i mienia na terenie gminy zaliczyć należy:

- zagrożenia w bezpieczeństwie ruchu drogowego – wiąże się to przede wszystkim z przebiegiem przez teren gminy drogi krajowej nr 15 o bardzo dużym natężeniu ruchu; w przebiegu przez gminę droga nie posiada obwodnic, wskutek czego przecina centra miejscowości, w tym centrum miasta Gniewkowo. Nieco mniejsze znaczenie ma ruch na drogach wojewódzkich, powiatowych i gminnych – gdzie skala zagrożeń jest już wyraźnie niższa. Miasto Gniewkowo jest miejscem, gdzie na terenie gminy skupia się największe zagrożenie bezpieczeństwa ruchu, ponieważ koncentruje się tu największa skala ruchu pojazdów oraz pieszych;
- zagrożenia związane z przebiegiem przez teren gminy linii kolejowej Poznań – Inowrocław – Toruń – Olsztyn; jest to linia dwutorowa, zelektryfikowana, wykorzystywana do dosyć intensywnego ruchu pojazdów pasażerskich (w tym w ruchu pospiesznym), jak też towarowych; zagrożenia dotyczą przede wszystkim przejazdów i skrzyżowań z drogami – ze względu na fakt, iż linia przecina gminę w części centralnej, miejsca potencjalnej kolizji ruchu drogowego i kolejowego są dosyć liczne;
- zagrożenia pożarowe – związane z położeniem w północnej części gminy rozległego kompleksu leśnego charakteryzującego się dużą podatnością na uleganie pożarom i rozprzestrzenianie pożarów; w poprzednich latach częste były przypadki pożarów w Puszczy Bydgoskiej spowodowane zarówno czynnikami naturalnymi, jak i antropogennymi;
- zagrożenia związane z transportem przez teren gminy substancji i materiałów niebezpiecznych, w tym mogących skażać wodę, powietrze, glebę, szkodliwych dla życia i zdrowia ludności – transport tego typu odbywa się głównie linią kolejową oraz drogą krajową, ale także z wykorzystaniem dróg wojewódzkich;
- potencjalne zagrożenia (o relatywnie małym ryzyku zaistnienia) wiążą się z przebiegiem przez teren gminy infrastruktury przesyłowej energii i surowców;
- potencjalne zagrożenia (o relatywnie małym ryzyku zaistnienia) wiążą się z funkcjonowaniem na terenie gminy podmiotów gospodarczych i wykorzystywaniem przez nie w procesach technologicznych substancji chemicznych, itp.
- w ostatnich latach nasila się częstotliwość występowania i skala zagrożeń związanych ze zjawiskami meteorologicznymi – huraganami, suszami, podtopieniami w wyniku opadów; gmina nie wykazuje w tym zakresie ponadprzeciętnych zagrożeń.

Należy zauważyć, że na terenie gminy nie występują zagrożenia powodziowe związane z wezbraniem rzek, natomiast nie można wykluczyć występowania lokalnych podtopień spowodowanych deszczami nawalnymi lub nagłym topnieniem śniegu. Nie wskazuje się rejonów szczególnie zagrożonych w tym zakresie.

Uwarunkowania wynikające z potrzeb i możliwości rozwoju gminy

Najważniejsze potrzeby rozwojowe gminy wiążą się z realizacją głównego celu rozwoju gminy, jakim jest zapewnienie mieszkańcom optymalnych warunków życia. Założenie to jest osią przewodnią całego niniejszego Studium – w warstwie diagnostycznej ma na celu rozpoznanie aktualnego stanu rozwoju, w tym identyfikację uwarunkowań rozwoju, szans, zagrożeń, mocnych i słabych stron, oraz audyt stanu funkcjonowania poszczególnych aspektów gminy, a w warstwie kierunków – utrwalenia aspektów prawidłowo funkcjonujących oraz zdecydowana poprawa aspektów nie funkcjonujących właściwie.

W najbardziej ogólnym ujęciu powodzenie rozwoju gminy zależne jest od uwarunkowań zewnętrznych (generowanych poza granicami gminy) oraz wewnętrznych (generowanych na terenie gminy), te drugie z kolei dzielą się na zależne od polityki i możliwości stymulacji przez władze gminy i niezależne od nich. Zadania leżące w gestii samorządu gminnego polegają przede wszystkim na:

- zapewnieniu mieszkańcom jak najlepszej możliwości dostępu do infrastruktury społecznej (instytucji obsługi ludności) oraz technicznej i komunikacyjnej (głównie urządzenia liniowe),
- zapewnieniu jak najlepszej jakości świadczenia usług publicznych oraz jak najlepszej jakości funkcjonowania infrastruktury sieciowej (właściwy stan techniczny, zachowanie parametrów normatywnych, itp.)
- zapewnieniu ciągłości funkcjonowania infrastruktury (pewności zasilania) – zwłaszcza w zakresie zasilania w energię, wodę, odbiór i utylizację ścieków, odpadów, itp.

Zadaniem immanentnie związanym z kreowaniem rozwoju gminy jest wzmacnianie potencjału Gniewkowa jako jej siedziby. Ma to także znaczenie prestiżowe i wiąże się z konkurowaniem w kategorii małych miast, licznych na terenie województwa,

w tym zwłaszcza w południowej części regionu. Jest to element kreowania pozytywnego wizerunku gminy jako obszaru atrakcyjnego inwestycyjnie.

Istotnym zadaniem jest także wzmocnienie – na miarę potrzeb i planowanej roli w przyszłym systemie społeczno-gospodarczym gminy – pozostałych miejscowości. Ma to duże znaczenie, także ze względu na rozległą powierzchnię zajmowaną przez gminę (większe niż przeciętnie odległości do jej siedziby)

Do głównych potrzeb gminy zaliczyć należy:

- uporządkowanie systemu odprowadzania i oczyszczania ścieków.
- przebudowę i rozbudowę oraz unowocześnienie sieci dróg gminnych.
- poprawę sytuacji ekonomicznej mieszkańców, głównie poprzez stwarzanie warunków dla aktywizacji gospodarczej. Szczególnie predestynowane do tego są tereny znajdujące się w granicach miasta Gniewkowo oraz w bezpośredniej bliskości miasta, stąd też główny wysiłek planistyczny w kierunku wyznaczenia terenów rozwojowych powinien dotyczyć tych obszarów.
- wykorzystanie potencjału przyrodniczego gminy dla szerszej aktywizacji turystycznej jako funkcji uzupełniającej.
- zapewnienie należytej ochrony środowiska przyrodniczego.

Główne możliwości rozwoju gminy wiążą się z dalszym rozwojem rolnictwa. Gmina jest obszarem o dobrych warunkach przyrodniczych, które stwarzają możliwości rozwoju rolnictwa o charakterze farmerskim – wysokotowarowym, wielkopowierzchniowym.

Wzmocnić należy działalności gospodarcze, w tym zwłaszcza związane z lokalnym przetwórstwem rolno-spożywczym (konieczność tworzenia nowych miejsc pracy), ale korzystne położenie gminy w sieci znaczenia ogólnokrajowego stwarza także możliwości podjęcia wysiłku stworzenia strefy inwestycyjnej o dużej skali, ukierunkowanej na lokalizację podmiotów działających w branży nowoczesnych technologii. Ten kierunek będzie rozważany w kreowaniu przyszłego rozwoju gminy.

Istotne znaczenie ma położenie gminy pomiędzy dwoma ważnymi biegunami rozwoju społeczno-gospodarczego województwa – pomiędzy Toruniem a Inowrocławiem. Z jednej strony gmina może rozwijać działalności ukierunkowane na obsługę tych ośrodków i ich mieszkańców, ale z drugiej strony powinna dążyć do maksymalnej integracji komunikacyjnej z nimi, tak by zapewnić mieszkańcom swobodny dostęp do szkół, pracy, usług materialnych i niematerialnych.

Duże możliwości stwarza rozwój turystyki i rekreacji – funkcji dotąd praktycznie nie rozwijanej w gminie.

Rozmiary powierzchni leśnej są znacznym atutem - zarówno w zakresie pozyskiwania drewna jak i gospodarki łowieckiej. Stwarza to szerokie możliwości rozwoju gospodarki leśnej.

Dokumentem wyznaczającym ramowe kierunki rozwoju gminy jest strategia rozwoju. Gmina posiada dokument na lata 2007-2013 (Uchwała Nr XVII/136/2007 Rady Miejskiej w Gniewkowie z dnia 27 grudnia 2007r. w sprawie: uchwalenia "Strategii Rozwoju Gminy Gniewkowo na lata 2007-2013"). Formuluje on następujące:

a) wizję rozwoju gminy:

Gmina Gniewkowo - gminą z dobrze rozwiniętą infrastrukturą społeczną, techniczną i turystyczną – atrakcyjna dla mieszkańców i przyjazna inwestorom.

b) misję rozwoju gminy:

Zapewnienie mieszkańcom gminy wysokiej jakości życia poprzez tworzenie warunków do powstawania nowych miejsc pracy i skuteczne zaspokajanie ich potrzeb z wykorzystaniem możliwości finansowania rozwoju ze środków Unii Europejskiej.

„Przez podniesienie jakości życia rozumie się istotną poprawę stanu i wzrost poczucia bezpieczeństwa wśród obywateli, możliwość korzystania z funkcjonalnej i łatwo dostępnej infrastruktury technicznej i społecznej, życie w czystym, zdrowym i sprzyjającym środowisku przyrodniczym, uczestnictwo w życiu demokratycznym, uczestnictwo w kulturze i turystyce, przynależność do zintegrowanej, pomocnej wspólnoty lokalnej, umożliwiającej lepszą harmonizację życia rodzinnego i zawodowego oraz aktywność w ramach społeczeństwa obywatelskiego.”

c) cele strategiczne i szczegółowe

Cele strategiczne

1. Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych świadczonych przez gminę.
2. Poprawa jakości życia na obszarze gminy.
3. Zwiększenie turystycznego zainteresowania gminą.
4. Wzrost jakości kapitału ludzkiego i aktywizacja zawodowa mieszkańców gminy.
5. Uczynienie gminy Gniewkowo gminą atrakcyjną dla inwestorów.

Celom strategicznym zostały przypisane cele szczegółowe.

Cel strategiczny 1 - Zapewnienie wysokiej jakości usług publicznych świadczonych przez gminę.

Cele szczegółowe

- 1.1. Opracowanie i upowszechnienie standardów obsługi interesantów w urzędzie gminy.

- 1.2. Kompleksowa komputeryzacja i wdrożenie e-urzędu.
- 1.3. Wdrożenie systemu zarządzania jakością.
- 1.4. Dostarczenie wysokiej jakości usług komunalnych.
- 1.5. Opracowanie i wdrożenie standardów kompetencji dla pracowników.
- 1.6. Wdrożenie systemu zarządzania finansami.
- 1.7. Wdrożenie systemu oceny potrzeb szkoleniowych.
- 1.8. Poprawa estetyki budynku i funkcjonalności pomieszczeń urzędu gminy.

Działania

Infomatyzacja Gminy i Urzędu Miejskiego w Gniewkowie

Cel strategiczny 2 - Poprawa jakości życia na obszarze gminy

Cele szczegółowe

- 2.1. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury drogowej i komunikacyjnej.
- 2.2. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury społecznej.
- 2.3. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury sportowej i rekreacyjnej.
- 2.4. Rozbudowa i modernizacja infrastruktury wodno-kanalizacyjnej.
- 2.5. Rozwinięcie systemu segregacji odpadów.
- 2.6. Pożądane ukształtowanie przestrzeni publicznej.

Działania:

- Budowa stacji uzdatniania wody w Gniewkowie
- Rozbudowa Oczyszczalni Ścieków w Gniewkowie i uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej
- Dofinansowanie budowy przydomowych oczyszczalni ścieków
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Suchatówka - Gniewkowo
- Budowa sieci kanalizacji sanitarnej w miejscowościach Rojewo - Kaczkowo – Gniewkowo
- Modernizacja ulicy Dworcowej w Gniewkowie z rozdzieleniem kanalizacji ogólnospławnej
- Modernizacja ulicy Sobieskiego w Gniewkowie z rozdzieleniem kanalizacji ogólnospławnej
- Modernizacja nawierzchni ul. Kościelnej w Gniewkowie
- Modernizacja nawierzchni ul. Zamkowej w Gniewkowie
- Modernizacja nawierzchni ul. Podgórnej w Gniewkowie
- Modernizacja drogi gminnej Suchatówka-Kijewo-Warzyn
- Modernizacja drogi gminnej Gniewkowo – Zajezerze - Suchatówka
- Budowa z kostki nawierzchni ul. Działkowców w Gniewkowie
- Modernizacja nawierzchni ul. Parkowej w Gniewkowie
- Modernizacja nawierzchni ul. Kwiatowej w Gniewkowie
- Modernizacja drogi gminnej Zajezerze - Perkowo
- Modernizacja drogi gminnej Gniewkowo – Wielowieś – Wierzchosławice
- Modernizacja nawierzchni ul. 17 Stycznia w Gniewkowie
- Modernizacja nawierzchni ul. Moniuszki w Gniewkowie
- Modernizacja nawierzchni ul. Chopina w Gniewkowie
- Modernizacja nawierzchni ul. 700 - lecia w Gniewkowie
- Modernizacja nawierzchni ul. Sikorskiego w Gniewkowie
- Modernizacja nawierzchni ul. Cmentarnej w Gniewkowie
- Modernizacja nawierzchni ul. Księstwa Gniewkowskiego w Gniewkowie
- Modernizacja nawierzchni ul. Kolejowej w Gniewkowie
- Modernizacja nawierzchni Osiedle Toruńskie w Gniewkowie
- Modernizacja nawierzchni ul. Kątnej w Gniewkowie
- Modernizacja nawierzchni ul. Wałowej w Gniewkowie
- Remont budynku Pałacu w Markowie;
- Budowa świetlicy w Zajezerzu
- Budowa boiska w Wierzbiczanach
- Modernizacja stadionu Unii Gniewkowo
- Budowa wielofunkcyjnego boiska sportowego przy SP nr 1 lub ZSZ w Gniewkowie
- Budowa pływalni w Gniewkowie
- Budowa świetlicy w Kawęczynie
- Modernizacja sali gimnastycznej przy SP Nr 1 w Gniewkowie.
- Termomodernizacja Szkoły Podstawowej w Szadłowicach
- Adaptacja i przebudowa budynku mieszkalnego w Lipiu
- Budowa budynku mieszkalnego w Lipiu

Cel strategiczny 3 - Zwiększenie turystycznego zainteresowania gminą.

Cele szczegółowe

- 3.1. Zainicjowanie lokalnego stowarzyszenia na rzecz rozwoju turystyki w gminie Gniewkowo.
- 3.2. Opracowanie specyfikacji produktu turystycznego na terenie gminy.
- 3.3. Rozbudowa infrastruktury turystycznej.

- 3.4.Opracowanie i zrealizowanie planu promocji turystycznej gminy.
3.5.Ochrona i promocja dziedzictwa przyrodniczego i kulturowego.

Działania:

- Budowa ścieżki rowerowej Wierchosławice - Gniewkowo
- Budowa ścieżki rowerowej Suchatówka-Gniewkowo
- Modernizacja nawierzchni Rynku w Gniewkowie
- Odnowienie elewacji budynków w ramach rewitalizacji Rynku wraz z przyległymi ulicami
- Opracowanie i wdrożenie programu „Turystyka historyczna-Księstwo Gniewkowskie”.

Cel strategiczny 4 - Wzrost jakości kapitału ludzkiego i aktywizacja zawodowa mieszkańców gminy.

Cele szczegółowe

- 4.1.Poprawienie standardów jakości usług instytucji pomocy społecznej.
4.2.Podnoszenie i dostosowanie kwalifikacji pracowników do wymogów rynku pracy.
4.3.Upowszechnienie edukacji przedszkolnej.
4.4.Zbudowanie systemu staży i praktyk zawodowych w oparciu o współpracę z lokalnymi przedsiębiorcami.
4.5.Upowszechnienie kształcenia ustawicznego jako czynnika oddziałującego na sytuację na rynku pracy.
4.6.Dostosowanie kwalifikacji nauczycieli do wymogów związanych ze strategicznymi kierunkami rozwoju kształcenia i rynku pracy.
4.7.Promocja elastycznych form zatrudnienia oraz metod organizacji pracy (praca tymczasowa, telepraca).
4.8.Wzrost świadomości ekologicznej mieszkańców gminy.

Cel strategiczny nr 5 - Uczynienie gminy Gniewkowo gminą atrakcyjną dla inwestorów.

Cele szczegółowe:

- 5.1. Promocja gminy za pomocą dostępnych środków (strona internetowa, foldery, udział w targach i imprezach).
5.2. Rozwój infrastruktury technicznej oraz uporządkowanie stosunków własnościowych.
5.3. Prowadzenie polityki przestrzennej na terenie gminy.

Działania:

- Opracowanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.
- Dokonanie inwentaryzacji zasobów (ludzkich i rzeczowych) i opracowanie ich w formie oferty skierowanych do potencjalnych inwestorów;
- Zapewnienie cyklu szkoleń pracownikom wytypowanym do kontaktów z inwestorem.
- Uzyskanie certyfikatu gminy przyjaznej inwestorom.

Uwarunkowania wynikające ze stanu prawnego gruntów

Szczegółowa struktura gruntów wg form użytkowania (ha, 2008):

		miasto	tereny wiejskie
Użytki rolne	grunty orne	572	9963
	sady	7	64
	łąki trwałe	61	426
	pastwiska trwałe	26	398
	grunty rolne zabudowane	16	237
	grunty pod stawami	7	13
	grunty pod rowami	10	81
	Razem	699	11182
Grunty leśne oraz zadrzewienia i zakrzaczenia	lasy	14	4680
	gr.zadrzewione i zakrzaczone	1	57
	Razem	15	4737
Grunty zabudowane i zurbanizowane	tereny mieszkaniowe	64	73
	tereny przemysłowe	28	15
	inne tereny zabudowane	24	11
	zurbanizowane tereny niezabudowane	4	0
	tereny rekreacji i wypoczynku	7	8
	drogi	47	306
	tereny kolejowe	17	51
	inne	0	0
	użytki kopalne	0	7
	Razem	191	471
Grunty pod wodami	Grunty pod wodami płynącymi	0	1
	Grunty pod wodami stojącymi	0	68
	Razem	0	69

Pozostałe	Użytki ekologiczne	0	82
	Nieuzytki	10	383
	Tereny różne	3	130

Struktura własnościowa gruntów, wg najważniejszych form własności, przedstawia się następująco (ha, 2008):

	miasto	obszary wiejskie
Grunty Skarbu Państwa, w tym:	91	7526
Grunty wchodzące w skład Zasobu Własności Rolnej Skarbu Państwa	46	1983
Grunty w zarządzie Państwowego Gospodarstwa Leśnego Lasy Państwowe	24	5159
Grunty SP przekazane w użytkowanie wieczyste	36	52
Grunty gmin i zw. międzygminnych z wyłączeniem gruntów przekazanych w użytkowanie	76	540
Grunty osób fizycznych, w tym:	625	8187
Grunty osób fizycznych wchodzące w skład gospodarstw rolnych	492	7985
Grunty osób fizycznych nie wchodzące w skład gospodarstw rolnych	133	202
Grunty spółdzielni	5	12
Grunty kościołów i związków wyznaniowych	43	306
Grunty spółek prawa handlowego	8	266

Uwarunkowania wynikające z występowania obiektów i terenów chronionych na podstawie przepisów odrębnych

Do obiektów i obszarów chronionych zalicza się chronione na podstawie następujących przepisów:

- ustawy o ochronie przyrody,
- ustawy o ochronie gruntów ornych i leśnych,
- ustawy Prawo wodne,
- ustawy Prawo geologiczne i górnicze,
- ustawy o ochronie dóbr kultury.

W niniejszym Studium – w rozdziałach temu poświęconych – dokonano szczegółowej charakterystyki obszarów i obiektów chronionych.

Uwarunkowania wynikające z występowania obszarów naturalnych zagrożeń geologicznych

Na terenie gminy nie występują obszary zagrożeń geologicznych

Uwarunkowania wynikające z występowania udokumentowanych złóż kopalin oraz zasobów wód podziemnych

Gmina położona jest w strefie 2 zbiorników wód podziemnych:

- w zachodniej części gminy (na zachód od Gniewkowa) leży wschodni skraj rozległego zbiornika w utworach czwartorzędowych „Pradolina Toruń-Eberswalde” (Nr 138) - szacunkowe zasoby dyspozycyjne określone są na 400 tys. m³ na dobę, co jest wartością bardzo dużą w skali województwa kujawsko-pomorskiego); średnia głębokość ujęcia wynosi 30 m; zbiornik jest zaliczany do kategorii Obszarów Najwyższej Ochrony (ONO);
- zachodnia i południowo-zachodnia część gminy leży w zasięgu zbiornika w utworach trzeciorzędowych „Subzbiornik Inowrocław - Gniezno” (Nr 143) - szacunkowe zasoby dyspozycyjne określone są na 96 tys. m³ na dobę; średnia głębokość ujęcia wynosi 120 m.

Na terenie gminy występują 2 różne rodzaje uwarunkowań występowania wód podziemnych:

a) część północna - związana z pradoliną Wisły - charakteryzuje się następującymi parametrami:

- izolacja pierwszego poziomu wodonośnego – słaba
- stopień zagrożenia w warunkach naturalnych – średniozagrożone
- miąższość utworów słaboprzepuszczalnych – 2 do 10 metrów

b) pozostała część charakteryzuje się następującymi parametrami:

- izolacja pierwszego poziomu wodonośnego – średnia i dobra
- stopień zagrożenia w warunkach naturalnych – słabo i praktycznie nie zagrożone
- miąższość utworów słaboprzepuszczalnych – powyżej 10, a nawet powyżej 40 metrów

W skrajnie południowo-zachodniej części gminy (rejon: Więclawice - Szadłowice) istnieje ryzyko wystąpienia tzw. ascenzji (wypływu wód zasolonych na powierzchnię). Zjawisko to jest związane z położeniem tej części województwa w strefie wysadów solnych.

Badania wykonane w latach 60-tych XX w. wskazywały występowanie w okolicach Gąsek i Wierzchosławic wód mineralnych. Jest to związane z występowaniem wysadów solnych w obrębie Wału Kujawsko-Pomorskiego.

Obszar gminy Gniewkowo jest średnio zasobny w złoża kopalin. Na terenie gminy udokumentowano według danych Państwowego Instytutu Geologicznego (i potwierdzone w „Bilansie zasobów kopalin i wód podziemnych w Polsce”), następujące złoża kopalin :

złoża objęte eksploatacją (lub możliwe jest przywrócenie niedawno wstrzymanej eksploatacji) – objęte terenami górnictwami:

- Godzięba I – złoża piasków; koncesja Starosty Inowrocławskiego na eksploatację na polu A wygasta 31.12.2010 r., natomiast koncesja na eksploatację na polu B jest ważna do 31.12.2013 r.
- Godzięba II – złoża piasków, koncesja Marszałka Województwa ważna do 31.12.2022 r.
- Kępa Kujawska – złoża piasków
- Kępa Kujawska II – złoża piasków; koncesja Marszałka Województwa na eksploatację na polu A i polu B wygasta 31.08.2010 r.

złoża, w którym zaniechano eksploatacji w związku z zakończeniem działalności gospodarczej:

- Chrząstowo – złoża surowców ilastych ceramiki budowlanej, eksploatowane przez dawną cegielnię
- Michałowo – złoża glin szklanych (glazurowych)
- Suchatówka – złoża piasków (złoża wstępnie rozpoznane)

Ponadto na terenie gminy w lokalnych obniżeniach terenowych np. w dnach zagłębień wytopiskowych (np. Błoto Ostrowskie) występują (co jest naturalne dla obszarów o takiej genezie) pewne ilości zasobów torfu, gytii i kredy jeziornej. Zasoby te nie zostały dotychczas udokumentowane i nie mają większego znaczenia gospodarczego. Ewentualna eksploatacja nie powinna być podejmowana ze względów środowiskowych.

Uwarunkowania wynikające z występowania terenów górnictw wyznaczonych na podstawie przepisów odrębnych

Wg danych Państwowego Instytutu Geologicznego, na terenie gminy funkcjonują następujące obszary górnictwa (OG) i tereny górnictwa (TG), w których prowadzi się koncesjonowane wydobycie surowców mineralnych (kruszyw naturalnych):

Godzięba I - pole A	pow. OG - 12100 ha, pow. TG - 12100 ha
Godzięba I - pole B	pow. OG - 19800 ha, pow. TG - 19800 ha
Godzięba II	pow. OG - 37920 ha, pow. TG - 45102 ha
Kępa Kujawska II - pole A	pow. OG - 16315 ha, pow. TG - 26810 ha
Kępa Kujawska II - pole B	pow. OG - 13830 ha, pow. TG - 19860 ha

Granice powyższych terenów górnictw przedstawiono na ~~Załączniku nr 2~~ **Załącznik nr 4** (uwaga - trzy tereny w Godziębie zawierają się w granicach przedstawionego zasięgu).

Uwarunkowania wynikające ze stanu systemów komunikacji i infrastruktury technicznej, w tym stopnia uporządkowania gospodarki wodno-ściekowej, energetycznej oraz gospodarki odpadami

Transport drogowy

Miasto Gniewkowo jest położone w odległości 55 km od Bydgoszczy (siedziby administracji Wojewody) i 25 km od Torunia (siedziby administracji Marszałka Województwa).

Siedziba gminy jest węzłem w sieci dróg krajowych i wojewódzkich. Dzięki takiemu położeniu miasta, gmina jest dobrze dostępna w komunikacji wewnątrzwojewódzkiej, międzyregionalnej, a nawet międzynarodowej. Przez teren gminy bieżą następujące drogi o znaczeniu ponadlokalnym:

- droga krajowa nr 15 w relacji: Trzebnica – Milicz – Krotoszyn – Jarocin – Miąskowo – Miłosław – Września – Gniezno – Trzemeszno – Wylatowo – Strzelno – Inowrocław – Toruń – Brodnica – Lubawa – Ostróda. Droga ta stanowi ważne połączenie zachodniej i południowo-zachodniej Polski z Warmią i Mazurami. Jej szczególne znaczenie w obsłudze dużego ruchu turystycznego uwidacznia się w okresie wakacyjnym, natomiast przez cały rok służy przede wszystkim do połączeń między ośrodkami regionalnymi: Olsztynem, Toruniem, Poznaniem i Wrocławiem. Droga nr 15 pełni dużą rolę w transporcie wewnątrzregionalnym – odcinek przebiegający przez gminę Gniewkowo łączy drugie i piąte co do wielkości miasta województwa – Toruń i Inowrocław. Droga nr 15 biegnie przez Gniewkowo oraz duże miejscowości wiejskie, gdzie stanowi zagrożenie dla bezpieczeństwa. W mieście funkcjonuje obecnie „wewnętrzna obwodnica”, która wyprowadziła ruch poza ścisłe centrum miasta, natomiast docelowo planuje się realizację obwodnicy pozwalającej na ominięcie miasta od wschodu. Pomiar ruchu, przeprowadzony w 2005 roku przez GDDKiA wskazywał, że na odcinku biegnącym przez gminę Gniewkowo, natężenie ruchu wynosi ok. 9 tys. pojazdów na dobę (przy czym nieco bardziej obciążony był odcinek z Gniewkowa w kierunku Inowrocławia, niż w kierunku Torunia). Jest to skala ruchu porównywalna z obserwowaną pomiędzy Bydgoszczą a Inowrocławiem i większa, niż na drodze nr 10 na zachód od Bydgoszczy i pomiędzy Bydgoszczą a Toruniem. Wyniki pomiaru świadczą więc o dużym znaczeniu tej drogi w systemie transportowym.
- droga wojewódzka nr 246 w relacji: (Nakło) Paterek – Samokłeski Małe – Szubin – Łabiszyn – Złotniki Kujawskie – Gniewkowo – Dąbrowa Biskupia. Droga ta łączy kilka miast i wiejskich siedzib gmin. Wykorzystywana jest do ruchu pojazdów ciężarowych, co stanowi problem dla bezpieczeństwa w przebiegu przez miejscowości wiejskie (pozbawione obwodnic). Na terenie gminy Gniewkowo pełni nie tylko rolę tranzytową, ale w dużym stopniu także pozwala na dostęp do drogi nr 15 (rola Gniewkowa jako węzła).

Powyższe drogi zapewniają dobry dostęp nie tylko do siedziby gminy, ale także do wielu miejscowości wiejskich. Największe wsie leżą w bezpośrednim lub bliskim sąsiedztwie tych dróg, a więc prezentują walor łatwiej dostępności.

Ponadto na terenie gminy znajdują się dwie drogi wojewódzkie nie mające istotnego znaczenia dla obsługi ludności, natomiast zaliczone do tej kategorii przede wszystkim ze względu na znaczenie dla obronności kraju:

- droga nr 299 – łącząca stację kolejową w Gniewkowie z drogą nr 15,
- droga nr 400 – łącząca Więclawice z Łatkowem (na terenie gminy biegnie tylko niewielki odcinek tej drogi).

Droga krajowa ma na terenie gminy długość ok. 16 km, podobna jest łączna długość dróg wojewódzkich.

Sieć dróg powiatowych (o długości ponad 51 km) na terenie gminy nie jest bardzo gęsta, co wiąże się z układem dróg wyższego rzędu, a częściowo jest skutkiem uwarunkowań fizyczno-geograficznych. Drogi powiatowe wypełniają przestrzeń „pomiędzy” drogą krajową a wojewódzką, łącząc z nimi poszczególne miejscowości. Gmina Gniewkowo cechuje się dużą liczbą miejscowości, a pomimo to zdecydowana ich większość ma zapewnioną dostępność w sieci dróg powiatowych (największa wieś bez dostępu do drogi tej klasy lub klas wyższych, to Zajezerze) – z niektórych dróg powiatowych bieżą w trzech kierunkach. Część dróg powiatowych – zwłaszcza w południowej i południowo-wschodniej części gminy, pozwala na dojazd do Inowrocławia z pominięciem drogi krajowej.

Sieć dróg powiatowych na terenie gminy tworzą drogi:

- 2519C - Dąbie - Chrząstowo
- 2520C - Chrząstowo – Wielowieś
- 2521C – Wierzchosławice (DK 15) – Płonkowo
- 2523C – Wierzchosławice – Szadłowice
- 2525C - Lipie – Kijewo – Murzynno
- 2526C - Kijewo – Kawęczyn
- 2527C - Gęzewo – Kawęczyn
- 2528C - Murzynno – Żyroslawice (i dalej na terenie pow. aleksandrowskiego)
- 2529C - Murzynno – Klepary
- 2531C – Murzynno-Wonorze
- 2533C - Lipie – Modliborzyce
- 2534C - Ostrowo – Gąski
- 2535C – Parchanki – Słońsko
- 2536C – Szadłowice – Słońsko

- 2537C – Gąski – Parchanie

Sieć dróg wyższej rangi uzupełniana jest przez drogi gminne (56 km). Szczególnie duża ich część przypada na miasto, gdzie gęsta sieć to ulic w większości drogi tej klasy.

Wykaz dróg gminnych (tylko na obszarach wiejskich - wykaz nie uwzględnia 25 ulic w mieście zaliczonych do tej kategorii dróg):

- 150301C - Dobiesławice - Skalmierowice
- 150302C - Wierzchosławice - Wielowieś
- 150303C - Kaczkowo - Dąbie
- 150304C - Godzięba - Dąblin
- 150305C - Szpital - Zagajewice
- 150306C - Szpital - Parchanie
- 150307C - Murzynko - Gąski
- 150308C - Murzynko - Kłcpary Gąski
- 150309C - Kłcpary wieś
- 150310C - Kawęczyn - Żyroslawice
- 150311C - Żyroslawice - Ośniszczewo
- 150312C - Kawęczyn - Grabie
- 150313C - Kawęczyn-Stare Grabie
- 150314C - Kijewo - Warzyn
- 150315C - Perkowo - Lipie
- 150316C - Buczkowo - Lipie
- 150317C - Zajezierze - Suchatówka
- 150318C - Skalmierowice-Mierogoniewice
- 150319C - Murzynko - Murzynno
- 150320C - Wielowieś - Ostrowo
- 150321C - Wielowieś - Bąbolin
- 150322C - Gniewkowo - Wierzbiczany
- 150323C - Murzynno - Markowo
- 150324C - Szadłowice - Więclawice
- 150325C - Murzynno – Branno - Kijewo
- 150326C - Gniewkowo - Dąblin

Drogi gminne, z racji gęstej sieci dróg wyższej rangi nie mają tak dużego znaczenia w obsłudze ludności, natomiast są ważne dla obsługi rolnictwa.

Transport kolejowy

Przez teren gminy biegnie linia kolejowa znaczenia państwowego nr 353 łącząca Poznań z Inowrocławiem, Toruniem, Iławą, Olsztynem i Skandawą/Żeleznodorożnym (granica z Rosją).

Jest to linia dwutorowa o charakterze magistralnym, zelektryfikowana, wykorzystywana do transportu oraz komunikacji pasażerskiej, w tym pociągów ekspresowych, międzyregionalnej. Cechuje się stosunkowo dużym natężeniem ruchu, zarówno pasażerskiego jak i towarowego. W obydwu dziedzinach jest to bardzo istotna linia w ogólnopolskim systemie transportu kolejowego. Na linii tej na terenie gminy znajdują się stacje: Więclawice, Wierzchosławice, Gniewkowo i Suchatówka. Na stacji Gniewkowo są dostępne połączenia międzyregionalne TLK (w relacji Poznań – Olsztyn), ale nie są dostępne połączenia IR.

Transport wodny

Na terenie gminy nie rozwinął się transport wodny i ze względu na brak dróg wodnych nie ma możliwości jego rozwoju.

Transport przesyłowy

Gmina leży w przebiegu głównych linii infrastruktury technicznej znaczenia krajowego lub regionalnego. Transport przesyłowy jest realizowany przez:

- rurociąg produktów naftowych z Płocka do Nowej Wsi Wielkiej i dalej do Rejowca – rurociąg ten ma charakter wyłącznie tranzytowy,
- od powyższego rurociągu na wysokości Wielowisi wykonano odgałęzienie biegnące do magazynu paliw w Górze (gm. Inowrocław) – rurociąg ten ma charakter wyłącznie tranzytowy,
- linie elektroenergetyczne 110kV łączące znajdujący się na terenie gminy w Chrzastowie główny punkt zasilania (GPZ) z GPZ w Marulewach (k. Inowrocławia) oraz GPZ w Cieclocinku – GPZ w Chrzastowie służy zaopatrzeniu w energię miejscowości na terenie gminy oraz terenów sąsiednich,
- rurociąg przesyłowy wody pitnej z Nieszawki k. Torunia do Inowrocławia – z rurociągu tego odbywa się także pobór wody na potrzeby gminy Gniewkowo,
- sieć gazociągów zasilających południową część województwa – od stacji regulacyjno-pomiarowej w Turznie koło Raciążka biegnie gazociąg do Wierzchosławic, gdzie gazociąg wysokiego ciśnienia rozgałęzia się – odnoga północna biegnie do Solca Kujawskiego, natomiast południowa w kierunku Inowrocławia, gdzie następują kolejne

rozgałęzienia – do Kruszewicy, Mogilna, Inowrocławia, Żnina – Nakła. Na terenie gminy na sieci tej zlokalizowano 3 stacje redukcyjno-pomiarowe I-stopnia, z których zasilana jest gmina.

Gospodarka wodno-ściekowa

Źródłem wody pitnej dla gminy są ujęcia należące do Przedsiębiorstwa Komunalnego „Gniewkowo” Sp. z o.o., znajdujące się w:

- Gniewkowie – ujęcie o maksymalnej wydajności godzinnej 300 m³. Jest to ujęcie wielotorowe. Pobór wody odbywa się z utworów trzeciorzędowych o głębokości - 60,0 metrów.
- Murzynnie - ujęcie o maksymalnej wydajności godzinnej 375 m³. Pobór wody z utworów czwartorzędowych o głębokości 48,0 i 45,0 metrów.

Ponadto na terenie gminy znajdują się ujęcia zakładowe (np. zakładów rolnych), z których największym jest ujęcie Bonduelle w Gniewkowie. Warto zauważyć, że miejscowości Gąski i Szpital są zaopatrywane w wodę z ujęcia w gminie Dąbrowa Biskupia, a część wody na potrzeby gminy jest pobierana z rurociągu przesyłowego zasilającego Inowrocław (rurociąg z ujęcia w gminie Wielka Nieszawka).

Tab. Sieć wodociągowa w gminie

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
długość czynnej sieci rozdzielczej [km]															
miasto	25,9	25,9	27,1	27,2	27,4	27,4	27,4	29,1	30,0	30,0	30,4	30,4	31,6	31,8	31,8
obszary wiejskie	63,9	63,9	77,3	77,5	84,4	84,4	84,4	102,3	118,2	117,3	118,1	121,0	121,3	122,5	123,6
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt]															
miasto	351	361	369	375	381	393	405	417	431	463	866	758	751	770	778
obszary wiejskie	624	630	720	728	820	845	904	973	1 043	1 041	1 124	1 140	1 130	1 139	1 153
woda dostarczona gospodarstwom domowym [dam³]															
miasto	372,9	290,1	260,8	256,4	218,5	325,5	220,6	166,2	202,1	112,8	327,0	310,9	229,4	263,1	187,1
obszary wiejskie	169,2	155,3	282,8	286,7	272,2	331,7	222,8	257,0	258,8	261,3	223,6	239,9	274,1	281,4	206,9
ludność korzystająca z sieci wodociągowej [osoba]															
miasto	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	6 984	6 979	6 961	7 195	7 197	7 159	7 170	7 160
obszary wiejskie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	5 603	5 654	5 649	5 778	5 752	5 814	5 840	5 854

Źródło: Dane GUS

Tab. Sieć kanalizacyjna w gminie

	1995	1996	1997	1998	1999	2000	2001	2002	2003	2004	2005	2006	2007	2008	2009
długość czynnej sieci kanalizacyjnej [km]															
miasto	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	10,1	12,9	13,9	15,8	16,1	18,2	18,2	18,4
obszary wiejskie	0,6	0,6	7,2	7,2	7,4	7,4	3,5	3,5	13,7	14,3	11,1	16,4	16,4	16,6	16,6
połączenia prowadzące do budynków mieszkalnych i zbiorowego zamieszkania [szt]															
miasto	358	359	367	375	378	380	382	385	388	396	640	642	660	673	679
obszary wiejskie	10	10	52	43	43	43	94	94	136	136	117	155	161	165	168
ścieki odprowadzone [dam³]															
miasto		553,5	532,0	569,0	533,0	553,0	575,9	516,1	481,0	506,0	496,3	576,7	602,2	543,7	537,4
obszary wiejskie		37,8	155,0	96,3	119,8	121,0	95,0	108,1	92,6	76,5	73,7	120,3	114,5	126,4	122,1
ludność korzystająca z sieci kanalizacyjnej [osoba]															
miasto	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	5 396	5 393	5 384	6 030	6 033	6 010	6 026	6 021
obszary wiejskie	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	b.d.	1 316	1 412	1 411	1 412	1 517	1 548	1 565	1 575

Źródło: Dane GUS

Sieć wodociągowa na terenie gminy jest wciąż rozbudowywana, aczkolwiek coroczne przyrosty nie są w ostatnich latach duże, co jest spowodowane faktem, iż skupione osadnictwo już przed wielu latu zostało objęte siecią. Obecnie w mieście dostęp do wodociągu ma ponad 99% mieszkańców, ale na obszarach wiejskich – tylko 78%.

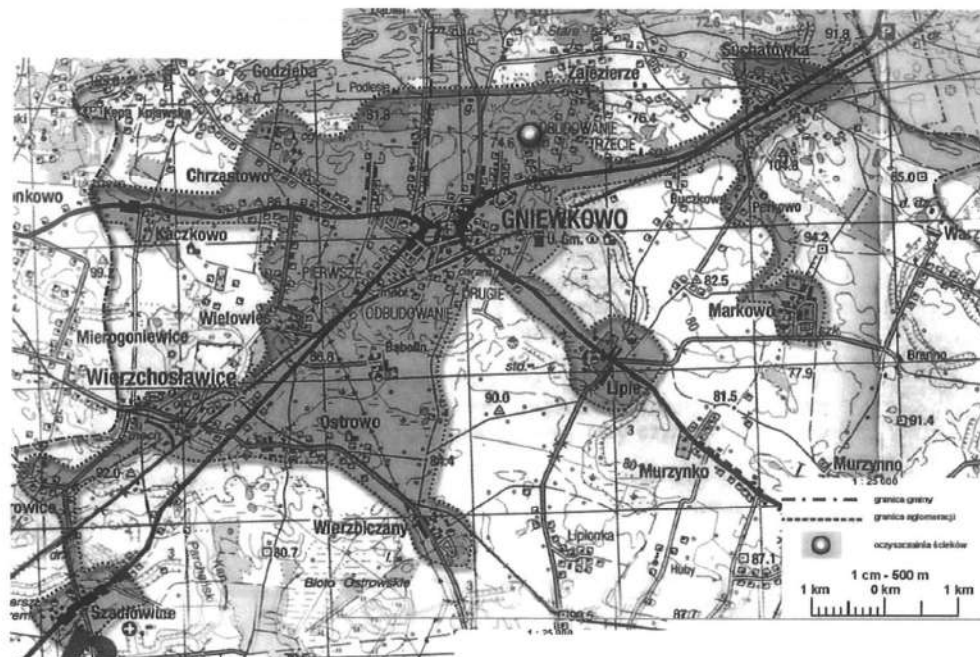
Na obszarze gminy znajdują się dwie sprawnie działające komunalne oczyszczalnie ścieków. Podstawowym obiektem jest mechaniczno-biologiczno-chemiczna oczyszczalnia ścieków zlokalizowana w północno-wschodniej części miasta Gniewkowa o przepustowości 3 900,0 m³/dobę. Ścieki przesyłane są poprzez układ kolektorów tłocznych i kanałów grawitacyjnych ogólnospławnych i przepompowni ścieków. Oczyszczone ścieki odprowadzane są do Kanału Gniewkowskiego. Kanalizacją objęta jest większość zabudowy miasta Gniewkowa oraz część zabudowy wsi: Wierzchosławice, Wielowieś, Lipie, Markowo, Perkowo, Buczkowo, Wierzbiczy, Kaczkowo, Bąbolin i Węclawice. Do

²Niniejszy akapit - charakterystyka oczyszczalni pochodzi z Aktualizacji Programu Ochrony Środowiska na lata 2008-2011 z perspektywą na lata 2012-2015, autorzy: K.Napieraj, M.Stariczak

oczyszczalni doprowadzane są również kolektorem odcieki ze składowiska odpadów w Kaczkowie. Drugim obiektem jest oddana do eksploatacji w 2004 r. oczyszczalnia kontenerowa w Więclawicach o przepustowości 50 m³/dobę. Oczyszczalnia oparta jest na technologii osadu czynnego i składa się z osadnika wstępnego, komory beztlenowej, komory tlenowej, osadnika wtórnego oraz zbiornika osadu.

Funkcjonują również lokalne oczyszczalnie przy obiektach Domu Pomocy Społecznej w Warzynie. Przykładowa oczyszczalnia ścieków działa przy Zakładzie Przetwórstwa Cykorii w Wierzchosławicach.

Dla gminy Gniewkowo wyznaczono aglomerację kanalizacyjną. Zagadnienie to reguluje Rozporządzenie Nr 29/2006 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 4 kwietnia 2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji Gniewkowo. Wyznacza ono aglomerację Gniewkowo o równoważnej liczbie mieszkańców 10129, z gminną oczyszczalnią ścieków zlokalizowaną w mieście Gniewkowo, położoną w Powiecie Inowrocławskim, której obszar obejmuje Miasto Gniewkowo oraz wsie: Lipie, Markowo, Buczkowo, Perkowo, Suchatówka, Wierzchosławice, Wielowieś, Kaczkowo, Szadłowice, Skalmierowice, Wierzbiczany, Bąbolin, Ostrowo, położone w gminie Gniewkowo oraz wsie: Rojewo, Plonkówko, Jeżuicka Struga, Żelechlin, Liszkowo Ściborze, Topola, położone w Gminie Rojewo.

Rys. Zasięg aglomeracji Gniewkowo na terenie gminy Gniewkowo, na podstawie Rozporządzenia Nr 29/2006 Wojewody Kujawsko-Pomorskiego z dnia 4 kwietnia 2006 r.

Gospodarka odpadami

Zgodnie z wojewódzkim programem gospodarki odpadami, gmina Gniewkowo obsługiwana jest przez Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych oparty o Kompleks Utylizacji Odpadów Giebnia - Inowrocław - wykorzystujący składowisko odpadów w Giebniu oraz Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Inowrocławiu.

30 listopada 2011 zamknięto gminne składowisko odpadów komunalnych, zlokalizowane w miejscowości Kaczkowo, przy drodze gruntowej Kaczkowo-Godziesza. Składowisko zostało wybudowane na podstawie pozwolenia na budowę z dnia 16.04.1998 r. znak UAiNB 73/51/137/98, wydanego przez Kierownika Urzędu Rejonowego w Inowrocławiu. Do użytkowania zostało oddane na podstawie pozwolenia z dnia 30.09.1999 znak UAiNB 7351/137/98/73/99, wydanego przez Starostę Inowrocławskiego. Składowisko odpadów w Kaczkowie było - zgodnie z obowiązującą ustawą z dnia 27 kwietnia 2001 r. o odpadach (Dz. U. Nr 62, poz. 628 z późn. Zmianami) - składowiskiem odpadów innych niż niebezpieczne i obojętne. Zajmowało powierzchnię 11,9 ha, z czego powierzchnia terenu wygradzonego wynosi 70 123 m², a powierzchnia ostatnio eksploatowanej kwatery wynosiła 0,64 ha.

Składowisko w Kaczkowie jest przeznaczone do likwidacji i rekultywacji.

Zasilanie w energię

Źródłem zasilania gminy w energię elektryczną jest główny punkt zasilania WN/SN, zlokalizowany na terenie gminy (Chrzastowo), tuż za zachodnią granicą miasta, w pobliżu drogi z Gniewkowa do Rojewa. Wyposażony jest on w dwa transformatory o mocy 2x16 MV A. GPZ zasilany jest liniami wysokiego napięcia 110 kV z kierunku Inowrocławia (GPZ Marulewska) i Ciechocinka.

Przez teren gminy przebiegają dwie linie napowietrzne wysokiego napięcia 110 kV: linia relacji GPZ Inowrocław Marulewska - GPZ Gniewkowo oraz GPZ Ciechocinek - GPZ Gniewkowo. Ogólna długość tych linii na terenie gminy wynosi ok. 23 km. Linie te przewidziane są do adaptacji. Z głównego punktu zasilania zlokalizowanego w Gniewkowie wyprowadzonych zostało ogółem osiemnaście linii średniego napięcia. GPZ zlokalizowany na terenie gminy Gniewkowo zasilą także sąsiednie gminy. Na terenie miasta sieć średniego napięcia wykonana została zarówno jako sieć kablowa, jak i napowietrzna. Sieć kablowa, głównie o przekrojach 120 mm², skoncentrowana jest w centrum miasta oraz na terenach zwartej zabudowy wielorodzinnej i jednorodzinnej. Na pozostałych terenach miasta sieć średniego napięcia jest siecią napowietrzną. Również na terenach wiejskich sieć przesyłowa i rozdzielcza wykonana została jako sieć napowietrzna przewodami stalowo-aluminiowymi AFL 3x35 mm², AFL 3x50 mm² i AFL 3x70 mm². Na terenie miasta działa ponad 30, a na obszarach

wiejskich ponad 100, stacji transformatorowych. Posiadają one znaczną rezerwę rozbudowy mocy (umożliwiająca podwojenie stanu obecnego) poprzez dodawanie do istniejącej infrastruktury kolejnych transformatorów. Zainstalowana moc jest w stanie pokryć wszystkie potrzeby gminy w okresie docelowym. Jednakże z uwagi na zbyt długie w niektórych przypadkach obwody niskiego napięcia, jak również i na przestarzały typ niektórych stacji, budowanych w latach sześćdziesiątych i na początku siedemdziesiątych ubiegłego wieku, konieczne będzie w niektórych miejscowościach dogęszczenie stacji oraz wymiana na nowy typ. Również dla każdej nowej większej inwestycji lokalizowanej na terenie gminy, konieczna jest budowa urządzeń elektroenergetycznych zgodnie z warunkami technicznymi wydanymi przez odpowiednie służby energetyczne.

Przyjmuje się następujący system i standardy zaopatrzenia miasta i gminy w energię elektryczną:

- źródłem energii elektrycznej pozostanie istniejący główny punkt zasilania 110/15 kV. W GPZ istnieje możliwość wymiany transformatorów na większe jednostki, jednakże w najbliższych latach nie zachodzi taka potrzeba ze względu na jego małe obciążenie. Nie zachodzi również potrzeba lokalizowania na terenie miasta i gminy Gniewkowo kolejnej stacji elektroenergetycznej WN/SN.
- projektowane tereny mieszkaniowe, usługowe i przemysłowe wymagają głównie wymiany transformatorów w istniejących stacjach, tereny lokalizowane poza 500-metrową odległością od istniejących stacji wymagają realizacji nowych odcinków sieci średniego napięcia, budowy kolejnych stacji transformatorowych oraz budowy sieci niskiego napięcia,
- każdorazowe wyznaczenie terenów rozwojowych wymagać będzie zwiększenia liczby stacji transformatorowych oraz rozbudowy sieci,
- w kolejnych latach sukcesywna wymiana stacji typu SB2A i stacji typu ŻH na stacje słupowe nowej generacji,
- na terenach zwartej zabudowy mieszkaniowej zaleca się realizację stacji transformatorowych parterowych oraz linii kablowych średniego i niskiego napięcia,
- na terenach rozproszonej zabudowie w mieście i na terenach wiejskich dopuszcza się realizację stacji słupowych oraz napowietrznych linii elektroenergetycznych,
- na terenach letniskowych i osiedli mieszkaniowych o zwartej zabudowie sieć niskiego napięcia należy przewidywać jako sieć kablową,
- w założeniach docelowych należy przyjąć, że dostarczana do odbiorców energia elektryczna winna bez żadnych ograniczeń pokrywać potrzeby miasta i gminy na cele komunalno-bytowe mieszkańców, rolnictwa, usług i przemysłu,
- realizację na terenie gminy przedsięwzięć polegających na wytwarzaniu energii ze źródeł odnawialnych należy uzależniać także od możliwości odbioru wytwarzanej energii przez gestora sieci – na warunkach określonych przez gestora sieci.

Przez teren gminy, na kierunku wschód - północny-zachód przebiega gazociąg wysokiego ciśnienia DN 250, relacji Włocławek - Gniewkowo - Bydgoszcz. Od gazociągu tego, w rejonie miejscowości Wielowieś wykonane zostało odgałęzienie siecią DN 150 mm w kierunku Inowrocławia i dalej w kierunku Pakości, Żnina, Nakła oraz Strzelna i Mogilna. Ponadto do trzech istniejących stacji redukcyjnych gazu, zlokalizowanych w mieście i gminie Gniewkowo od gazociągu relacji Włocławek – Bydgoszcz, wykonane zostały odgałęzienia gazociągami o średnicach DN 80 i DN 100.

Ogólna długość gazociągów wysokiego ciśnienia, przebiegających przez teren gminy, wynosi ok. 35 kilometrów.

Gaz ziemny dostępny jest w Gniewkowie oraz w miejscowości Wierzchosławice. Miejscowości te zaopatrywane są w gaz z sieci krajowej gazu ziemnego wysokiego ciśnienia z gazociągu DN 250 relacji Włocławek - Gniewkowo - Bydgoszcz. Na terenie miasta i gminy zlokalizowane zostały trzy stacje redukcyjne gazu:

- stacja redukcyjno - pomiarowa I^o o przepustowości 600 m³/h zlokalizowana w zachodniej części miasta, przy ul. Spółdzielczej; jest źródłem gazu dla mieszkańców miasta Gniewkowa. Przy stacji funkcjonuje stacja redukcyjno - pomiarowa II°, redukująca średnie ciśnienie gazu na niskie. Przepustowość stacji wynosi 1.200 m³/h.
- stacja redukcyjno - pomiarowa I^o o przepustowości 6.000 m³/h, zlokalizowana we wschodniej części miasta, przy ul. Ogrodowej; jest źródłem gazu dla zakładu Bonduelle i odbiorców na obszarze miasta i gminy,
- stacja redukcyjno - pomiarowa I^o, o przepustowości 300 m³/h, zlokalizowana we wsi Wierzchosławice; jest źródłem gazu dla mieszkańców tej wsi.

W pozostałych miejscowościach, przygotowywanie posiłków i ciepłej wody użytkowej odbywa się na kuchniach węglowych, elektrycznych i przy pomocy gazu propan - butan dostarczanego w butlach 11 kg.

Dostępność gazu dla ludności, przedstawia się następująco:

- liczba przyłączy do budynków mieszkalnych i niemieskalnych – w 2009 roku w mieście wynosiła 388, a na obszarach wiejskich 41 (tu w praktyce nie zmienia się od roku 2001),
- liczba odbiorców gazu – w 2009 roku w mieście wyrosła 1459 (jest to liczba niemal niezmienna od kilku lat), na obszarach wiejskich 335 (tu także nie notuje się zmian),
- korzystająca ludność – w mieście w 2009 roku – 4421, na wsi – 1233,
- zużycie gazu – zużycie gazu się zmniejsza; o ile w roku 2001 i 2002 (przy niższej niż obecnie liczbie odbiorców) w mieście przekraczało 900 tys. m³, a na wsi 80 tys. m³, to obecnie w mieście jest to niespełna 680 tys. m³, a na wsi – nieco ponad 40 tys. m³.

Uwarunkowania wynikające z zadań służących realizacji ponadlokalnych celów publicznych

Tereny dla realizacji zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym obejmują głównie inwestycje dotyczące komunikacji i infrastruktury technicznej. Są to zadania określone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-

Pomorskiego. Gminy Gniewkowo dotyczy niezbyt duża liczba zadań o znaczeniu wojewódzkim lub krajowym wskazanych w pzpw.

Poniższy wykaz zawiera nazwę zadania, nie rozstrzyga natomiast, czy zadanie to pozostaje nadal aktualne. Zadania zapisane w pzpw były sukcesywnie realizowane, częste są też przypadki częściowej ich realizacji (np. modernizacja wybranych odcinków dróg). Tym samym nie jest możliwe jednoznaczne rozstrzygnięcie, które z powyższych zadań straciły już swoją aktualność, aczkolwiek pewna ich część została już zrealizowana.

Oprócz zadań wymienionych w tabeli, do zadań realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, zaliczyć należy modernizację dróg powiatowych.

Nr zadania w Planie	Charakterystyka zadania
2	Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze
12.	Przebudowa drogi krajowej nr 15 - budowa obwodnicy m. Strzelno - budowa obwodnicy m. Inowrocław - budowa obwodnicy m. Gniewkowo - przebudowa nawierzchni na odcinku Gniewkowo- Suchatówka - budowa Trasy Staromostowej w Toruniu - przebudowa ul. Olsztyńskiej w Toruniu - budowa obwodnicy m. Kowalewo Pom. - budowa obwodnicy m. Brodnica - budowa drugiej jezdni na całej długości
20.	Modernizacja linii kolejowej nr 353
33.	Budowa rurociągu produktów naftowych do magazynu w Górze od istniejącego rurociągu relacji Płock-Nowa Wieś
39.	Opracowanie programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego
40.	Realizacja programu zwiększenia lesistości i zadrzewień województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2001-2020
50.	Likwidacja składowisk odpadów stwarzających zagrożenia dla środowiska i rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów, w szczególności w gminach: Koronowo, Nowa Wieś Wielka, Łubianka, Osie, Jeżewo, Złotniki Kujawskie, Szubin, Gniewkowo, Mogilno, Gaśawa i Lubraniec (łącznie 55 składowisk)
53.	Rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych (60 miast i miejscowości)
82.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 246 - remont naw. w km 80,82- 83,52 (odnowa) w km 0,00 – 16,40 w km 16,96- 31, 43 - remont mostu w Łabiszynie w km 31,24 - remont mostu w Smolnikach w km 19,15

Przewodniczący Rady
Szymon Krzysztofjak
 Szymon Krzysztofjak

Burmistrz Gniewkowa

Załącznik nr 3
do Uchwały Nr LVII/368/2022
Rady Miejskiej w Gniewkowie
z dnia 24 czerwca 2022 r.

S t u d i u m

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo

tekst Studium - część druga

Kierunki rozwoju

S t u d i u m
uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Gniewkowo

- 2 -

Studium

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo

tekst Studium - część druga

Kierunki rozwoju

Spis treści

Cele i kierunki zagospodarowania przestrzennego gminy	4
Kierunki zmian w przeznaczeniu terenu	4
Kierunki zmian w strukturze przestrzennej gminy	6
Kierunki i wskaźniki dotyczące zagospodarowania oraz użytkowania terenów. Tereny wyłączone spod zabudowy.....	13
Obszary oraz zasady ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego oraz uzdrowisk	14
Obszary oraz zasady ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej	16
Kierunki zagospodarowania w zakresie rozwoju turystyki i wypoczynku	18
Kierunki rozwoju systemów komunikacji i infrastruktury technicznej	19
Obrona cywilna	24
Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu lokalnym	25
Obszary, na których rozmieszczone będą inwestycje celu publicznego o znaczeniu ponadlokalnym.....	26
Obszary, dla których obowiązkowe jest sporządzenie mpzp	27
Obszary lokalizacji obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2.000 m ²	27
Obszary przestrzeni publicznych	27
Obszary, dla których gmina zamierza sporządzić mpzp	27
Obszary wymagające zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze i nieleśne	28
Kierunki i zasady kształtowania rolniczej i leśnej przestrzeni produkcyjnej	28
Obszary narażone na niebezpieczeństwo powodzi oraz zagrożone osuwaniem się mas ziemnych	28
Obszary wymagające przekształceń, rehabilitacji i rekultywacji	28
Granice terenów zamkniętych i ich stref ochronnych	29
Obiekty lub obszary, dla których wyznacza się w złożu kopaliny filar ochronny	29
Obszary pomników zagłady	29
Inne obszary problemowe	29

CELE I KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

Głównym celem rozwoju gminy jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój społeczny (w tym zapewnienie prawidłowego funkcjonowania usług publicznych), gospodarczy (w tym wprowadzanie nowych funkcji, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój przedsiębiorczości i wzrost efektywności rolnictwa), rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przy uwzględnieniu równowagi wobec środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Realizacji celu głównego służy realizacja następujących celów szczegółowych:

1. Cele dotyczące sfery społeczno-gospodarczej
  - zwiększenie potencjału społeczno-gospodarczego miasta Gniewkowo jako siedziby gminy,
  - wykorzystanie położenia gminy w strefie oddziaływania Torunia i Inowrocławia jako uwarunkowania dynamizującego rozwój;
  - wspieranie rozwoju wielofunkcyjnego, w tym wprowadzania dodatkowych funkcji pozarolniczych na obszary dotychczas rolnicze oraz poprzez zwiększenie atrakcyjności turystyczno-wypoczynkowej gminy i promocję jej walorów przyrodniczo-krajobrazowych,
  - rozwój lokalnego rynku pracy,
  - tworzenie warunków dla pozyskania inwestorów tworzących nowe miejsca pracy,
  - rozwój i podnoszenie standardu usług, w tym zwłaszcza sfery publicznej,
  - zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania – przede wszystkim poprzez optymalne z punktu widzenia realizacji zadań własnych, wyznaczanie terenów pod budownictwo,
  - zapewnienie bezpieczeństwa publicznego.
2. Cele dotyczące zagadnień ład przestrzennego i ochrony przyrody oraz środowiska kulturowego
  - zapewnienie ład przestrzennego poprzez: estetyzację zabudowy, dążenie do koncentracji zabudowy i zaludnienia oraz ograniczania ich rozproszenia, dostosowanie rozwoju gospodarczego do uwarunkowań przyrodniczych, ograniczanie przekształceń krajobrazu przy wprowadzaniu obiektów wielkokubaturowych lub stanowiących dominanty wysokościowe,
  - ochrona istniejących zasobów środowiska,
  - poprawa stanu środowiska poprzez uporządkowanie zagospodarowania strefy przybrzeżnej jezior, uporządkowanie gospodarki ściekowej, wprowadzanie proekologicznych technologii grzewczych, ograniczanie negatywnego oddziaływania prowadzonych działalności i istniejącego zainwestowania (mieszaniowego, usługowego, produkcyjnego, związanego z gospodarką rolną) na środowisko i zdrowie ludzi,
  - sukcesywne zalesianie terenów nieprzydatnych dla rolnictwa,
  - ochrona wartości zasobów dziedzictwa kulturowego oraz stworzenie programu ochrony dóbr kultury.
3. Cele dotyczące zagadnień infrastruktury technicznej i komunikacyjnej
  - bezwzględna poprawa stanu dróg gminnych,
  - modernizacja i rozbudowa układu dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, w tym realizacja niezbędnych obwodnic i obejść miejscowości,
  - zapewnienie bezpieczeństwa ruchu i mieszkańców w strefie przebiegu drogi krajowej nr 15, w tym realizacja obwodnicy miasta,
  - realizacja systemu wodno-kanalizacyjnego zgodnie z koncepcją docelowego rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej w gminie,
  - działania na rzecz zwiększenia znaczenia linii kolejowej Toruń – Poznań w obsłudze mieszkańców, co ma następować poprzez zarówno zwiększenie liczby połączeń lokalnych z Toruniem i Inowrocławiem, jak też poprzez zwiększenie liczby połączeń dalekobieżnych dostępnych w mieście Gniewkowo,
  - poprawa funkcjonowania transportu publicznego na terenie gminy, w tym stworzenie ogólnodostępnych połączeń z Bydgoszczą i Toruniem.

KIERUNKI ZMIAN W PRZEZNACZENIU TERENU

~~W stosunku do obszarów wiejskich gminy – zgodnie z Załącznikiem nr 2 – ustala się następujące kierunki zmian w przeznaczeniu terenu:~~

- ~~• tereny określone na Załączniku nr 2 jako „tereny zabudowane” – są to: tereny istniejącej zabudowy miejscowości oraz tereny rozwoju przestrzennego istniejących miejscowości; kierunki zagospodarowania: adaptacja istniejącej zabudowy, dopuszcza się przebudowę i rozbudowę w ramach istniejącej zabudowy oraz realizację nowej zabudowy~~
- ~~• tereny określone na Załączniku nr 2 jako „tereny przeznaczone do zadań inwestycyjnych” – są to tereny przeznaczone do przekształceń z dotychczasowej funkcji rolnej na funkcje mieszkaniowe, gospodarcze, rekreacyjne. Realizacja zagospodarowania na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wybór docelowej funkcji odbędzie się na etapie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem warunków określonych w rozdziale „Wskaźniki dotyczące zagospodarowania”. Wszystkie wskazane funkcje mogą być realizowane w każdym ze wskazanych terenów, ale ze względu na szczegółowe warunki lokalizacyjne, rejon miejscowości Kępa Kujawska oraz Wielowieś~~

Wierzchosławice (pomiędzy linią kolejową a drogą krajową nr 15), wskazuje się jako tereny preferowane dla rozwoju funkcji gospodarczych, a pozostałe tereny – jako preferowane dla funkcji mieszkaniowych, nieuciążliwych usług i rekreacji;

- dla pozostałych terenów określonych na Załączniku nr 2 nie przewiduje się zmian przeznaczenia terenu, w z wyjątkiem dopuszczanego na terenie całej gminy zalesiania gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa, lub gruntów gdzie ze względów środowiskowych zalesienie jest optymalną formą zagospodarowania i użytkowania terenu.

W stosunku do obszarów wiejskich gminy – zgodnie z Załącznikiem nr 4 – ustala się następujące kierunki zmian w przeznaczeniu terenu:

- tereny określone na Załączniku nr 4 jako „tereny zabudowane” - są to: tereny istniejącej zabudowy miejscowości oraz tereny rozwoju przestrzennego istniejących miejscowości; kierunki zagospodarowania: adaptacja istniejącej zabudowy, dopuszcza się przebudowę i rozbudowę w ramach istniejącej zabudowy oraz realizację nowej zabudowy
- tereny określone na Załączniku nr 4 jako „tereny przeznaczone do zadań inwestycyjnych” - są to tereny przeznaczone do przekształceń z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcje mieszkaniowe, gospodarcze, rekreacyjne. Realizacja zagospodarowania na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Wybór docelowej funkcji odbędzie się na etapie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego z uwzględnieniem warunków określonych w rozdziale „Wskaźniki dotyczące zagospodarowania”. Wszystkie wskazane funkcje mogą być realizowane w każdym ze wskazanych terenów, ale ze względu na szczegółowe warunki lokalizacyjne, rejon miejscowości Kępa Kujawska oraz Wielowieś-Wierzchosławice (pomiędzy linią kolejową a drogą krajową nr 15), wskazuje się jako tereny preferowane dla rozwoju funkcji gospodarczych, a pozostałe tereny - jako preferowane dla funkcji mieszkaniowych, nieuciążliwych usług i rekreacji,
- teren określony na Załączniku nr 4 jako *teren, na którym dopuszcza się realizację urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (energii słonecznej) wraz z terenami stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu terenu,*
- dla pozostałych terenów określonych na Załączniku nr 4 nie przewiduje się zmian przeznaczenia terenu, w z wyjątkiem dopuszczanego na terenie całej gminy zalesiania gruntów nieprzydatnych dla rolnictwa, lub gruntów gdzie ze względów środowiskowych zalesienie jest optymalną formą zagospodarowania i użytkowania terenu.”

W stosunku do miasta Gniewkowo – zgodnie z Załącznikiem nr 3 Załącznikiem nr 5 – ustala się następujące przeznaczenie terenów:

- tereny mieszkalnictwa z usługami podstawowymi
- tereny usług i działalności gospodarczych oraz mieszkalnictwa jako funkcji uzupełniającej
- tereny działalności gospodarczych
- tereny technicznej obsługi miasta
- tereny zieleni miejskiej, sportu i rekreacji
- tereny lasów
- tereny cmentarzy
- tereny ogrodów działkowych
- tereny rolne
- ponadto na ~~Załączniku nr 3~~ **Załączniku nr 5** pokazano tereny zajęte przez podstawowy układ drogowy i linię kolejową

Na ~~Załączniku nr 3~~ **Załączniku nr 5** powyższe rodzaje przeznaczenia terenów zostały przedstawione w podziale na:

- „dotychczasowe” – dla których ustala się kontynuację dotychczasowych funkcji,
- „po przekształceniach” - gdzie na ~~Załączniku nr 3~~ **Załączniku nr 5** pokazuje się docelową funkcję. Wszystkie tereny wskazywane docelowo („po przekształceniach”) jako tereny: a) mieszkalnictwa z usługami podstawowymi, b) usług i działalności gospodarczych oraz mieszkalnictwa jako funkcji uzupełniającej, c) działalności gospodarczych – są obecnie terenami wykorzystywanymi rolniczo, a więc planuje się tu dokonanie zmian w kierunkach przeznaczenia terenów. Teren wskazywany docelowo („po przekształceniach”) jako teren zieleni (F3) to teren wyrobisk, które przewiduje się zaadaptować do celów rekreacji.

Rozwój zagospodarowania na terenie miasta powinien odbywać się w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

Na terenie miasta:

- dopuszcza się rewitalizację przestrzeni centrum miasta, w kierunku poprawy warunków zamieszkania, poprawy potencjału funkcji usługowych, poprawy stanu przestrzeni publicznych,
- zakazuje się przekształceń terenów: zieleni miejskiej, lasów, ogrodów działkowych.

KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY

1. HIERARCHIA SIECI OSADNICZEJ

W hierarchii sieci osadniczej gminy ustala się 3 poziomy, różniące się zakresem oferowanych usług oraz wielkością obsługiwanego obszaru:

- Gniewkowo – wielofunkcyjny ośrodek gminny,
- Kijewo, Murzynno, Murzynko, Wierzchosławice, Szadłowice, Gąski – ośrodki uzupełniające w zakresie wybranych usług
- pozostałe wsie

Hierarchia sieci osadniczej w gminie, wyznaczona na podstawie lokalizacji instytucji obsługi mieszkańców, wskazuje, iż głównym ośrodkiem obsługi pozostaje Gniewkowo, aczkolwiek część mieszkańców realizuje swoje potrzeby w nieodległej siedzibie powiatu – Inowrocławiu oraz w Toruniu.

2. PODZIAŁ GMINY NA JEDNOSTKI STRUKTURALNE

Z uwagi na zróżnicowanie fizycznogeograficzne oraz zróżnicowanie predyspozycji dla dalszego rozwoju, dla celów planistycznych, obszar gminy podzielono na jednostki funkcjonalno-przestrzenne, stanowiące strefy polityki przestrzennej gminy.

Podział na jednostki funkcjonalno-przestrzenne przeprowadzono opierając się na następujących kryteriach szczegółowych:

- podział na miasto i tereny wiejskie gminy,
- położenie w ekologicznym systemie obszarów chronionych,
- charakter dotychczasowego użytkowania terenu, w tym zwłaszcza rodzaj i intensywność produkcji rolniczej, udział i wielkość kompleksów leśnych,
- predyspozycje dla dalszego rozwoju.

Na terenie gminy wyznacza się 4 strefy polityki przestrzennej:

1. wielofunkcyjną strefę miejską (M)
2. strefę rolniczo-osadniczą (R-O)
3. strefę leśną Puszczy Bydgoskiej (L)
4. strefę ekologiczną Błoto Ostrowskie – Błoto Gąskie (E)

Politykę przestrzenną definiuje się oddzielnie dla miasta i obszarów wiejskich gminy, przy czym w granicach miasta (w obrębie wielofunkcyjnej strefy miejskiej), ze względu na wewnętrzne zróżnicowania, w oparciu o następujące kryteria szczegółowe:

- pełnione obecnie funkcje i predyspozycje dla ich zachowania lub przekształceń,
- morfologia i fizjonomia poszczególnych części miasta (charakter zabudowy),
- morfologia terenu i uwarunkowania przyrodnicze,
- układ komunikacyjny (jako szkielet funkcjonowania miasta),

wyróżniono 9 jednostek polityki przestrzennej.

3. ZAŁOŻENIA ROZWOJU ZAGOSPODAROWANIA JEDNOSTEK STRUKTURALNYCH

1. Wielofunkcyjna strefa miejska (M)

Obejmuje miasto w granicach administracyjnych. W kolejnych latach Gniewkowo zachowa swój obecny charakter funkcjonalny – to znaczy pełnić będzie rolę lokalnego ośrodka obsługi dla terenu gminy, a jednocześnie kontynuowana będzie funkcja przemysłowa i umocni się rola lokalnego węzła komunikacyjnego. Miasto nadal cechować się będzie umiarkowaną intensywnością zagospodarowania, a w granicach administracyjnych znaczący udział stanowią będą tereny wykorzystywane rolniczo.

Zakłada się dalszy rozwój przestrzenny zagospodarowania, poprzez wyznaczenie terenów do przekształceń z dotychczasowej funkcji rolniczej na cele: mieszkalnictwa (z towarzyszącymi usługami), usług (funkcja centrotwórcza – wzmacniająca potencjał obsługi mieszkańców miasta, jako ośrodka gminnego), działalności gospodarczych.

Dopuszcza się rewitalizację przestrzeni centrum miasta w celu poprawy warunków zamieszkania, poprawy jakości przestrzeni wspólnych (publicznych), poprawy warunków funkcjonowania usług.

2. Strefa rolniczo-osadnicza (R-O)

Głównym założeniem rozwoju jest tu kontynuacja obecnego charakteru z utrzymywaniem funkcji rolniczej jako wiodącej. Rozwój zagospodarowania na bazie zabudowy istniejącej (uzupełnianie, modernizacja, rozbudowa, przekształcenia, rehabilitacja) - w zakresie osadniczym zakłada się rewaloryzację oraz uzupełnianie istniejącej zabudowy miejscowości, a w znacznie mniejszym zakresie - wyznaczanie nowych terenów mieszkaniowo-usługowych lub z przeznaczeniem rozwoju przedsiębiorczości (przede wszystkim jako kontynuację istniejącej zabudowy miejscowości). Wyjątkiem są tereny rozwojowe wyznaczone w obszarze podmiejskim (określone jako „tereny przeznaczone do zadań inwestycyjnych”). Są to tereny lokowania zabudowy mieszkaniowej, działalności gospodarczych różnego rodzaju i intensywności, działalności rekreacyjnych – w sposób dostosowany do lokalnych uwarunkowań środowiskowych oraz możliwości obsługi komunikacyjnej (istotne znaczenie ma tu dostępność drogi krajowej).

W zakresie rozwoju gospodarki w strefie R-O wskazuje się preferencje przede wszystkim dla rozwoju przetwórstwa rolnego i usług na rzecz rolnictwa, ale dopuszcza się rozwój wszelkich działalności dostosowanych do warunków środowiskowych, nie stanowiących zagrożenia dla jakości życia mieszkańców i nie kolidujących z dominującym charakterem funkcji rolniczej.

3. Strefa leśna Puszczy Bydgoskiej (L)

Obejmuje lasy w północnej części gminy stanowiące część rozległego kompleksu Puszczy Bydgoskiej. Granicę strefy stanowi granica Obszaru Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej. Pełni funkcje: ekologiczne, ochronne, rekreacyjne, gospodarcze wykorzystanie lasu.

W miejscowości Dąblin dopuszcza się rozwój zabudowy oraz prowadzenie działalności gospodarczych na warunkach wynikających z położenia w obszarze chronionego krajobrazu, zgodnie z przepisami odrębnymi regulującymi funkcjonowanie tej formy chronionej.

4. Strefa ekologiczna Błoto Ostrowskie – Błoto Gąskie (E)

Obszar położony pomiędzy miejscowościami Szadłowice, Ostrowo, Wierzbiczano, Gąski i obejmujący rozległe obniżenia zwane Błoto Ostrowskie i Błoto Gąskie. Obszar w znacznej części objęty ochroną w randze obszaru chronionego krajobrazu (OChK Lasów Balczewskich). Uwzględniając ogólny charakter gminy (ale także szerszego sąsiedztwa gminy) - silnie przekształcony antropogenicznie i wykazujący niewiele walorów naturalnych lub zbliżonych do naturalnych – strefa E pełni szczególnie ważne funkcje ekologiczne i podlega bezwzględnej ochronie przed przekształceniami oraz degradacją.

Ustanawia się zakaz realizacji zabudowy o charakterze kubaturowym dla całej jednostki. Dopuszcza się realizację ogólnodostępnego zagospodarowania służącego turystyce i rekreacji oraz edukacji ekologicznej.

4. OGÓLNE KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA

Przyjmuje się następujące zasady polityki przestrzennej:

a) w zakresie ochrony i racjonalnego wykorzystywania zasobów środowiska ustala się:

- Przyjmuje się kryterium ekologiczne dalszego rozwoju gminy ze względu na konieczność ochrony środowiska przyrodniczego i jego wzbogacenie, w tym zwłaszcza poprzez:
  - ochronę czystości wód podziemnych i powierzchniowych,
  - ochronę krajobrazu,
  - ochronę i wzbogacenie lokalnych wartości zasobów środowiska przyrodniczego (gleb, ciągów ekologicznych, zalesień i zadrzewień itp.),
  - ochronę lokalnych wartości zasobów środowiska kulturowego (zachowanie historycznych układów przestrzennych wsi, założeń pałacowo-parkowych, obiektów, parków podworskich),
  - prowadzenie racjonalnej gospodarki wodno-ściekowej, przez kompleksowe wyposażenie gminy w niezbędne urządzenia.
- Lokalizacja wszelkiego zainwestowania odbywać się będzie z uwzględnieniem uwarunkowań fizjograficznych poszczególnych terenów i uwarunkowań przyrodniczych i kulturowych.
- Zakłada się wzmocnienie funkcji ekologicznych poprzez ograniczanie gospodarki rolnej na terenach nieprzydatnych oraz stopniowe ich zalesianie - dla obszaru całej gminy ustala się zalesianie gruntów o małej przydatności dla rolnictwa.
- W stosunku do lasów na terenie całej gminy ustala się zachowanie i odtwarzanie walorów lasu poprzez prowadzenie zrównoważonej gospodarki leśnej.
- W stosunku do lasów na terenie całej gminy ustala się zakaz lokalizacji zabudowy nie związanej z gospodarką leśną.
- Dla obszaru całej gminy ustala się ochronę przed zalesieniami śródleśnych łąk oraz bagien.
- W przypadku działań inwestycyjnych powodujących uszczuplenie lub degradację zasobów środowiska niezbędne jest przeprowadzenie działań kompensacyjnych.

b) w zakresie osadnictwa i obsługi ludności ustala się:

- adaptację istniejącej zabudowy usługowej, siedliskowej i mieszkalnictwa z dopuszczeniem jej uzupełnienia, wymiany, przebudowy i rozbudowy - przyjmując jako nadrzędną zasadę dążenie do koncentracji osadnictwa w największych miejscowościach i przeciwdziałanie rozpraszania zainwestowania - dla obszaru całej gminy ustala się zasadę koncentracji mieszkalnictwa, usług i wytwórczości.
- poza obszarami zwartej zabudowy miejscowości wprowadza się ograniczenie lokalizowania rozproszonej zabudowy nie związanej z rolniczym użytkowaniem obszaru (tj. mieszkalnictwa jednorodzinne, pojedynczych usług itp.), szczególnie na terenach chronionej rolniczej przestrzeni produkcyjnej określonej przepisami szczególnymi - lokalizowanie nowych siedlisk rolniczych wyłącznie w przypadkach szczególnie społecznie lub ekonomicznie uzasadnionych,
- zakłada się koncentrację inwestycji z zakresu działalności usługowych i wytwórczych w największych miejscowościach.
- należy utrzymać istniejącą sieć usług publicznych (prowadzonych przez Gminę) i dążyć do jej wzbogacania poprzez rozwój infrastruktury w innych miejscowościach oraz poszerzanie zakresu prowadzonych instytucji. Rozwój infrastruktury należy dostosować do zmian rozmieszczenia i struktur zaludnienia.
- konieczność dostosowania potencjału instytucji obsługi mieszkańców do rzeczywistego zapotrzebowania,
- wyposażenie terenów w niezbędne urządzenia z zakresu infrastruktury technicznej, w tym szczególnie porządkowanie gospodarki ściekowej oraz stosowanie proekologicznych systemów grzewczych,
- poza obszarami zwartej zabudowy miejscowości wprowadza się ograniczenie lokalizowania rozproszonej

zabudowy nie związanej z rolniczym użytkowaniem obszaru (tj. mieszkalnictwa jednorodzinne, pojedynczych usług itp.), szczególnie na terenach chronionej rolniczej przestrzeni produkcyjnej określonej przepisami szczególnymi,

- wskazuje się możliwość realizacji ogólnodostępnego zagospodarowania turystycznego związanego z rekreacją, wypoczynkiem, turystyką wodną, obsługą ruchu krajoznawczego i edukacją ekologiczną - dopuszcza się rozwój ogólnodostępnego i indywidualnego zagospodarowania rekreacyjnego, wypoczynkowego, turystycznego, związanego z obsługą ruchu i związanego z edukacją ekologiczną, a także bazy ogrodów działkowych i zabudowy letniskowej

c) w zakresie rozwoju przedsiębiorczości ustala się:

- wykorzystanie bliskości miast Toruń i Inowrocław do lokalizacji działalności w sferze kooperacji z podmiotami gospodarczymi działającymi w tych miastach,
- preferencje dla lokalizacji działalności związanych z wykorzystaniem lokalnych surowców – zwłaszcza przetwórstwa rolno-spożywczego,
- lokalizacja nowych zakładów produkcyjnych i rzemieślniczych z zachowaniem istniejących uwarunkowań fizjograficznych, pod warunkiem stosowania rozwiązań technicznych minimalizujących ujemne skutki prowadzonej działalności na środowisko oraz tworzenia naturalnych izolacji poszczególnych form gospodarowania przestrzenią od terenów przyległych,

d) w zakresie gospodarowania rolniczą przestrzenią produkcyjną i rozwoju rolnictwa, ustala się:

- rolnictwo pozostanie wiodącą działalnością gospodarczą na obszarach wiejskich gminy. Zakłada się jego rozwój poprzez kontynuację intensywnego rolniczego wykorzystania gruntów o dobrej przydatności rolniczej z poszanowaniem zasad ochrony walorów przyrodniczych, w tym zadrzewień i zakrzaczeń śródpolnych, oczek wodnych, cieków, itp.,
- rozwój funkcji towarzyszących - związanych z wielofunkcyjnym rozwojem obszarów wiejskich.
- przeciwdziałanie wyłączeniu z produkcji rolnej gleb wysokiej przydatności (ograniczenie do przypadków szczególnie uzasadnionych - niezbędnych dla rozwoju funkcji gospodarczej i mieszkaniowej),
- prowadzenie gospodarki rolnej z zachowaniem istniejących uwarunkowań przyrodniczych i fizjograficznych z zachowaniem ograniczeń wynikających z ochrony istniejących ciągów ekologicznych,
- sukcesywne zalesianie gruntów o niskiej przydatności rolniczej - zalesianie terenów nieprzydatnych dla celów rolniczych, gatunkami drzew występującymi w środowisku naturalnym oraz przy zachowaniu uwarunkowań fizjograficznych obszaru.
- zakłada się lokalizowanie w części gminy wykorzystywanej rolniczo, działalności turystyczno-wypoczynkowych i agroturystyki, związanych z wypoczynkiem pobytowym oraz rekreacją; na potrzeby agroturystyki możliwe wykorzystanie istniejącej zabudowy zagrodowej.

5. SZCZEGÓŁOWE KIERUNKI I ZASADY ZAGOSPODAROWANIA DLA JEDNOSTEK STRUKTURALNYCH

1. Wielofunkcyjna strefa miejska (M)

Na terenie wielofunkcyjnej strefy miejskiej wprowadza się podział na następujące jednostki polityki przestrzennej:

jednostka A

charakter jednostki:

- jednostka śródmiejska obejmująca starą część miasta
- w całości objęta strefami ochrony konserwatorskiej
- pełni funkcje mieszkaniowo-usługowe, w tym koncentruje usługi istotne dla obsługi ludności całej gminy

funkcje podstawowe:

- funkcje usługowe, w tym o charakterze miastotwórczym (centralne, związane z obsługą ludności miasta, gminy, powiatu i skierowane dla obsługi ruchu turystycznego),
- mieszkaniowa

funkcja uzupełniająca:

- gospodarcza

kierunki zmian w rozwoju i zagospodarowaniu:

- rewitalizacja zabudowy,
- rewitalizacja przestrzeni publicznych,
- wprowadzanie nowych i rozwój istniejących funkcji usługowych,
- rozwój podstawowej infrastruktury technicznej służącej wyeliminowaniu emisji zanieczyszczeń.

ograniczenia i zakazy:

- ograniczenia związane z położeniem w obrębie stref ochrony konserwatorskiej wynikające z przepisów szczególnych,
- zakaz wprowadzania nowych działalności gospodarczych, kolizyjnych ze względu na generowane oddziaływania z funkcjami mieszkaniową i obsługi ludności,
- realizacja wyłącznie zabudowy o wysokich walorach architektonicznych nawiązującej do zabudowy sąsiedniej,

- preferencja dla zabudowy o charakterze usługowym, służącej realizacji funkcji miastotwórczych,
- zakaz przekształceń terenów zieleni.

jednostka B

charakter jednostki:

- jednostka obejmująca starą część miasta o zróżnicowanym charakterze funkcjonalnym,
- w części objęta strefami ochrony konserwatorskiej,

funkcje podstawowe:

- mieszkaniowa
- gospodarcza
- rekreacyjno-wypoczynkowa (ogrody działkowe)

funkcja uzupełniająca:

- usługowa
- rolnicza

kierunki zmian w rozwoju i zagospodarowaniu:

- rozwój zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi usługami oraz rozwój usług na dotychczasowych terenach rolnych (B4),
- rozwój podstawowej infrastruktury technicznej służącej wyeliminowaniu emisji zanieczyszczeń.

ograniczenia i zakazy:

- ograniczenia związane z położeniem w obrębie stref ochrony konserwatorskiej wynikające z przepisów szczególnych,
- realizacja wyłącznie zabudowy o wysokich walorach architektonicznych nawiązującej do zabudowy sąsiedniej,
- preferencja dla zabudowy o charakterze usługowym, służącej realizacji funkcji miastotwórczych.
- zakaz przekształceń terenów ogrodów działkowych oraz terenów zieleni.

jednostka C

charakter jednostki:

- jednostka śródmiejska obejmująca starą część miasta
- w części objęta strefami ochrony konserwatorskiej
- pełni funkcje mieszkaniowo-usługowe, w tym koncentruje usługi istotne dla obsługi ludności całej gminy
- stanowi ważną koncentrację terenów przemysłowych

funkcje podstawowe:

- mieszkaniowa
- usługowa, w tym o charakterze miastotwórczym (centralne, związane z obsługą ludności miasta, gminy, powiatu i skierowane dla obsługi ruchu turystycznego),
- gospodarcza

funkcje uzupełniające:

- nie wskazuje się

kierunki zmian w rozwoju i zagospodarowaniu:

- rewitalizacja zabudowy,
- wprowadzanie nowych i rozwój istniejących funkcji usługowych,
- rozwój podstawowej infrastruktury technicznej służącej wyeliminowaniu emisji zanieczyszczeń.

ograniczenia i zakazy:

- ograniczenia związane z położeniem w obrębie stref ochrony konserwatorskiej wynikające z przepisów szczególnych,
- zakaz wprowadzania nowych działalności gospodarczych, kolizyjnych ze względu na generowane oddziaływania z funkcjami mieszkaniową i obsługi ludności,
- realizacja wyłącznie zabudowy o wysokich walorach architektonicznych nawiązującej do zabudowy sąsiedniej.

jednostka D

charakter jednostki:

- wielofunkcyjna jednostka położona w zachodniej części miasta
- w części objęta strefami ochrony konserwatorskiej
- pełni funkcje mieszkaniowe oraz rolnicze
- na terenie jednostki adaptuje się cmentarz oraz infrastrukturę sportową (stadion)

funkcje podstawowe:

- mieszkaniowa
- rolnicza

funkcje uzupełniające:

- usługowa
- rekreacyjna

kierunki zmian w rozwoju i zagospodarowaniu:

- rozwój mieszkalnictwa na terenach dotychczas użytkowanych rolniczo,
- wprowadzanie nowych i rozwój istniejących funkcji usługowych na dotychczasowych terenach rolnych,
- rozwój podstawowej infrastruktury technicznej służącej wyeliminowaniu emisji zanieczyszczeń.

ograniczenia i zakazy:

- ograniczenia związane z położeniem w obrębie stref ochrony konserwatorskiej wynikające z przepisów szczególnych,
- zakaz wprowadzania działalności kolizyjnych z położonymi w jednostce B ogrodami działkowymi,
- realizacja wyłącznie zabudowy o wysokich walorach architektonicznych nawiązującej do zabudowy sąsiedniej.

jednostka E

charakter jednostki:

- obejmuje tereny zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi usługami oraz tereny rolne wskazywane do przekształceń na ten cel
- jest to teren dobrze dostępny komunikacyjnie – leży w sąsiedztwie drogi krajowej

funkcje podstawowe:

- mieszkaniowa z towarzyszącymi nieuciążliwymi usługami

funkcje uzupełniająca:

- nie wskazuje się

kierunki zmian w rozwoju i zagospodarowaniu:

- tereny obecnie użytkowane rolniczo wskazuje się do przekształceń na cele zabudowy mieszkaniowej z towarzyszącymi nieuciążliwymi usługami
- rozwój podstawowej infrastruktury technicznej służącej wyeliminowaniu emisji zanieczyszczeń.

ograniczenia i zakazy:

- ograniczenia związane z położeniem części jednostki w obrębie strefy ochrony konserwatorskiej wynikające z przepisów szczególnych
- ograniczenia w lokowaniu zabudowy mieszkaniowej związane z położeniem w sąsiedztwie drogi krajowej
- ze względu na prestiżową lokalizację – w sąsiedztwie drogi krajowej – pożądana realizacja zabudowy o wysokich walorach architektonicznych.

jednostka F

charakter jednostki:

- obejmuje w większości tereny rolne, położone w północnej części miasta
- niewielką część stanowi adaptowana zabudowa gospodarcza, z którą sąsiadują wyrobiska poeksploatacyjne

funkcje podstawowe:

- rolnicza

funkcje uzupełniająca:

- gospodarcza
- rekreacyjna

kierunki zmian w rozwoju i zagospodarowaniu:

- tereny wyrobisk poeksploatacyjnych (F-3) wskazuje się do zagospodarowania na cele rekreacji – konieczność sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego
- rozwój podstawowej infrastruktury technicznej służącej wyeliminowaniu emisji zanieczyszczeń.

ograniczenia i zakazy:

- nie ustanawia się

jednostka G

charakter jednostki:

- obejmuje przede wszystkim tereny rolne, położone w północnej części miasta i graniczące od północy z Puszcą Bydgoską
- na terenie jednostki znajduje się komunalna oczyszczalnia ścieków oraz niewielkie tereny: rozwoju działalności gospodarczych oraz rozwoju zabudowy mieszkaniowej

funkcje podstawowe:

- rolnicza
- techniczna obsługa miasta (oczyszczalnia ścieków)

funkcje uzupełniająca:

- mieszkaniowa
- gospodarcza
-

kierunki zmian w rozwoju i zagospodarowaniu:

- nie przewiduje się zmian w przeznaczeniu terenów, natomiast zakłada się rozwój zagospodarowania na terenach wskazywanych do rozwoju mieszkalnictwa i działalności gospodarczych
- rozwój podstawowej infrastruktury technicznej służącej wyeliminowaniu emisji zanieczyszczeń.

ograniczenia i zakazy:

- ograniczenie związane ze strefą uciążliwości oczyszczalni ścieków
- ochrona przed degradacją kompleksów leśnych w granicach jednostki

jednostka H

charakter jednostki:

- tereny rolne, dobrze dostępne komunikacyjne i położone w sąsiedztwie centrum miasta oraz terenów wskazywanych pod rozwój usług i działalności gospodarczej oraz - jako funkcji uzupełniającej - zabudowy mieszkaniowej

funkcje podstawowe:

- usługi oraz usługi z mieszkalnictwem jako funkcją uzupełniającą

kierunki zmian w rozwoju i zagospodarowaniu:

- jednostka w całości wskazywana do przekształceń z terenów wykorzystywanych rolniczo w tereny realizacji usług, działalności gospodarczych oraz mieszkalnictwa jako funkcji uzupełniającej,

- ze względu na dobrą dostępność komunikacyjną (linia kolejowa oraz droga krajowa) dopuszcza się lokalizację działalności przemysłowo-składowych, realizowanych w oparciu o mpzp, przy uwzględnieniu ochrony terenów mieszkaniowych przed możliwością wystąpienia ewentualnych niekorzystnych oddziaływań,
- dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2.000 m²,
- rozwój podstawowej infrastruktury technicznej służącej wyeliminowaniu emisji zanieczyszczeń.

ograniczenia i zakazy:

- ograniczenia w lokowaniu zabudowy mieszkaniowej związane z położeniem w sąsiedztwie drogi krajowej oraz linii kolejowej,
- w północnej części jednostki przy lokowaniu działalności usługowych i gospodarczych, należy uwzględnić sąsiedztwo jednostki E wskazywanej do rozwoju mieszkalnictwa (ograniczenia dla działalności kolizyjnych ze względu na generowane oddziaływania z funkcją mieszkaniową),
- ze względu na prestiżową lokalizację – w sąsiedztwie drogi krajowej – pożądana realizacja zabudowy o wysokich walorach architektonicznych.

jednostka I

charakter jednostki:

- jednostka o zróżnicowanym charakterze, leżąca na południe od linii kolejowej Inowrocław – Toruń
- większość w użytkowaniu rolniczy – przewidzianym do utrzymania
- przez teren jednostki przebiegać będzie obwodnica miasta w przebiegu drogi krajowej nr 15

funkcje podstawowe:

- gospodarcza
- techniczna obsługa miasta (ujęcie wody)
- rolnicza

funkcje uzupełniające:

- mieszkaniowa

kierunki zmian w rozwoju i zagospodarowaniu:

- w części jednostki zmiana z użytkowania rolniczego na zabudowę mieszkaniową,
- rozwój podstawowej infrastruktury technicznej służącej wyeliminowaniu emisji zanieczyszczeń.

ograniczenia i zakazy:

- ograniczenia w lokowaniu zabudowy mieszkaniowej związane z położeniem w sąsiedztwie planowanej obwodnicy miasta,
- ograniczenia w lokowaniu zabudowy mieszkaniowej związane z położeniem w sąsiedztwie linii kolejowej,
- ograniczenia w lokowaniu zabudowy związane z położeniem w sąsiedztwie ujęcia wody

2. Strefa rolniczo-osadnicza (R-O)

wskazuje się następujący profil funkcjonalny:

- dominująca funkcja – rolnictwo
- funkcja uzupełniająca – mieszkaniowa, gospodarcza

zasady rozwoju i zagospodarowania:

- ograniczenie realizacji nowej zabudowy rozproszonej, to znaczy zabudowy poza granicami terenów określonych na Załączniku nr 2 Załączniku nr 4 jako „tereny zabudowane” lub „tereny przeznaczone do zadań inwestycyjnych”,
- w szczególnych przypadkach (uzasadniony interes społeczny) dopuszcza się lokalizację terenów o funkcjach mieszkaniowych oraz gospodarczych poza obszarami istniejącej zabudowy lub obszarami wskazywanymi do realizacji zabudowy – wyłącznie w oparciu o miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego,
- rozwój zagospodarowania w obszarach określonych jako „tereny przeznaczone do zadań inwestycyjnych” wyłącznie na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego,
- dopuszcza się realizację ogólnodostępnej infrastruktury służącej rekreacji i wypoczynkowi,
- ograniczenia związane z położeniem części miejscowości w obrębie stref ochrony konserwatorskiej (w tym archeologicznej) wynikające z przepisów szczególnych.

3. Strefa leśna Puszczy Bydgoskiej (L)

wskazuje się następujący profil funkcjonalny:

- dominująca funkcja – środowiskowa,
- funkcja uzupełniająca – rekreacyjna,
- w miejscowości Dąblin – funkcje mieszkaniowa i gospodarcza zgodnie z przepisami odrębnymi określającymi zasady funkcjonowania Obszaru Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko–Bydgoskiej.

zasady rozwoju i zagospodarowania:

- poza miejscowością Dąblin - zakaz realizacji zabudowy kubaturowej niezwiązanej z gospodarką leśną,
- zasada minimalizowania strat środowiska i zajętości przestrzeni związanych z funkcjonowaniem drogi krajowej nr 15 oraz obsługą komunikacyjną miejscowości Dąblin,

- możliwość realizacji nieuciążliwego zagospodarowania związanego z funkcją rekreacji i wypoczynku o charakterze ogólnodostępnym,
- dopuszcza się dalsze gospodarcze wykorzystywanie istniejących kompleksów leśnych przy pełnym zachowaniu reżimów ochronnych wynikających z położenia w granicach obszaru chronionego krajobrazu,
- nakazuje się zachowanie i wzbogacanie funkcji lasów, zwłaszcza funkcji ekologicznych, poprawę stanu sanitarnego lasów, zapobieganie degradacji i zanieczyszczeniu lasów,

4. Strefa ekologiczna Błoto Ostrowskie – Błoto Gąskie (E)

wskazuje się następujący profil funkcjonalny:

- dominująca funkcja – ochronna (tereny chronione w ramach parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody oraz objęte siecią Natura 2000)
- funkcje uzupełniające – rolnicza (o charakterze ekstensywnym), mieszkaniowa (na bazie istniejących miejscowości), turystyczna (krajoznawcza i wodna z minimalizowaniem tworzenia zagospodarowania),

zasady rozwoju i zagospodarowania:

- zakaz realizacji zabudowy kubaturowej,
- dopuszcza się kontynuację rolniczego wykorzystania gruntów pod warunkiem podporządkowania zasadom priorytetu funkcji ochrony przyrody,
- szczególna ochrona walorów krajobrazu,
- możliwość realizacji nieuciążliwego zagospodarowania związanego z funkcją rekreacji i wypoczynku o charakterze ogólnodostępnym oraz edukacji ekologicznej,
- dopuszcza się poszerzenie granic obszaru chronionego krajobrazu do granic strefy,
- nakazuje się zachowanie i wzbogacanie funkcji lasów, zwłaszcza funkcji ekologicznych, poprawę ich stanu sanitarnego oraz zapobieganie degradacji i zanieczyszczeniu.

KIERUNKI I WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA ORAZ UŻYTKOWANIA TERENÓW. TERENY WYŁĄCZONE SPÓD ZABUDOWY

1. WSKAŹNIKI DOTYCZĄCE ZAGOSPODAROWANIA

Niniejsze Studium (zgodnie z [Załącznikami 2+3](#) [Załącznikami 4 i 5](#)) ustala obszary dla których, ze względu na konieczność stworzenia warunków dla rozwoju gminy, wskazuje się potrzebę sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Granice obszarów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego zostaną ostatecznie określone na etapie podjęcia uchwały o przystąpieniu do sporządzenia w/w planów. Dopuszczalne są korekty granic obszarów oznaczonych na rysunku Studium – możliwe korekty wyłącznie o charakterze technicznym, związane z doprecyzowaniem granic (uwzględnienie naturalnych granic przyrodniczych, własności gruntów, układu drogowego, itp.). Nie dopuszcza się korekt zasadniczo zmieniających zasięgi obszarów wyznaczonych na [Załącznikach nr 2 i 3](#) [Załącznikach nr 4 i 5](#). Dla terenów, dla których sporządzać się będzie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zakres funkcjonalny (w oparciu o [Załączniki nr 2 i 3](#) [Załączniki nr 4 i 5](#)) oraz wskaźniki dotyczące zagospodarowania terenu, zostaną ostatecznie określone na etapie sporządzania w/w planów.

W stosunku do wszystkich nowo realizowanych zabudowań, ustala się wymogi:

- w zabudowie MN/U oraz w przypadku terenów P i U położonych w bezpośrednim sąsiedztwie terenów MN i MN/U wyklucza się możliwość lokalizacji przedsięwzięć mogących zawsze znacząco oddziaływać na środowisko,
- wyznaczenia odpowiedniej do charakteru zabudowy liczby miejsc parkingowych,
- zachowania wysokiej jakości architektonicznej oraz harmonizacji (pod względem wysokości, kubatury, kolorystyki, charakteru i nachylenia dachów) z terenami sąsiednimi,
- sugeruje się realizację dachów dwu i wielospadowych, z sugestią montażu instalacji do pozyskiwania energii słonecznej,
- stosowania proekologicznych systemów grzewczych dla zaopatrzenia w ciepło nowoprojektowanych budynków,
- ograniczania uciążliwości projektowanych obiektów usługowych do granic własnej działki,
- odprowadzania ścieków sanitarnych do kanalizacji sanitarnej,
- odprowadzania do kanalizacji deszczowej wód opadowych z utwardzonych nawierzchni parkingów oraz dróg dojazdowych i placów, po odpowiednim podczyszczeniu, zapewnienie możliwości infiltracji do gruntu niezanieczyszczonych wód opadowych.

W sąsiedztwie oczyszczalni ścieków w Gniewkowie wyznacza się 300-metrową strefę, w której nie powinno się lokalizować zabudowy mieszkaniowej ze względu na potencjalne negatywne oddziaływania oczyszczalni. W jednostce D wyznacza się tereny mieszkalnictwa z usługami podstawowymi, które w części mieszczą się w ww strefie, jednak w granicach 300-metrowej strefy w ramach terenów przeznaczanych na cele mieszkalnictwa z usługami podstawowymi, nie dopuszcza się realizacji zabudowy mieszkaniowej, a jedynie zabudowę usługową, zieleni izolacyjną i ozdobną, względnie tereny służące obsłudze komunikacyjnej sąsiedniej zabudowy.

Parametry zabudowy nie określone w niniejszym rozdziale i nie wynikające z innych ustaleń Studium, będą określone indywidualnie na etapie sporządzania miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego na podstawie przepisów szczególnych i/lub z uwzględnieniem lokalnych uwarunkowań i predyspozycji.

2. TERENY WYŁĄCZONE Z ZABUDOWY

Na terenie gminy występują liczne obszary wyłączone z możliwości zabudowy jak :

- lasy, z wyłączeniem terenów zabudowanych Lasów Państwowych i ciągów infrastruktury technicznej i komunikacji oraz gruntów leśnych dla których uzyska się wymagane zgody na wyłączenie z produkcji leśnej,
- użytki ekologiczne,
- wody powierzchniowe,
- cmentarze (z wyjątkiem zabudowy służącej wyłącznie realizacji potrzeb związanych z obrzędami religijnymi),
- w strefie 50 m od cmentarzy w przypadku zbiorowego zaopatrzenia w wodę zakazuje się lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej oraz związanej z produkcją lub obrotem artykułami spożywczymi,
- strefy uciążliwości obiektów i urządzeń infrastruktury technicznej,
- tereny w pasach dróg (stosownie do przepisów szczególnych),
- tereny w pasach linii brzegowej jezior (stosownie do przepisów szczególnych).

Ponadto niektóre tereny rolne, o wysokiej przydatności rolniczej gleb (na mocy przepisów szczególnych) wymagają zgody na wyłączenie z produkcji rolnej.

Na terenach przemysłowych wyklucza się możliwość lokalizacji nowej zabudowy mieszkaniowej.

3. ZASADY LOKALIZOWANIA ZAKŁADÓW O ZWIĘKSZONYM LUB DUŻYM RYZYKU WYSTĄPIENIA POWAŻNYCH AWARII

Podczas lokalizowania zakładów o zwiększonym lub dużym ryzyku wystąpienia poważnych awarii (w rozumieniu ustawy Prawo ochrony środowiska) należy przestrzegać przepisów ustawy z dnia 27 kwietnia 2001 r. Prawo ochrony środowiska, w tym w szczególności:

- w granicach administracyjnych miast oraz w obrębie zwartej zabudowy wsi jest zabroniona budowa zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi, a w szczególności zagrożenie wystąpienia poważnych awarii. Rozbudowa takich zakładów jest dopuszczalna pod warunkiem, że doprowadzi ona do ograniczenia zagrożenia dla zdrowia ludzi, w tym wystąpienia poważnych awarii. Powyższy przepis nie dotyczy budowy i rozbudowy zakładów na obszarach określanych w miejscowych planach zagospodarowania przestrzennego jako tereny przeznaczone do działalności produkcyjnej, składowania i magazynowania, jeżeli plany te nie zawierają ograniczeń dotyczących zakładów stwarzających zagrożenie dla życia lub zdrowia ludzi;
- zakłady stwarzające zagrożenie wystąpienia poważnych awarii powinny być lokalizowane w bezpiecznej odległości od siebie, od osiedli mieszkaniowych, od obiektów użyteczności publicznej, od budynków zamieszkania zbiorowego, od obszarów, o których mowa w art. 73 ust. 1 pkt 1 i 3 ustawy Prawo ochrony środowiska, od upraw wieloletnich, od dróg krajowych oraz od linii kolejowych o znaczeniu państwowym;
- osiedla mieszkaniowe, obiekty użyteczności publicznej, budynki zamieszkania zbiorowego, obszary, o których mowa w art. 73 ust. 1 pkt 1 i 3, drogi krajowe oraz linie kolejowe o znaczeniu państwowym powinny być lokalizowane w bezpiecznej odległości od zakładów stwarzających zagrożenie wystąpienia poważnych awarii.

OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY ŚRODOWISKA I JEGO ZASOBÓW, OCHRONY PRZYRODY, KRAJOBRAZU KULTUROWEGO ORAZ UZDROWISK

Na terenie gminy ochronie podlegają:

- tereny leżące w granicach „Obszaru Chronionego Krajobrazu - Obszar Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej – część wschodnia”,
- tereny leżące w granicach „Obszaru Chronionego Krajobrazu Lasów Balczewskich”
- użytki ekologiczne
- parki podworskie,
- pomniki przyrody.

Przepisy szczególne zawierają zasady gospodarowania na terenach objętych ochroną.

W polityce rozwoju gminy należy dążyć do poprawy stanu elementów najsilniej zdegradowanych, do których bez wątpienia zaliczają się wody powierzchniowe – zanieczyszczane głównie przed produkcją rolną oraz ścieki komunalne. Zagadnienie to wymaga współpracy z sąsiednimi samorządami, a sanacja stanu wód jest procesem złożonym i długotrwałym. Ważnym zagadnieniem jest także poprawa lokalnych warunków aerasanitarnych, zwłaszcza w miejscowościach o dużej koncentracji zabudowy. W części gminy problemem jest hałas i zanieczyszczenia pochodzenia komunikacyjnego, a także zagrożenia bezpieczeństwa związane z przebiegiem drogi krajowej nr 15 (w mniejszym stopniu drogi wojewódzkiej nr 246) oraz linii kolejowej nr 353. Niezbędnym zadaniem jest także uporządkowanie gospodarki wodno-ściekowej poprzez dalszą realizację sieci kanalizacyjnej wraz z zabezpieczeniem odbioru ścieków. Do czasu realizacji kanalizacji nieczystości płynne należy utylizować bądź w punktach zlewnych oczyszczalni, bądź w oczyszczalniach przydomowych. W przypadku, gdy lokalne warunki gruntowe lub wodne uniemożliwiają stosowanie oczyszczalni przydomowych, dopuszcza się czasowe użytkowanie szczelnych zbiorników czasowo opróżnianych (szamb). W zakresie gospodarki odpadami zakłada się ich segregację i zabezpieczenie odbioru oraz utylizację.

Prawo geologiczne nakłada na inwestorów obowiązek uzyskania koncesji na poszukiwanie, dokumentowanie i eksploatawanie wszystkich rodzajów kopalin pospolitych. Podejmowanie decyzji o eksploatacji surowców winno

uwzględniać możliwość powstania leja depresyjnego, pogarszającego stosunki wodne na terenach sąsiednich, jak też niebezpieczeństwo degradacji krajobrazu i związany z eksploatacją surowców wzmożony ruch pojazdów i maszyn. Na terenie gminy dopuszcza się dalszą eksploatację kopalni, pod warunkiem, iż działalność taka nie spowoduje powstania nadmiernych zagrożeń dla walorów środowiska, nie wpłynie na jakość życia mieszkańców, a stan dróg lokalnych umożliwi bezkonfliktowy transport urobku. Podjęcie eksploatacji kopalni wymaga sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Z możliwości eksploatacji kopalni wyłącza się strefę E.

Na terenie gminy dopuszcza się realizację zbiorników retencyjnych na potrzeby zaopatrzenia w wodę rolnictwa. Żaden tego typu obiekt nie jest jednak obecnie planowany, więc nie wyznacza się ich lokalizacji.

Zieleń parków wiejskich wymaga ochrony przed degradacją ich walorów przyrodniczych, krajobrazowych i funkcjonalnych. Ochrony wymagają także wszelkie inne tereny zielone, w tym również remizy śródpolne, zbiorowiska bagienne, torfowiska i gleby pochodzenia organicznego. Niezbędne jest zachowanie trwałości lasów i wykorzystanie ich różnych funkcji. Lasy wymagają także poprawy stanu sanitarnego i maksymalnego ograniczenia procesów degradujących środowisko leśne. Niezbędna jest kontynuacja procesu zalesiania terenów o niskiej przydatności dla rolnictwa. Wszelkie projektowane i przewidywane do realizacji obiekty budowlane winny posiadać duże walory estetyczne i architektoniczne, uwzględniające kompleksowe potrzeby ochrony środowiska oraz lokalne tradycje.

Wszystkie działania związane z zagospodarowaniem przestrzennym i szeroko rozumianym rozwojem gminy muszą uwzględniać dążenie do zachowania, wzmocnienia lub odnowy naturalnych zasobów przyrody oraz powinny być realizowane z uwzględnieniem prawidłowości funkcjonowania ekosystemów. W planowaniu przestrzennym wymagane jest uwzględnienie wymogów równowagi ekologicznej pomiędzy elementami naturalnymi i antropogennymi.

W polityce rozwoju i zagospodarowania, należy zwrócić uwagę na następujące aspekty istotne dla kształtowania środowiska przyrodniczego:

- zachowanie, ochrona i kształtowanie gminnego systemu obszarów chronionych,
- wzmocnianie potencjału systemu przyrodniczego gminy,
- ekologizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej,
- ekologizacja przestrzeni osadniczej.

Zachowanie, ochrona i kształtowanie gminnego systemu obszarów chronionych odnosi się przede wszystkim do korytarzy i ciągów ekologicznych, w obrębie których występują najważniejsze powiązania przyrodnicze. Najważniejszym elementem jest tu znajdujące się w południowej części gminy podmokłe obniżenie – Błoto Ostrowskie i Błoto Gąskie. Jest ono częściowo objęte ochroną w randze obszaru chronionego krajobrazu. Dopuszcza się poszerzenie granic powyższego obszaru chronionego do granic strefy E.

Ochrona i kształtowanie systemu obszarów chronionych gminy wymagają podjęcia następujących działań:

- respektowania przepisów odnoszących się do sposobu użytkowania istniejących terenów i obiektów chronionych,
- ewentualnego tworzenia nowych obszarów chronionych (wskazywane dopuszczane poszerzenie OChK Lasów Balczewskich),
- eliminację źródeł zanieczyszczeń oraz zagrożeń wobec obszarów chronionych.

Wzmocnianie potencjału systemu przyrodniczego gminy powinno być realizowane poprzez:

- eliminację istniejących źródeł zagrożeń czystości wód powierzchniowych i podziemnych. Wymaga to: odprowadzenia większości ścieków komunalnych do systemu kanalizacyjnego i oczyszczalni ścieków, biejącej konserwacji (oczyszczania brzegów, zapewnienia drożności) rowów melioracyjnych, wprowadzania dolesień głównie lasami mieszanymi o bogatym podszyciu leśnym pozwalającymi na magazynowanie większej ilości wody, wprowadzania zadrzewień o płytkim i rozległym systemie korzeniowym, co powoduje powstanie barier biogeochemicznych,
- pielęgnacji istniejących elementów zieleni oraz wprowadzanie nowych rodzimych elementów zieleni zwłaszcza zadrzewień i zakrzewień śródpolnych (pasy i szpalery drzew i krzewów) - spełniających także rolę wiatrochronną - usytuowanych równoległe do osi korytarzy i ciągów ekologicznych oraz wokół obniżień wysoczyznowych tzw. „oczek wodnych”,
- eliminacji istniejących barier ekologicznych (obszarów konfliktowych z punktu widzenia funkcjonowania środowiska) ograniczających swobodną migrację zwierząt np. budowa odpowiedniej szerokości przepustów na ciekach (mostki) i drogach; w przypadku lokalizacji większych obiektów kubaturowych sytuowanie ich wzdłuż osi korytarzy i ciągów ekologicznych,
- na terenach korytarzy ekologicznych, realizacja inwestycji powinna być poprzedzona skanalizowaniem terenu.

Ekologizacja rolniczej przestrzeni produkcyjnej wymaga podjęcia następujących działań:

- prowadzenie zabiegów przeciwozyjnych na gruntach ornych (zapobieganie przed erozją wodną i wietrzną) przede wszystkim przez wprowadzanie zadrzewień śródpolnych,
- wprowadzanie zalesień na gruntach ornych klas V i VI oraz nieużytkach (piaski lotne, nieczynne wyrobiska), które docelowo powiększać powinny istniejący system ciągów ekologicznych np. w postaci zadrzewień śródpolnych (postulat zalesień dotyczy obszarów, które nie są wskazywane do rozwoju zagospodarowania jako tereny rozwojowe gminy),
- wprowadzanie zadrzewień pełniących ważną funkcję w ochronie ekosystemów rolnych. Są to zadrzewienia przydrożne, przywodne, pasmowe, kępowe. Modyfikują one mikroklimat przyległych pól, zmieniając bilans cieplny i

wodny krajobrazu, ograniczają migrację związków chemicznych na drodze erozji wodnej i wietrznej, ograniczają zanieczyszczenia wód gruntowych,

- wprowadzanie użytków zielonych na gruntach ornych kompleksu 9 zbożowo-pastewnego słabego z glebami murszastymi i czarnymi ziemiami oraz na gruntach kompleksu 14 gleb ornych przeznaczonego pod użytki zielone. Grunty te ze względu na możliwości silnych nawodnień są predysponowane do zmian na użytki zielone,
- wprowadzanie sadów i ogrodów - na terenie gminy istnieją korzystne predyspozycje do rozwoju funkcji sadowniczo-ogrodniczych oraz funkcji alimentacyjno-rekreacyjnych (ogrody działkowe).

Ekologizacja przestrzeni osadniczej ma przede wszystkim na celu podniesienie standardu życia mieszkańcom wsi. Osiągnąć to można przez następujące działania:

- eliminację źródeł zagrożeń środowiska znajdujących się na terenach osadniczych, np. poprzez wprowadzenie ekologicznych źródeł energii eliminujących źródła zanieczyszczenia powietrza atmosferycznego,
- przeciwdziałanie rozpraszaniu zabudowy,
- docelowa kanalizacja wszystkich terenów osadniczych o zwartej zabudowie - na terenach korytarzy ekologicznych pożądane jest skanalizowanie przed realizacją inwestycji,
- ograniczanie hałasu pochodzenia komunikacyjnego poprzez ekrany akustyczne, zalesienia o charakterze powierzchniowym i szpalerowym (dotyczy dróg o dużym natężeniu ruchu w bezpośrednim sąsiedztwie zabudowy miejscowości),
- wzbogacanie krajobrazu osadniczego zielenią (parki, zieleń izolacyjna), zwiększenie udziału powierzchni terenów zielonych (parki, ogrody przyzagrodowe, sady),
- ochrona i pielęgnacja istniejących parków wiejskich, cmentarzy, zadrzewień itp.

Niezależnie od powyższego, ustala się następujące szczegółowe działania w zakresie ekopolityki:

- realizację gminnego systemu kanalizacyjnego,
- realizację indywidualnych oczyszczalni ścieków lub wyposażenie zabudowy w szczelne zbiorniki opróżniane do punktów zlewnych systemu kanalizacyjnego - w obszarach które nie zostaną podłączone do systemu kanalizacji (każdorazowy wybór pomiędzy realizacją oczyszczalni przydomowych a szczelnych zbiorników opróżnianych powinien być dla każdej z lokalizacji poprzedzony analizą uwarunkowań środowiskowych – wybór szamb możliwy w sytuacji, gdy warunki nie pozwalają na stosowanie oczyszczalni przydomowych),
- przeciwdziałanie zanieczyszczeniom wód wskutek działalności rolniczej,
- racjonalne gospodarowanie odpadami z zapewnieniem odbioru odpadów,
- ochrona Głównych Zbiorników Wód Podziemnych,
- ochrona ujęć wód podziemnych na potrzeby komunalne,
- ochrona powietrza poprzez eliminację tradycyjnych źródeł ciepła na rzecz paliw ekologicznych oraz stosowanie środków technicznych skutecznie redukujących emisję zanieczyszczeń,
- dążenie do wymiany pieców na paliwo stałe na piece zużywające paliwo płynne (olej) lub gazowe,
- ochronę obszarów o szczególnych walorach przyrodniczo-krajobrazowych, poprzez wdrażanie programów promocji rolnictwa ekologicznego oraz ochrony krajobrazu i różnorodności biologicznej,
- wykorzystywanie zasobów glebowych zgodnie z ich predyspozycjami,
- zapewnienie sprawnego funkcjonowania systemów melioracyjnych, w tym prace porządkowe mające na celu oczyszczenie rowów,
- kontynuowanie dolesień w powiązaniu z systemem ekologicznym, w oparciu o granicę polno-leśną,
- propagowanie świadomości ekologicznej wśród społeczności gminy.
- ograniczanie hałasu, zanieczyszczeń i zagrożeń bezpieczeństwa wynikających z ruchu komunikacyjnego - w miejscach i obszarach narażonych na duży hałas i zanieczyszczenia oraz zagrożenia bezpieczeństwa ludności związane z ruchem komunikacyjnym, należy przedsięwziąć działania zmierzające do ich ograniczenia metodami administracyjnymi (ograniczenie szybkości, tonażu), technicznymi (oddalenie zabudowy od dróg, ekrany akustyczne, poprawa bezpieczeństwa w miejscach przejść dla pieszych i włączania się do ruchu) i biologicznymi (pasy zieleni izolacyjnej).

Na terenie gminy nie ma obecnie i nie planuje się wyznaczać uzdrowisk lub stref ochrony uzdrowiskowej.

OBSZARY ORAZ ZASADY OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO I ZABYTKÓW ORAZ DÓBR KULTURY WSPÓŁCZESNEJ

Na terenie gminy obowiązują strefy ochrony konserwatorskiej i archeologicznej:

STREFA „A” pełnej ochrony konserwatorskiej

Strefa pełnej ochrony konserwatorskiej wyznaczona dla obszarów szczególnie wartościowych, do bezwzględnego zachowania. Strefa „A” obejmuje obszar, na którym elementy historycznego układu przestrzennego, tzn. rozplanowanie, zabudowa oraz związany z nimi integralnie teren i krajobraz, zachowały się w wysokim stopniu.

Strefą „A” ochrony konserwatorskiej objęto: zespoły pałacowo-parkowe, zespoły dworsko-parkowe, parki podworskie, zespoły kościelne.

W strefie „A” wymagane jest:

- zachowanie zasadniczych proporcji wysokościowych zabudowy kształtujących sylwetę zespołu,

- zachowanie rozplanowania ulic i placów z zachowaniem ich szerokości, przekroju, nawierzchni, utrzymanie historycznych linii zabudowy oraz wysokości i proporcji budynków, geometrii dachów, materiałów wykończeniowych,
- zachowanie zabudowy historycznej, jej konserwacja, rewitalizacja, rekonstrukcja,
- zachowanie i rewitalizacja historycznej zieleni komponowanej,
- dostosowanie nowej, wprowadzanej w obszarze zabudowy do historycznej kompozycji w zakresie sytuacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych itp,
- usuwanie obiektów dysharmonizujących,
- dostosowanie współczesnych funkcji do wartości zespołu zabytkowego przez nawiązanie do historycznego programu mieszkaniowo-usługowego i eliminacja funkcji uciążliwych,
- wprowadzanie elementów reklamy wizualnej jedynie w miejscach dopuszczonych przez Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- uzgadnianie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków wszelkiej działalności inwestycyjnej, podziałów geodezyjnych, zmian sposobu użytkowania, prac ziemnych, remontów, modernizacji, adaptacji obiektów zabytkowych, uzupełnień zabudowy, zdobienia brył architektonicznych, wprowadzania małych form architektonicznych, wprowadzania elementów reklamy wizualnej,
- prowadzenie badań archeologicznych wyprzedzających wszelką działalność inwestycyjną.

STREFA „B” ochrony konserwatorskiej

Strefą „B” ochrony konserwatorskiej objęto obszary zawierające znaczną lecz nie dominującą część elementów historycznie ukształtowanej struktury przestrzennej o wartościach kulturowych. Zasięg strefy „B” jest równoznaczny z zasięgiem strefy „W”.

Obszary objęte strefą „B” podlegają rygorom w zakresie utrzymania historycznego rozplanowania i zasadniczych elementów istniejącej substancji o wartościach kulturowych oraz charakteru i skali nowej zabudowy.

Strefą „B” objęto: historyczne zespoły wiejskie, zespoły szkolne, zespoły zabudowy folwarcznej, zespoły dworsko-parkowe z pozostałościami folwarków, cmentarze: parafialne i nieczynne ewangelickie.

W strefie „B” wymagane jest :

- zachowanie klimatu odrębnych zespołów przestrzennych,
- zachowanie środowiska ruralistycznego z jego historycznymi elementami- układ ulic, linie zabudowy, proporcje gabarytów i wysokości zabudowy, zachowanie historycznego podziału działek, ewentualnie nawiązanie do dawnych podziałów, sposób wkomponowania w naturalny krajobraz,
- zachowanie historycznej zabudowy - konserwacja i rewitalizacja obiektów zabytkowych,
- zachowanie kompozycji i układów zieleni historycznej, parków i cmentarzy. Cmentarze ewangelicki winny zostać odpowiednio zagospodarowane, a ich granice uczytelnione,
- dostosowanie nowej, wprowadzanej w obszarze zabudowy do historycznej kompozycji urbanistycznej w zakresie sytuacji, skali, bryły, podziałów architektonicznych,
- usuwanie obiektów dysharmonizujących, substandardowych,
- uzgadnianie z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków: remontów, modernizacji, adaptacji obiektów zabytkowych, zmian sposobu użytkowania budynków historycznych, uzupełnień zabudowy, wprowadzania małych form architektonicznych, wprowadzania nowych inwestycji, prac ziemnych, wprowadzania elementów reklamy wizualnej po uzyskaniu pozytywnej opinii Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków,
- prowadzenie prac archeologicznych wyprzedzających działalność inwestycyjną na obszarach dla których zasięg strefy „B” jest równoznaczny ze strefą „W”.

STREFA „W” ochrony archeologicznej

Strefa „W” obejmuje tereny o rozpoznanej, na podstawie badań, zawartości ważnych relikwów archeologicznych. Na obszarze strefy wszelka działalność inwestycyjna musi być poprzedzona badaniami archeologicznymi. Zakres prac archeologicznych określa się przy uzgodnieniu projektu budowlanego.

Na obszarze strefy dopuszcza się działalność inwestycyjną pod warunkiem przeprowadzenia wyprzedzających badań archeologicznych. Na obszarze strefy „W”:

- Prace ziemne prowadzone w granicach strefy wymagają przeprowadzenia wyprzedzających badań archeologicznych. Prace ziemne wymagają uzgodnienia z Wojewódzkim Konserwatorem Zabytków. Szczegółowy zakres i rodzaj niezbędnych badań archeologicznych określony zostaje na etapie uzgodnienia projektu budowlanego i wydania decyzji.
- Egzemplarz dokumentacji badań archeologicznych podlega po ich zakończeniu nieodpłatnemu przekazaniu Wojewódzkiemu Konserwatorowi Zabytków

Obiekty zabytkowe zlokalizowane poza strefami ochrony konserwatorskiej

Obiekty zabytkowe zlokalizowane poza wyznaczonymi strefami ochrony konserwatorskiej objęte ochroną w ramach wpisu do gminnej i wojewódzkiej ewidencji zabytków i podlegają następującym wytycznym konserwatorskim:

- wymagane jest uzgadnianie z konserwatorem zabytków prac remontowych, adaptacyjnych i rozbiórkowych,
- wskazane jest dostosowanie nowej zabudowy wprowadzanej na obszar parceli do budynków historycznych pod względem gabarytów, kompozycji bryły, elewacji, dachów oraz uzgodnienie z konserwatorem zabytków.

Dominującymi kierunkami działań w odniesieniu do obiektów wpisanych do rejestru zabytków, winna być:

- rewaloryzacja i konserwacja rozumiana jako utrzymanie bądź przywrócenie wartości historyczno-kulturowych z jednoczesnym dostosowaniem do współczesnych standardów cywilizacyjnych w ściśle określonym i wyważonym zakresie. Powyższe dotyczy zarówno zespołów sakralnych jak i zespołów dworsko-parkowych. Obejmować powinno również ich bezpośrednie otoczenie z uwagi na konieczność zachowania historycznych relacji przestrzennych, w tym zwłaszcza utrzymanie urządzeń wspomagających (np. ogrodzeń, kaplic) a także zieleni towarzyszącej w obrębie działek, na których obiekty te są zlokalizowane.
- utrzymanie a tam gdzie jest to możliwe odtworzenie układu kompozycyjnego i hydrograficznego, pielęgnacja i konserwacja z uzupełnieniami ubytków i nowymi nasadzeniami na podstawie specjalistycznej dokumentacji, sukcesywna likwidacja obiektów i funkcji kolizyjnych - w odniesieniu do parków dworskich,
- pełna ochrona, zwłaszcza przed działalnością inżynierską, budowlaną z zachowaniem istniejącego układu topograficznego oraz sposobu użytkowania - w odniesieniu do stanowisk o własnej formie krajobrazowej (grodzisk).

Ochrona elementów nie objętych ochroną prawną poprzez wpisanie do rejestru zabytków winna być podporządkowana nizej wymienionym działaniom i powinna polegać na:

a) dla zespołów dworsko-parkowych:

- na utrzymaniu jednej własności obejmującej tereny parku i grunty pod dworem oraz sam dwór,
- na przywracaniu (tam gdzie jest to możliwe) jedności władania (własności),
- na odstąpieniu od dalszych parceli,

b) dla obiektów architektury (dworów, obiektów techniki, dawnych szkół, domów mieszkalnych itp.)

- na utrzymaniu istniejącej zabudowy w należyтым stanie technicznym, z dopuszczeniem zmiany funkcji obiektu i podniesieniem standardu wyposażenia techniczno-użytkowego, z zastrzeżeniami dotyczącymi zachowania w maksymalnym stopniu, a tam gdzie jest to możliwe, odtworzeniu historycznej kompozycji obiektu (wysokość, kształt, układ eksponowanych elewacji, kształt dachu, rozmieszczenie, wielkość i proporcje otworów), zewnętrznego detalu architektonicznego, a także dostosowaniu nowej funkcji i nowego programu użytkowego do specyfiki obiektu,
- na zachowaniu, w przypadku remontów i modernizacji, historycznego detalu architektonicznego i wyposażenia wewnątrz (o ile występują),
- na zachowaniu historycznych relacji przestrzennych i obiektów wspomagających (np. zabudowa gospodarcza przy szkołach, zabudowa gospodarcza towarzysząca zabudowie siedliskowej) oraz zieleni towarzyszącej w obrębie działek, na których są zlokalizowane,

c) dla parków:

- na utrzymaniu (a tam gdzie jest to możliwe odtworzeniu) układu kompozycyjnego (ukształtowanie powierzchni, aleje, kompozycje zieleni) i hydrograficznego,
- na pielęgnacji i konserwacji zieleni,
- na uzupełnieniu ubytków i nowych nasadzeniach wyłącznie na podstawie specjalistycznych dokumentacji,
- na sukcesywnej likwidacji funkcji i obiektów kolizyjnych,
- na zachowaniu i konserwacji historycznych elementów małej architektury (np. ogrodzeń, bram, itp.),

d) dla zabudowy gospodarczej:

- na utrzymaniu w należyтым stanie technicznym, z dopuszczeniem zmiany funkcji i podniesieniem standardów wyposażenia,
- na dopuszczeniu likwidacji zużytych technicznie lub grożących katastrofą budowlaną obiektów, z zaleceniem lokalizacji nowej zabudowy, dostosowanej gabarytem i lokalizacją do zabudowy likwidowanej,

e) dla elementów małej architektury (kaplic przydrożnych, gołębników, itp.):

- na ochronie przed dewastacją i bieżących pracach konserwacyjnych, z maksymalnym zachowaniem pierwotnego wyrazu architektonicznego,

f) dla cmentarzy przykościelnych i cmentarzy położonych poza obszarami zabudowy wsi:

- na zakazie lokalizacji obiektów i urządzeń kolidujących z pierwotną funkcją,
- na ochronie zachowanych elementów, uporządkowaniu i podkreśleniu symboliki miejsca, poprzez utrzymanie bądź ucyfelnienie zachowanego układu alejek, kwater, ochronę nagrobków, krzyży, zachowanego drzewostanu, likwidację samosiejek, wyłącznie na podstawie specjalistycznego opracowania.

g) na obszarach koncentracji stanowisk archeologicznych nie posiadających własnej formy krajobrazowej występuje konieczność wykonania archeologicznych badań wykopaliskowych poprzedzających procesy inwestycyjne. Wiąże się to z obowiązkiem wyprzedzającego zawiadomienia Wojewódzkiego Konserwatora Zabytków o przystąpieniu do przygotowań inwestycji.

KIERUNKI ZAGOSPODAROWANIA W ZAKRESIE ROZWOJU TURYSTYKI I WYPOCZYNKU

Gmina posiada umiarkowanie atrakcyjne walory przyrodnicze i kulturowe, które jednak mogą być podstawą dla rozwoju pewnych rodzajów funkcji turystyczno-wypoczynkowej. Działalności te mogą być traktowane jako uzupełniające źródło dochodów.

Główne rodzaje funkcji turystyczno-wypoczynkowej, dla których rozwoju predestynowana jest gmina, to przede wszystkim:

- rekreacja codzienna i weekendowa,
- wypoczynek sobotnio – niedzielny i pobytowy oparty na wynajmie kwater w zabudowie zagrodowej (agroturystyka i turystyka wiejska),
- prowadzenie zielonych szkół - placówek dydaktycznych prowadzących w turnusach zajęcia dla uczniów z innych regionów,
- edukacja ekologiczna,

- turystyka krajoznawcza i kwalifikowana (specjalistyczna): piesza, rowerowa i konna.

Dla osiągnięcia zamierzonych celów tj. wykorzystania walorów dla rozwoju funkcji turystycznej i wypoczynkowej winny być podjęte następujące działania:

- realizacja ogólnodostępnego zagospodarowania: wytyczenie, oznakowanie szlaków i tras (pieszych i rowerowych) oraz obiektów turystycznych (np. boiska, place gier, kąpieliska i baseny kąpielowe), zorganizowanie gminnego ośrodka informacji turystycznej,
- działalność promocyjna - publikowanie i sprzedaż folderów, map i plakatów o walorach i atrakcjach turystycznych gminy oraz organizowaniu imprez kulturalnych i sportowych o znaczeniu i zasięgu regionalnym promujących gminę jako atrakcyjny obszar turystyczno - wypoczynkowy; realizacja strony internetowej poświęconej promocji gminy,
- opracowanie szczegółowego programu rozwoju wypoczynku i turystyki w gminie, w tym intensyfikacja organizacji imprez masowych,
- niezależnie od powyższego opracowania wyposażenie już obecnie ciekawych krajobrazowo fragmentów gminy w odpowiednie urządzenia pozwalające na właściwą ekspozycję walorów przyrodniczo - kulturowych dla potencjalnych turystów, a w szczególności: budowę punktów widokowych, budowę parkingów w potencjalnych miejscowościach turystycznych i przy niektórych punktach widokowych, zabezpieczenie właściwej ekspozycji najciekawszych krajobrazowo fragmentów gminy, wytyczenie nowych szlaków turystycznych i ścieżek rowerowych.

KIERUNKI ROZWOJU SYSTEMÓW KOMUNIKACJI I INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ

1. KIERUNKI ROZWOJU TRANSPORTU

W zakresie transportu przyjęto następujące generalne ustalenia:

1. Drogi publiczne w gminie ze względu na funkcje w sieci drogowej dzielą się na następujące kategorie:
  - droga krajowa,
  - drogi wojewódzkie,
  - drogi powiatowe,
  - drogi gminne.
2. Drogi w celu określenia wymagań technicznych i użytkowych mają następujące klasy:
  - droga krajowa – klasa GP – droga główna ruchu przyspieszonego,
  - drogi wojewódzkie - klasa Z - drogi zbiorcze,
  - drogi powiatowe - klasa Z - drogi zbiorcze,
  - drogi gminne - klasa L - drogi lokalne.
3. Ulice leżące w ciągu dróg wojewódzkich, powiatowych i gminnych należą do tej kategorii, co te drogi.
4. Szerokość dróg w liniach rozgraniczających powinna wynosić co najmniej:
  - drogi klasy GP - 30,0 m (dwujezdniowe – 40,0 m),
  - drogi klasy G - 25,0 m,
  - drogi klasy Z - 20,0 m,
  - drogi klasy L - 15,0 m.
5. Przebudowa drogi krajowej nr 15 Trzebnica - Inowrocław - Toruń – Ostróda dotycząca geometrii trasy i skrzyżowań, budowy umocnionych poboczy, ograniczenia dostępności do drogi i obsługi bezpośredniego otoczenia oraz odnowy nawierzchni.
6. W perspektywie rozbudowa drogi krajowej nr 15 do przekroju dwujezdniowego w klasie GP wraz z obejściem Gniewkowa z bezkolizyjnym skrzyżowaniem z linią kolejową znaczenia krajowego.
7. Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 246 Złotniki Kujawskie - Gniewkowo - Dąbrowa Biskupia i dróg wojewódzkich: nr 400 Więclawice - Łatkowo i nr 299 Gniewkowo stacja PKP - droga krajowa nr 15 do normatywnych parametrów odpowiadających klasie Z.
8. Przebudowa dróg powiatowych na terenie gminy w celu dostosowania parametrów geometrii dróg i skrzyżowań oraz nawierzchni do wymogów odpowiadających drogom klasy - Z oraz zapewnienia wymaganego poziomu bezpieczeństwa.
9. Przebudowa dróg gminnych do właściwych parametrów technicznych i użytkowych przypisanych drogom klasy - L, przede wszystkim zmierzająca do wyrównania i utwardzenia nawierzchni. W pierwszej kolejności należy zmodernizować drogi gminne zapewniające komunikację z miejscowościami lub przysiółkami, które nie są dostępne za pomocą dróg wyższej kategorii.
10. Dopuszcza się budowę nowych dróg gminnych oraz przejmowanie w zasób gminy dróg zakładowych i niepublicznych.
11. Rozwój linii kolejowej znaczenia krajowego nr 353 Poznań - Inowrocław - Toruń – Olsztyn - Skandawa, pod względem technicznym pierwszorzędnej, dwutorowej, zelektryfikowanej, w sektorze przewozów pasażerskich (rozwój połączeń międzyregionalnych i lokalnych, poprawiających dostępność gminy w relacjach wewnątrzregionalnych i ogólnokrajowych) i towarowych.
12. W komunikacji kolejowej należy dążyć do:
  - przebudowy linii mającej na celu podniesienie prędkości podróży
  - zwiększania liczby połączeń
  - zwiększeniu bezpieczeństwa w miejscach przecięcia z siecią drogową, poprzez wybudowanie lub unowocześnienie wiaduktów, przejść podziemnych i przepustów, przebudowę istniejących przejazdów, a tam gdzie to konieczne budowę dróg równoległych,
  - zlikwidowania (na stacji i przystankach) barier architektonicznych dla osób niepełnosprawnych i rodziców z dziećciami wózkami dzięki budowie podjazdów i wind,
  - zmniejszenia negatywnego wpływu na środowisko naturalne poprzez budowę przejść dla zwierząt, urządzeń odstraszających, ekranów akustycznych i mat wyciszających.
13. Realizacja dróg (ścieżek) rowerowych ponadlokalnych i lokalnych dla celów turystyczno - rekreacyjnych i

- umożliwiających dojazdy do pracy, szkół i usług, gwarantujących pełne bezpieczeństwo ich użytkowników.
14. Rozbudowa i zmiana organizacji systemu transportu publicznego w celu ułatwienia komunikacji w relacjach: obszar gminy - Bydgoszcz.

2. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - GOSPODARKA WODNO-ŚCIEKOWA

Zaopatrzenie w wodę

W celu zapewnienia właściwego zaopatrzenia gminy w wodę, przyjmuje się następujące ustalenia:

1. Zaopatrzenie gminnego wodociągu w wodę za pomocą istniejących ujęć i stacji uzdatniania wody (stacje wodociągowe w Gniewkowie i Murzynnie) oraz poprzez pobór wody z wodociągu zaopatrującego miasto Inowrocław.
2. Dopuszcza się unowocześnianie, przebudowę, rozbudowę powyższych ujęć i stacji uzdatniania wody w celu zapewnienia bezawaryjności oraz właściwych parametrów dostarczanej wody.
3. Zagospodarowanie oraz działalności prowadzone w obrębie stref ochrony ujęć wody - zgodnie z przepisami szczególnymi. Na terenie stref ochrony bezpośredniej: zabronione jest użytkowanie gruntów do celów nie związanych z eksploatacją ujęć wody (sugeruje się zagospodarowanie terenu zielenią); odprowadzenie wód opadowych w taki sposób, aby nie mogły przedostawać się do urządzeń służących do poboru wody; ścieki z urządzeń sanitarnych przeznaczonych do użytku osób zatrudnionych przy urządzeniach służących do poboru wody odprowadzać poza granice strefy; ograniczyć przebywanie na terenie stref ochrony osób niezatrudnionych przy urządzeniach służących do poboru wody.
4. Dopuszcza się sukcesywną rozbudowę systemu wodociągowego w celu pełnej obsługi mieszkańców.
5. Dopuszcza się przebudowy oraz poprawę jakości polegające na wymianie starych (przestarzałych) odcinków sieci na nowoczesne.
6. Dopuszcza się budowę nowych odcinków dla obsługi terenów przewidzianych pod zabudowę
7. Należy ograniczać realizację ujęć indywidualnych.
8. Na obszarach o braku lub słabej izolacji wód podziemnych należy wyprzedzająco, w stosunku do realizowanej zabudowy, zapewnić możliwość odprowadzania ścieków poprzez sieć kanalizacji gminnej oraz wprowadzić bezwzględny zakaz odprowadzania ścieków sanitarnych oraz zanieczyszczonych, szczególnie ropopochodnymi, wód opadowych do gruntu.
9. Tereny w promieniu 50m od cmentarzy, w przypadku zbiorowego zaopatrzenia w wodę, powinny być wolne od zabudowy mieszkaniowej i związanej z produkcją lub obrotem artykułów spożywczych.

Odprowadzanie i oczyszczanie ścieków

Dla gminy Gniewkowo wyznaczono aglomerację kanalizacyjną. Zagadnienie to reguluje Rozporządzenie Wojewody Kujawsko-Pomorskiego nr 29/2006 z dnia 4 kwietnia 2006 r. w sprawie wyznaczenia aglomeracji GNiewkowo(Dz. U. WKP, Nr 48, z 21 kwietnia 2006, poz. 2192). Aglomeracja ma RLM równą 10129.

Zgodnie z powyższym rozporządzeniem, aglomeracja funkcjonuje na bazie komunalnej oczyszczalni w Gniewkowie i obejmuje następujące miejscowości: Miasto Gniewkowo oraz wsie: Lipie, Markowo, Buczkowo, Perkowo, Suchatówka, Wierzchosławice, Wielowieś, Kaczkowo, Szadłowice, Skalmierowice, Wierzbiczany, Bąbolin, Ostrowo, położone w gminie Gniewkowo,

a także miejscowości w gminie Rojewo: Rojewo, Płonkówko, Jezuicka Struga, Żelechlin, Liskowo Ściborze, Topola.

Przewiduje się kompleksowe rozwiązanie gospodarki ściekowej obejmujące zachodnią część gminy – skupiającą większość jej mieszkańców, polegające na odprowadzeniu ścieków do oczyszczalni ścieków w Gniewkowie za pomocą sieci grawitacyjno-tłocznej. Wśród szczegółowych działań wskazuje się:

- konieczność realizacji sieci kolektorów umożliwiającej podłączanie kolejnych miejscowości, w tym zwłaszcza obsługa terenów wskazywanych jako tereny rozwojowe,
- w uzasadnionych przypadkach konieczność realizacji kanalizacji deszczowej wraz z organizacją podczyszczania wód opadowych,
- na terenie miasta - dokonanie rozdziału kanalizacji sanitarnej i deszczowej.

W obszarach zabudowy rozproszonej, gdzie nie przewiduje się realizacji sieci kanalizacyjnej, zakłada się realizację indywidualnych przydomowych oczyszczalni ścieków lub (w sytuacji gdy lokalne warunki występowania wód gruntowych lub warunki litologiczne uniemożliwiają ze względów techniczno-eksploatacyjnych realizację oczyszczalni) szczelnych zbiorników okresowo opróżnianych w miejscu wskazanym przez gestora sieci kanalizacyjnej.

Rozwój sieci powinien być realizowany w oparciu o aktualną koncepcję realizacji gospodarki wodno-ściekowej dla gminy, która powinna określać szczegółowy zakres i harmonogram działań w tym zakresie.

Dla obszarów ogrodów działkowych należy opracować koncepcję rozwiązania gospodarki ściekowej, która będzie prowadziła do całkowitego wyeliminowania możliwości przenikania zanieczyszczeń do gruntu oraz wód powierzchniowych i podziemnych. Jako optymalne rozwiązanie docelowe wskazuje się realizację sieci kanalizacji sanitarnej w obszarach zabudowy działkowej. Dla ogrodów znajdujących się w mieście Gniewkowo ustala się obowiązek skanalizowania.

3. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - MELIORACJE

1. Urządzenia melioracyjne wymagają stałej konserwacji oraz rozbudowy.

2. Ustala się:

- utrzymanie i eksploatacja urządzeń melioracji podstawowej należy do Skarbu Państwa, w imieniu którego działa Marszałek Województwa,
- utrzymanie i eksploatacja rowów i urządzeń melioracji szczegółowej należy do rolników i użytkowników indywidualnych,
- przebudowę, rozbudowę i odbudowę istniejącej melioracji,
- utrzymanie istniejącej melioracji we właściwym stanie technicznym,
- modernizację stacji pomp,
- zgodnie z art 27 ust. 1 ustawy Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. Nr 115 poz. 1229 ze zmianami) - Zabrania się grodzenia nieruchomości przyległych do powierzchniowych wód publicznych w odległości mniejszej niż 1,5 m od linii brzegu, a także zakazywania lub uniemożliwiania przechodzenia przez ten obszar,
- zgodnie z art. 28 ust. 1 i 2 ustawy Prawo Wodne z dnia 18 lipca 2001 r. (Dz. U. Nr 115 poz. 1229 ze zmianami), właściciel nieruchomości przyległej do powierzchniowych wód publicznych jest obowiązany umożliwić dostęp do wody na potrzeby wykonywania robót związanych z utrzymywaniem wód oraz dla ustawiania znaków żeglugowych lub hydrologiczno-meteorologicznych urządzeń pomiarowych, a właściciel nieruchomości przyległej do wód objętych powszechnym korzystaniem jest obowiązany zapewnić dostęp do wody w sposób umożliwiający to korzystanie (części nieruchomości umożliwiające dostęp do wody wyznacza burmistrz w drodze decyzji),
- wszystkie inwestycje (projekty budowlane) należy uzgodnić z Kujawsko-Pomorskim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku Oddział Rejonowy w Bydgoszczy, ul. Paderewskiego 26;
- zabrania się wprowadzania ścieków bytowych, przemysłowych oraz deszczowych do rurociągów melioracyjnych bez uzgodnienia;
- wprowadzanie i krzyżowanie urządzeń przemysłowych, komunalnych i transportowych z urządzeniami melioracyjnymi należy uzgodnić z Kujawsko-Pomorskim Zarządem Melioracji i Urządzeń Wodnych we Włocławku Oddział Rejonowy w Bydgoszczy, ul. Paderewskiego 26.

4. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ – GOSPODARKA ODPADAMI

Zgodnie z wojewódzkim programem gospodarki odpadami, gmina Gniewkowo obsługiwana będzie przez Międzygminny Kompleks Unieszkodliwiania Odpadów Komunalnych oparty o Kompleks Utylizacji Odpadów Giebnia - Inowrocław - oparty o składowisko odpadów w Giebniu oraz Zakład Utylizacji Odpadów Komunalnych w Inowrocławiu.

Zamknięte gminne składowisko odpadów w Kaczkowie – do rekultywacji.

Na terenie gminy gospodarkę odpadami należy realizować w pełnej zgodności z postanowieniami cyklicznie aktualizowanego gminnego programu gospodarki odpadami. Dotyczy to zwłaszcza kwestii zbiórki odpadów, ich segregacji oraz postępowania z odpadami innymi, niż komunalne.

5. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - ENERGETYKA

Istniejący system zasilania energetycznego zabezpiecza aktualne potrzeby gminy. W okresie perspektywicznym wymagana będzie modernizacja i dalsza rozbudowa sieci zasilającej dla odbiorców energii przez budowę sieci SN, nowych stacji transformatorowych SN/nn oraz linii niskiego napięcia (nn). Lokalizacje nowych linii winny być podporządkowane zasadom ochrony krajobrazu i zasadnego trasowania z uwzględnieniem ochrony obiektów i terenów chronionych ustawowo oraz ochrony potencjału rolniczego (racjonalne wytyczanie przebiegu sieci, tak by nie stanowiła przeszkody w mechanizacji produkcji rolnej). W obszarach zwartej zabudowy mieszkaniowej – obowiązek kablowania linii. Konieczność realizacji nowych inwestycji energetycznych będzie zależna od zapotrzebowania zgłaszanego przez odbiorców.

A. W zakresie infrastruktury elektroenergetycznej przesyłowej, ustala się:

- adaptację głównego punktu zasilania (GPZ) w Chrząstowie – dopuszcza się jego przebudowę, rozbudowę, zmianę parametrów,
- adaptację istniejących linii 110kV łączących GPZ w Chrząstowie z GPZ w Marulewach i GPZ w Ciechocinku

Dla linii napowietrznych WN i SN obowiązują strefy uciążliwości i pasy technologiczne - zgodnie z przepisami szczególnymi. W pasie technologicznym nie należy lokalizować budynków mieszkalnych lub innych przewidzianych na stały pobyt ludzi. Ponadto lokalizację wszelkich obiektów w pasie technologicznym i w jego pobliżu należy uzgodnić z gestorem sieci. Zalesienia terenów rolnych w pasie technologicznym linii mogą być przeprowadzone w uzgodnieniu z właścicielem linii, który określi maksymalną dopuszczalną wysokość drzew i krzewów oraz dopuszczalne ich odległości od linii. Ponadto dopuszcza się odbudowę, rozbudowę, przebudowę i nadbudowę istniejących linii napowietrznych SN i WN przez gestora sieci, a w przypadku tych przebudów przez osoby trzecie w uzgodnieniu i na warunkach gestora sieci. Dla w/w linii musi być zapewniony dostęp w celu wykonania prac eksploatacyjnych.

Lokalizacja obiektów budowlanych lub zmiana sposobu zagospodarowania terenu w odległościach mniejszych od 20 m od osi linii WN 110kV oraz w pasie o szerokości po 6,5 m w obie strony od osi linii napowietrznych SN 15 kV lub przebudowa istniejącej sieci elektroenergetycznej niezależnie od poziomu jej napięcia może nastąpić w uzgodnieniu i na warunkach

gestora sieci.

Nie przewiduje się realizacji na terenie gminy sieci wysokich oraz najwyższych napięć, jak również głównych punktów zasilania, ale dopuszcza się taką możliwość w przypadku pojawienia się zapotrzebowania związanego z działalnością gestorów sieci (co może być skutkiem np. produkcji energii ze źródeł odnawialnych i konieczności rozbudowy infrastruktury energetycznej).

B. W zakresie infrastruktury elektroenergetycznej służącej realizacji potrzeb gminy, ustala się:

- budowę nowych odcinków sieci rozdzielczej średniego i niskiego napięcia oraz stacji transformatorowych dla zapewnienia bezpieczeństwa zasilania istniejącej zabudowy oraz zapewnienia zasilania nowowyznaczanych terenów pod zabudowę mieszkaniową i służącą działalności gospodarczym,
- realizację stacji transformatorowych na terenach zainwestowanych, wynikającą ze zwiększonego obciążenia,
- zaleca się sukcesywną wymianę stacji typu ŻH na stacje stacje słupowe nowej generacji dokonywaną przez przedsiębiorstwo energetyczne w miarę posiadanych środków finansowych,
- w ramach modernizacji sieci, sukcesywnie wprowadzanie sieci kablowych niskiego napięcia, zwłaszcza na terenach zwartej zabudowy; zaopatrzenie w energię terenów noworealizowanej zabudowy mieszkaniowej – wyłącznie za pomocą sieci kablowych,
- opracowanie projektu założeń zaopatrzenia gminy w energię elektryczną.

C. Na terenie gminy ustala się następujące warunki realizacji przedsięwzięć z zakresu odnawialnych źródeł energii (OZE):

- ~~1. Ze względu na konieczność zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców, względy przyrodnicze oraz troskę o jakość krajobrazu, na terenie gminy wprowadza się następujące ograniczenia lokalizacji elektrowni wiatrowych:
    - zakazuje się realizacji elektrowni wiatrowych (zarówno farm wiatrowych, jak i pojedynczych obiektów) – z wyjątkiem małych indywidualnych siłowni przydomowych (nie zawodowych) produkujących energię na potrzeby własne inwestora;
    - na terenie całej gminy (po spełnieniu warunków wynikających z przepisów odrębnych) dopuszcza się lokalizację małych indywidualnych siłowni przydomowych (nie zawodowych) produkujących energię na potrzeby własne inwestora, o wysokości masztu nie przekraczającej 16 m.~~
  - ~~2. Na terenie gminy dopuszcza się możliwość rozwoju biogazowni. Realizacja inwestycji wymaga sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Przedsięwzięcie należy zlokalizować w sposób eliminujący możliwość zaistnienia negatywnych oddziaływań w stosunku do terenów zabudowanych, to znaczy zachować odpowiednio dużą (adekwatną do zastosowanych technologii) odległość od zabudowy mieszkaniowej lub usługowej (z uwzględnieniem lokalnych warunków mikroklimatycznych, w tym warunków przewietrzania, przeważających kierunków wiatru, itp.) – minimum 500 m. Przy lokalizacji biogazowni należy także uwzględnić konieczność obsługi obiektu w zakresie transportu substratów oraz odpadów pofermentacyjnych, a także konieczność zagospodarowania pofermentów, w tym zwłaszcza wykluczenie możliwości powstania nadmiernych uciążliwości na trasie transportu (zarówno substratów, jak i odpadów) oraz wykluczenia możliwości zanieczyszczenia wód.~~
  - ~~3. Dopuszcza się realizację (indywidualnych oraz zbiorczych) systemów wykorzystujących energię geotermalną.~~
  - ~~4. Dopuszcza się realizację systemów wykorzystujących energię słoneczną.~~
  - ~~5. Dopuszcza się realizację systemów bazujących na spalaniu biomasy, chyba że ustalenia mpzp stanowią inaczej.~~
  - ~~6. Przy tworzeniu plantacji roślin energetycznych należy uwzględnić odrębne ograniczenia (związane z lokalizacją plantacji na terenach zmeliorowanych oraz chronionych).~~
1. Ze względu na konieczność zapewnienia wysokiej jakości życia mieszkańców, względy przyrodnicze oraz troskę o jakość krajobrazu, na terenie gminy wprowadza się następujące ograniczenia lokalizacji elektrowni wiatrowych:
    - zakazuje się realizacji elektrowni wiatrowych (zarówno farm wiatrowych, jak i pojedynczych obiektów) – z wyjątkiem małych indywidualnych siłowni przydomowych (nie zawodowych) produkujących energię na potrzeby własne inwestora,
    - na terenie całej gminy (po spełnieniu warunków wynikających z przepisów odrębnych) dopuszcza się lokalizację małych indywidualnych siłowni przydomowych (nie zawodowych) produkujących energię na potrzeby własne inwestora, o wysokości masztu nie przekraczającej 16 m.
  2. Na terenie gminy dopuszcza się możliwość rozwoju biogazowni. Realizacja inwestycji wymaga sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Przedsięwzięcie należy zlokalizować w sposób eliminujący możliwość zaistnienia negatywnych oddziaływań w stosunku do terenów zabudowanych, to znaczy zachować odpowiednio dużą (adekwatną do zastosowanych technologii) odległość od zabudowy mieszkaniowej lub usługowej (z uwzględnieniem lokalnych warunków mikroklimatycznych, w tym warunków przewietrzania, przeważających kierunków wiatru, itp.) - minimum 500 m. Przy lokalizacji biogazowni należy także uwzględnić konieczność obsługi obiektu w zakresie transportu substratów oraz odpadów pofermentacyjnych, a także konieczność zagospodarowania pofermen-

tów, w tym zwłaszcza wykluczenie możliwości powstania nadmiernych uciążliwości na trasie transportu (zarówno substratów, jak i odpadów) oraz wykluczenia możliwości zanieczyszczenia wód.

3. Dopuszcza się realizację (indywidualnych oraz zbiorczych) systemów wykorzystujących energię geotermalną.
4. Dopuszcza się realizację systemów wykorzystujących energię słoneczną.
5. Dopuszcza się realizację systemów bazujących na spalaniu biomasy, chyba że ustalenia mpzp stanowią inaczej.
6. Przy tworzeniu plantacji roślin energetycznych należy uwzględnić odrębne ograniczenia (związane z lokalizacją plantacji na terenach zmeliorowanych oraz chronionych).
7. Na terenie gminy wyznacza się tereny na cele realizacji urządzeń wytwarzających energię z odnawialnych źródeł energii (energii słonecznej) o mocy, dla której na podstawie przepisów ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym wymagane jest ustalenie rozmieszczenia w studium, wraz z terenami stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu i użytkowaniu terenu – zgodnie z załącznikiem nr 4.

6. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - GAZOWNICTWO

W zakresie gazownictwa przyjmuje następujące ustalenia

- 1) adaptuje się istniejące gazociągi i stacje redukcyjno-pomiarowe
- 2) obowiązują minimalne odległości wyłączone z zabudowy określone w przepisach szczególnych
- 3) dla obszaru miasta:
  - utrzymanie istniejącego systemu zaopatrzenia miasta w gaz ziemny z rozbudową i modernizacją go dla zwiększenia przepustowości i niezawodności zasilania,
  - rozbudowa i budowa sieci gazowej średniego ciśnienia, dla zasilania istniejącego budownictwa mieszkaniowego i usługowego na terenie miasta,
  - budowa sieci gazowej średniego ciśnienia, dla zasilania nowych terenów przewidzianych pod zabudowę mieszkaniową,
  - opracowanie projektu założeń zaopatrzenia miasta w paliwa gazowe.
- 4) dla obszarów wiejskich gminy:
  - utrzymanie istniejącego systemu zaopatrzenia w gaz ziemny z rozbudową i modernizacją go dla zwiększenia przepustowości i niezawodności zasilania,
  - docelowo gazyfikacja całej gminy gazem ziemnym, po uprzednim opracowaniu koncepcji i programu gazyfikacji gminy,
  - opracowanie projektu założeń zaopatrzenia gminy w paliwa gazowe.

7. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - CIEPŁOWNICTWO

W zakresie ciepłownictwa

1) dla obszaru miasta przyjmuje się następujące ustalenia:

- optymalizacja sieci ciepłowni na terenie miasta wraz z modernizacją w kierunku zmiany paliwa (miału węglowego) na paliwa przyjazne środowisku jak gaz ziemny i olej opałowy,
- docelowo modernizacja lokalnych kotłowni, w zabudowie wielorodzinnej i usługowej, na rzecz nowoczesnych systemów grzewczych, wykorzystujących ekologiczne paliwa,
- rozbudowa istniejących sieci ciepłych i budowa nowych dla zasilania rozwojowych terenów mieszkaniowych, zlokalizowanych w północnej części miasta,
- w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej, a szczególnie w nowych budynkach mieszkaniowych, zalecane stosowanie systemów grzewczych, preferujących paliwa ekologiczne, eliminujące zanieczyszczenia atmosfery,
- opracowanie projektu założeń zaopatrzenia miasta w ciepło.

2) dla obszarów wiejskich gminy przyjmuje się następujące ustalenia:

- docelowo modernizacja lokalnych kotłowni, opalanych węglem i miałem węglowym z przejściem na paliwa ekologiczne,
- w indywidualnych gospodarstwach, a szczególnie w nowych budynkach oraz w zabudowie mieszkaniowej jednorodzinnej, zalecane stosowanie systemów grzewczych, preferujących paliwa ekologiczne, eliminujące zanieczyszczenia atmosfery,
- opracowanie projektu założeń zaopatrzenia gminy w ciepło.

8. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ – TELEKOMUNIKACJA I INFRASTRUKTURA INFORMATYCZNA

W zakresie telekomunikacji przyjmuje się następujące ustalenia:

- Ⓜ dalsze unowocześnianie sieci i urządzeń telekomunikacyjnych,
- Ⓜ docelowa wymiana napowietrznych i kablowych linii telekomunikacyjnych na rzecz kabli światłowodowych,
- Ⓜ sukcesywne zwiększanie ilości abonentów telefonicznych (sieci stacjonarnych i komórkowych)
- Ⓜ stwarzanie warunków dla rozwoju usług teleinformatycznych, w tym zwłaszcza poprawa dostępności do sieci Internet oraz rozwój programów e-urząd w administracji publicznej,
- Ⓜ dla ochrony walorów krajobrazowych przy lokalizacji nowych stacji bazowych telefonii komórkowych należy podejmować działania zmierzające do ograniczania degradacji walorów krajobrazu - np. poprzez wykorzystanie innych dominant wysokościowych (już istniejących budowli, infrastruktury, itp.) dla lokalizacji infrastruktury telekomunikacyjnej, wspólne wykorzystywane infrastruktury przez różnych operatorów, lokalizację stacji bazowych w terenach o już obecnie zdegradowanej ekspozycji.

9. KIERUNKI ROZWOJU INFRASTRUKTURY TECHNICZNEJ - TRANSPORT PRZESYŁOWY

W zakresie transportu ropy i produktów naftowych, ustanawia się:

- adaptację przebiegu rurociągu relacji Płock - Nowa Wieś Wielka,
- adaptację odgałęzienia powyższego rurociągu z Wieloski do magazynu w Górze,
- minimalna szerokość strefy bezpieczeństwa – 20,0 m od osi; strefę ustala się dla zapewnienia ochrony rurociągu wraz z towarzyszącą infrastrukturą przed uszkodzeniem w wyniku robót budowlanych oraz dla zapewnienia dostępu w celu kontroli, konserwacji i naprawy,
- w strefie 100 m od osi nie należy lokalizować osiedli, zakładów przemysłowych, obiektów użyteczności publicznej,
- w strefie 250 m od osi wszystkie lokalizowane inwestycje kubaturowe i liniowe należy uzgadniać z Przedsiębiorstwem Eksploatacji Rurociągów Naftowych „Przyjaźń” w Płocku,
- docelowo nie przewiduje się jakichkolwiek zmian trasy przebiegu istniejącego rurociągu,
- dopuszcza się w strefie bezpieczeństwa usytuowanie innej infrastruktury sieci uzbrojenia terenu pod warunkiem uzgodnienia jej z właścicielem rurociągu przesyłowego,
- na terenach otwartych dopuszcza się w strefie bezpieczeństwa sadzenie pojedynczych drzew w odległości co najmniej 5,0 m od rurociągu przesyłowego,
- wszelkie planowane inwestycje liniowe podziemne i nadziemne przechodzące przez strefę bezpieczeństwa oraz roboty z nimi związane muszą być uzgodnione i wykonane pod nadzorem gestora sieci.

W zakresie transportu wody z ujęcia w Wielkiej Nieszawce do Inowrocławia, ustanawia się:

- realizacja zagospodarowania w przebiegu wodociągu w uzgodnieniu z jego właścicielem.

OBRONA CYWILNA

Ustala się następujące zasady w zakresie spełnienia wymogów obrony cywilnej:

- wymóg zapewnienia awaryjnego zaopatrzenia w wodę, z zachowaniem warunków przepisów szczególnych,
- wymóg możliwości przystosowania oświetlenia wewnętrznego i zewnętrznego do potrzeb obrony cywilnej,
- wymóg stworzenia możliwości ochrony przed zagrożeniami załóg zakładów, ludności cywilnej, mieszkańców - w ramach zabudowy zakładów pracy, budynków użyteczności publicznej oraz budynków mieszkalnych,
- wymóg uwzględniania zasad obrony cywilnej na każdym etapie dokumentacji projektowej zgodnie z przepisami szczególnymi i uwzględniania uzgodnień z organami obrony cywilnej.

OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU LOKALNYM

Zadania celu publicznego określa art. 6 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. (z późn. zmianami) o gospodarce nieruchomościami. Charakter lokalny mają (w zakresie kompetencji samorządu gminnego) następujące z powyższych zadań:

- wydzielanie gruntów pod drogi publiczne i drogi wodne, budowa i utrzymywanie tych dróg, obiektów i urządzeń transportu publicznego, części lotniczych lotnisk oraz służących do kierowania, kontroli, nadzoru i zabezpieczania ruchu lotniczego, w tym rejonów podejść, a także łączności publicznej i sygnalizacji; wydzielenie gruntów pod linie kolejowe oraz ich budowa i utrzymanie;

Spośród powyższych zagadnień gminy Gniewkowo dotyczą kwestie utrzymania dróg gminnych. Pokazano je w załącznikach nr 1 załącznikach nr 3 cz. 1 (wykaz) i nr 2 nr 4 (przebiegi) do Studium W Studium nie wskazuje się konieczności budowy nowych dróg, ale dopuszcza się budowę nowych dróg oraz przejmowanie w zasób gminny dróg zakładowych i prywatnych. Zakłada się rozwój infrastruktury transportu rowerowego na terenie całej gminy. Biegące przez teren gminy drogi powiatowe, wojewódzkie i krajowe oraz biegnąca przez teren gminy linia kolejowa (o znaczeniu państwowym) – nie należą do zadań znaczenia lokalnego. W Studium nie przewiduje się działań wobec infrastruktury transportu lotniczego oraz infrastruktury transportu wodnego.

- budowa i utrzymywanie ciągów drenażowych, przewodów i urządzeń służących do przesyłania płynów, pary, gazów i energii elektrycznej, a także innych obiektów i urządzeń niezbędnych do korzystania z tych przewodów i urządzeń;

Spośród powyższych zagadnień gminy Gniewkowo dotyczą kwestie infrastruktury służącej przesyłowi energii elektrycznej i gazu. Zadania te mają oprócz znaczenia lokalnego, także znaczenie ponadlokalne. Szczegółowe ustalenia - w rozdziale dotyczącym kierunków rozwoju w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej.

- budowa i utrzymywanie publicznych urządzeń służących do zaopatrzenia ludności w wodę, gromadzenia, przesyłania, oczyszczania i odprowadzania ścieków oraz odzysku i unieszkodliwiania odpadów, w tym ich składowania;

Jedno z podstawowych zadań własnych gminy. Zadania dotyczą całego obszaru gminy – w zakresie zaopatrzenia w wodę adaptuje się istniejące ujęcia i stacje uzdatniania wody oraz istniejącą sieć wodociągową. Dalszy rozwój – wg koncepcji rozwoju. Zadania w zakresie odprowadzania i oczyszczania ścieków realizowane na podstawie aglomeracji kanalizacyjnej (zasięg przestrzenny określony w rozporządzeniu Wojewody wyznaczającym aglomerację Gniewkowo) oraz gminnego planu gospodarki odpadami (zakłada się rekultywację składowiska komunalnego). Szczegółowe ustalenia - w rozdziale dotyczącym kierunków rozwoju w zakresie komunikacji i infrastruktury technicznej.

- budowa oraz utrzymywanie obiektów i urządzeń służących ochronie środowiska, zbiorników i innych urządzeń wodnych służących zaopatrzeniu w wodę, regulacji przepływów i ochronie przed powodzią, a także regulacja i utrzymywanie wód oraz urządzeń melioracji wodnych, będących własnością Skarbu Państwa lub jednostek samorządu terytorialnego;

Nie przewiduje się realizacji sztucznych zbiorników o celach przeciwpowodziowych, regulujących przepływ, służących zaopatrzeniu w wodę. Dopuszcza się realizację zbiorników retencyjnych na potrzeby rolnictwa. Nie wyznacza się lokalizacji. Ewentualna realizacja na podstawie przepisów szczegółowych – zwłaszcza przy uwzględnieniu relacji głównych cieków wobec obszarów chronionych. Zadania służące melioracji realizowane będą na terenie całej gminy na sieci cieków i rowów stanowiących melioracje podstawowe i szczegółowe.

- opieka nad nieruchomościami stanowiącymi zabytki w rozumieniu przepisów o ochronie zabytków i opiece nad zabytkami;

Realizacja zadania na terenie całej gminy. Szczegółowe ustalenia - w rozdziale dotyczącym ochrony dziedzictwa kulturowego i zabytków oraz dóbr kultury współczesnej

- budowa i utrzymywanie pomieszczeń dla urzędów organów władzy, administracji, a także publicznych: obiektów ochrony zdrowia, przedszkoli, domów opieki społecznej i placówek opiekuńczo-wychowawczych;

Jako miejsca koncentracji usług publicznych wskazano: Gniewkowo (jako ośrodek gminny), Kijewo, Murzynno, Murzynko, Wierchosławice, Szadłowice, Gąski (jako ośrodki uzupełniające).

- budowa i utrzymywanie obiektów oraz urządzeń niezbędnych na potrzeby obronności państwa i ochrony granicy państwowej, a także do zapewnienia bezpieczeństwa publicznego;

Adaptuje się istniejące placówki bezpieczeństwa publicznego i dopuszcza się tworzenie kolejnych w przypadku zaistnienia potrzeby, na terenie całej gminy.

Nie przewiduje się budowy obiektów oraz urządzeń służących obronności państwa i ochrony granicy państwowej.

- poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie i składowanie kopalin stanowiących własność Skarbu Państwa oraz węgla brunatnego wydobywanego metodą odkrywkową;

Poszukiwanie, rozpoznawanie, wydobywanie kopalin pospolitych – na podstawie koncesji. Dopuszcza się prowadzenie prac poszukiwawczych i podjęcie eksploatacji na terenie strefy polityki przestrzennej B na warunkach określonych w rozdziale dotyczącym zasad ochrony środowiska i jego zasobów, ochrony przyrody, krajobrazu kulturowego i uzdrowisk.

Nie przewiduje się eksploatacji węgla brunatnego ani innych kopalin stanowiących własność Skarbu Państwa, ale dopuszcza się prowadzenie prac poszukiwawczych na warunkach wynikających z przepisów odrębnych.

- zakładanie i utrzymywanie cmentarzy;

Zagadnienie dotyczy całej gminy i jest realizowane wg przepisów szczegółowych.

- ustanawianie i ochrona miejsc pamięci narodowej;

Zagadnienie dotyczy całej gminy i jest realizowane wg przepisów szczegółowych. W szczególności dotyczy grobów osób pomordowanych przez hitlerowców, zlokalizowanych w północnej części miasta Gniewkowo oraz obelisku poświęconego ofiarom, zlokalizowanego w Dąblinie.

- ochrona zagrożonych wyginięciem gatunków roślin i zwierząt lub siedlisk przyrody;

Zagadnienie dotyczy całej gminy i jest realizowane wg przepisów szczegółowych.

- Inne cele publiczne określone w odrębnych ustawach.

Dotyczą całej gminy i są realizowane wg przepisów szczegółowych.

OBSZARY, NA KTÓRYCH ROZMIESZCZONE BĘDĄ INWESTYCJE CELU PUBLICZNEGO O ZNACZENIU PONADLOKALNYM

Tereny dla realizacji zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym obejmują głównie inwestycje dotyczące komunikacji i infrastruktury technicznej. Są to zadania określone w Planie Zagospodarowania Przestrzennego Województwa Kujawsko-Pomorskiego (przed nazwą zadania podano jego numer z Planu). Gminy Gostycyn dotyczy niezbyt duża liczba zadań o znaczeniu wojewódzkim lub krajowym wskazanych w pzpw.

Poniższy wykaz zawiera nazwę zadania, nie rozstrzyga natomiast czy zadanie to pozostaje nadal aktualne. Zadania zapisane w pzpw były sukcesywnie realizowane, częste są też przypadki częściowej ich realizacji (np. modernizacja wybranych odcinków dróg). Tym samym nie jest możliwe jednoznaczne rozstrzygnięcie, które z powyższych zadań straciły już swoją aktualność, aczkolwiek pewna ich część została już zrealizowana.

Oprócz zadań wymienionych powyżej, do zadań realizujących cele publiczne o znaczeniu ponadlokalnym, zaliczyć należy modernizację dróg powiatowych.

Nr zadania w Planie	Charakterystyka zadania
2	Ochrona gruntów o wysokiej przydatności dla rolnictwa przed zmianą użytkowania na cele nierolnicze
12.	Przebudowa drogi krajowej nr 15 - budowa obwodnicy m. Strzelno - budowa obwodnicy m. Inowrocław - budowa obwodnicy m. Gniewkowo - przebudowa nawierzchni na odcinku Gniewkowo- Suchatówka - budowa Trasy Staromostowej w Toruniu - przebudowa ul. Olsztyńskiej w Toruniu - budowa obwodnicy m. Kowalewo Pom. - budowa obwodnicy m. Brodnica - budowa drugiej jezdni na całej długości
20.	Modernizacja linii kolejowej nr 353
33.	Budowa rurociągu produktów naftowych do magazynu w Górze od istniejącego rurociągu relacji Płock-Nowa Wieś
39.	Opracowanie programu ochrony środowiska wraz z planem gospodarki odpadami dla obszaru województwa kujawsko-pomorskiego
40.	Realizacja programu zwiększenia lesistości i zadrzewień województwa kujawsko-pomorskiego w latach 2001-2020
50.	Likwidacja składowisk odpadów stwarzających zagrożenia dla środowiska i rekultywacja nieczynnych składowisk odpadów, w szczególności w gminach: Koronowo, Nowa Wieś Wielka, Łubianka, Osie, Jezewo, Złotniki Kujawskie, Szubin, Gniewkowo, Mogilno, Gąsawa i Lubraniec (łącznie 55 składowisk)
53.	Rewaloryzacja historycznych układów urbanistycznych (60 miast i miejscowości)
82.	Przebudowa drogi wojewódzkiej nr 246 - remont naw. w km 80,82- 83,52 (odnowa) w km 0,00 – 16,40 w km 16,96- 31, 43 - remont mostu w Łabiszynie w km 31,24 - remont mostu w Smolnikach w km 19,15

OBSZARY, DLA KTÓRYCH OBOWIĄZKOWE JEST SPORZĄDZENIE MPZP

Obowiązek sporządzenia miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego wyznaczają przepisy szczególnie. Plany sporządza się, gdy przewidywane zmiany przeznaczenia nie są sprzeczne z ustaleniami Studium.

OBSZARY LOKALIZACJI OBIEKTÓW HANDLOWYCH O POWIERZCHNI SPRZEDAŻY POWYŻEJ 2.000 M²

Na terenie gminy dopuszcza się lokalizację obiektów handlowych o powierzchni sprzedaży powyżej 2.000 m² w następujących lokalizacjach:

- na obszarach wiejskich – w granicach wskazanych na **Załączniku nr 2** **Załączniku nr 4** „terenów przeznaczonych do zadań inwestycyjnych”
- w mieście – w jednostce polityki przestrzennej H

OBSZARY PRZESTRZENI PUBLICZNYCH

Wobec przestrzeni publicznych ustala się:

- zakaz przekształceń, z wyjątkiem dopuszczenia przekształceń na inne cele tylko w przypadkach wyjątkowych, umotywowanych ważnym interesem publicznym
- utrzymanie wysokiej estetyki
- utrzymanie właściwych standardów technicznych urządzeń i obiektów ogólnodostępnych
- poprawa wyposażenia w infrastrukturę, urządzenia, obiekty służące rekreacji, wypoczynkowi oraz rozwojowi społecznemu
- zachowanie bezpieczeństwa
- w miarę możliwości izolację od terenów służących transportowi i działalnościom gospodarczym
- dopuszcza się (i w miarę możliwości należy to założyć realizować) zwiększanie liczby obiektów przestrzeni publicznych
- na cele przestrzeni publicznych mogą być przekształcane obiekty przemysłowe i wyrobiska poeksploatacyjne

W szczególności, na obszarach wiejskich gminy wskazuje się następujące lokalizacje dla realizacji w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich infrastruktury sportu i rekreacji (boiska i/lub place zabaw):

Bąbolin - dz. 69, Chrzastowo - dz. 91/4, Gąski - dz. 341, Godzięba - dz. 113/12, Kawęczyn - dz. 61/8, Kijewo - dz. 37, Lipie - dz. 124, Markowo - dz. 19/77, Murzynko - dz. 21/14, Murzynno - dz. 61, Ostrowo - dz. 3/2, Skalmierowice - dz. 23/4, Suchatówka - dz. 9/2, Szadłowice - dz. 62/1, Wielowieś - dz. 90, Wierzbiczany - dz. 8/3, Więclawice - dz. 4/10, Zajezerze - dz. 112/3, Żyroslawice - dz. 58/1.

Dopuszcza się realizację ww infrastruktury także poza wskazanymi lokalizacjami.

OBSZARY, DLA KTÓRYCH GMINA ZAMIERZA SPORZĄDZIĆ MPZP

W związku z kreowaniem rozwoju społeczno-gospodarczego gminy oraz dla realizacji podstawowych potrzeb mieszkańców, pożądane jest prowadzenie planowej, racjonalnej i spójnej gospodarki przestrzennej, której integralnym elementem jest sporządzanie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego.

W szczególności w Studium wskazuje się obszary, których rozwój zagospodarowania powinien następować na podstawie miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego. Dotyczy to:

- wskazanych na **Załączniku nr 2** **Załączniku nr 4** „terenów przeznaczonych do zadań inwestycyjnych”,
- wszelkiego rodzaju zagospodarowania realizowanego w granicach miasta Gniewkowo.

Dla terenów tych zamierza się sporządzać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego wraz z pojawieniem się zapotrzebowania, w miarę możliwości finansowych.

Na rysunku Studium wyznaczono obszary, określone „terenami przeznaczonymi do zadań inwestycyjnych”. Powyższe obszary wyznaczają przestrzeń przeznaczoną pod rozwój funkcji mieszkaniowej (dotyczy to także towarzyszących mieszkalnictwu nieuciążliwych działalności usługowych), gospodarczej (usługi, wytwórczość, działalności magazynowo-składowe) oraz rekreacyjnej. Dla powyższych obszarów gmina zamierza sukcesywnie – w miarę potrzeb oraz możliwości finansowych – sporządzać miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego. Wybór kierunków rozwoju dla danego obszaru, w ramach tak ogólnie wyznaczonych terenów rozwojowych, odbędzie się na etapie przystąpienia do sporządzenia mpzp i będzie wynikał zarówno ze zgłaszanych potrzeb, jak i z analizy predyspozycji danego terenu. Powyższa elastyczność ustaleń podyktowana jest pewną zmiennością uwarunkowań i dynamiką procesów zachodzących w pobliżu miast, zwłaszcza w przebiegu drogi krajowej, stanowiącej pasmo rozwojowe, ale także możliwością dostosowania profilu zagospodarowania do oczekiwań ewentualnych inwestorów.

Dopuszcza się także, w przypadku pojawienia się uzasadnionej potrzeby, sporządzanie mpzp w ramach istniejących terenów zainwestowanych – część z nich wymaga lub w przyszłości wymagać może uporządkowania i/lub realizacji, przebudowy lub rozbudowy infrastruktury technicznej i komunikacyjnej. Należy jednak jako nadrzędną zasadę przyjmować założenie o zapobieganiu rozpraszaniu sieci osadniczej, stąd proces planistyczny każdorazowo powinien sprzyjać koncentracji osadnictwa i zainwestowania w największych miejscowościach.

Granice obszarów objętych miejscowymi planami zagospodarowania przestrzennego zostaną ostatecznie określone na etapie podjęcia uchwały o przystąpieniu do sporządzenia w/w planów. W tym zakresie rysunek Studium należy traktować jako „kierunkowy”, a nie ostatecznie przesądzający o granicach terenów objętych miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego - dopuszcza się nieznaczne korekty ustalonych na rysunku granic jednostek, nie zmieniające zasadniczo wyznaczonego przebiegu. Zasady wprowadzania korekt określono w rozdziale pt. „Wskaźniki dotyczące

zagospodarowania".

Zakres funkcjonalny terenów dla których sporządzać się będzie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego zostanie ostatecznie określony na etapie sporządzania w/w planów (przy zachowaniu zgodności z rysunkiem Studium).

OBSZARY WYMAGAJĄCE ZMIANY PRZEZNACZENIA NA CELE NIEROLNICZE I NIELEŚNE

Zmiany przeznaczenia na cele nierolnicze wymagać będą grunty klas bonitacyjnych I-III, położone w granicach ww jednostek, dla których sporządzać się będzie miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego.

W zakresie zmiany przeznaczenia gruntów leśnych na cele nieleśne, dopuszcza się tylko niewielkie wyłączenia gruntów z użytkowania leśnego – związane z realizacją poszczególnych inwestycji – zmiany te mogą mieć charakter tylko „techniczny” (niezbędne dla technicznej realizacji przedsięwzięcia), gdyż żadne z ustaleń Studium nie ma na celu ograniczania powierzchni lub zwartości lasów, jak też osłabiania ich potencjału ekologicznego w inny sposób.

KIERUNKI I ZASADY KSZTAŁTOWANIA ROLNICZEJ I LEŚNEJ PRZESTRZENI PRODUKCYJNEJ

W zakresie rolniczej przestrzeni produkcyjnej ustala się następujące kierunki i zasady:

- ochrona gleb najwyższej jakości przed przeznaczeniem nierolniczym oraz degradacją wskutek niewłaściwej kultury rolnej,
- ochrona rolniczej przestrzeni produkcyjnej przed erozją,
- wykorzystywanie rolniczej przestrzeni produkcyjnej z dostosowaniem kierunków produkcji, jej intensywności, kultury rolnej do walorów i ograniczeń przyrodniczych,
- wyłączenie z produkcji rolnej gruntów o najniższej przydatności, ze względu na bonitację lub szczegółowe warunki położenia (wielkość, kształt, itp.) oraz ich przeznaczenie pod zalesienie lub innego rodzaju użytkowanie nierolnicze,
- wdrażanie proekologicznych technologii oraz poprawa standardów sanitarnych produkcji,
- przeciwdziałanie degradacji i zanieczyszczeniu środowiska przyrodniczego,
- poprawa jakości życia ludności rolniczej oraz warunków funkcjonowania gospodarstw, poprzez: przeciwdziałanie bezrobociu i wspieranie restrukturyzacji rynku pracy w celu przechodzenia do działalności pozarolniczych, poprawę jakości wykształcenia, rozwój przedsiębiorczości na obszarach wiejskich ze szczególnym uwzględnieniem przetwórstwa lokalnych produktów rolnych, poprawę wyposażenia w zakresie infrastruktury technicznej, wsparcie dla modernizacji budynków i urządzeń służących produkcji rolnej, wprowadzanie do gospodarstw technologii proekologicznych, wspieranie działań producentów rolnych.

W stosunku do obszarów leśnych ustala się następujące kierunki i zasady:

- sukcesywne zwiększanie lesistości gminy poprzez zalesianie terenów nieprzydatnych dla rolnictwa lub terenów, gdzie ze względów środowiskowych zalesienie jest optymalną formą użytkowania terenu,
- zachowanie i wzbogacanie funkcji lasów, zwłaszcza funkcji ekologicznych,
- poprawa stanu sanitarnego lasów,
- zapobieganie degradacji i zanieczyszczenia lasów,
- prowadzenie racjonalnej gospodarki leśnej związanej z organizacją zrębów i nasadzeń.

OBSZARY NARAŻONE NA NIEBEZPIECZEŃSTWO POWODZI ORAZ ZAGROŻONE OSUWANIEM SIĘ MAS ZIEMNYCH

Na terenie gminy nie ma obszarów zagrożonych powodzią lub osuwaniem się mas ziemnych.

OBSZARY WYMAGAJĄCE PRZEKSZTAŁCEN, REHABILITACJI I REKULTYWACJI

Na terenie gminy nie zachodzi obecnie pilna potrzeba rekultywacji lub rehabilitacji. Wyjątkiem jest rekultywacja gminnego składowiska odpadów komunalnych w Kaczkowie. Po zakończeniu eksploatacji surowców mineralnych zajdzie konieczność rekultywacji wyrobisk.

Na terenie miasta, w jednostce F3, wskazuje się wyrobiska poeksploatacyjne do przekształceń na cele działalności rekreacyjnych (jako ogólnodostępne tereny rekreacyjne – tereny parku / zieleni miejskiej). Należy opracować koncepcję zagospodarowania uwzględniającą możliwość wprowadzenia różnego rodzaju form aktywności ruchowych.

Centralna część miasta została wskazana do rewitalizacji przestrzennej - w kierunku poprawy warunków zamieszkania, poprawy potencjału funkcji usługowych, poprawy stanu przestrzeni publicznych. Rewitalizacja powinna być realizowana na podstawie cyklicznie opracowywanych programów, które uwzględniać będą nie tylko aspekty przestrzenne ale także społeczne (rozwiązywanie sytuacji patologicznych).

Przekształcenia funkcji, a w konsekwencji zagospodarowania terenu, będą dotyczyć obszarów, w których przewiduje się takie zmiany zgodnie z założeniami określonymi w rozdziale „Kierunki zmian w przeznaczeniu terenu”. Na terenie miasta zmiany w zakresie przeznaczenia terenów dotyczyć będą w największym zakresie przestrzennym obecnych terenów rolnych, wskazywanych do przekształceń na cele mieszkalnictwa z usługami podstawowymi oraz na cele usług i działalności

gospodarczych oraz mieszkalnictwa jako funkcji uzupełniającej. Tereny przeznaczane na inne cele są bardzo nieliczne.

GRANICE TERENÓW ZAMKNIĘTYCH I ICH STREF OCHRONNYCH

Tereny zamknięte, nie posiadające strefy ochronnej, to teren linii kolejowej oraz teren MON w miejscowości Ostrowo.

OBIEKTY LUB OBSZARY, DLA KTÓRYCH WYZNACZA SIĘ W ZŁOŻU KOPALINY FILAR OCHRONNY

Na terenie gminy nie wyznacza się powyższych obiektów lub obszarów.

OBSZARY POMNIKÓW ZAGŁADY

Na terenie gminy nie ma pomników zagłady i ich stref ochronnych, wynikających z ustawy z dnia 7 maja 1999 r. o ochronie terenów byłych hitlerowskich obozów zagłady (Dz.U. Nr 41, poz. 412 oraz z 2002 r. Nr 113, poz. 984 i Nr 153, poz. 1271).

INNE OBSZARY PROBLEMOWE

Nie identyfikuje się.

Przewodniczący Rady
Szymon Krzysztofiak
Szymon Krzysztofiak

Burmistrz Gniewkowa

Załącznik nr 3
do Uchwały Nr LVII/368/2022
Rady Miejskiej w Gniewkowie
z dnia 24 czerwca 2022 r.

S t u d i u m

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo

tekst Studium - część trzecia

Uzasadnienie zawierające objaśnienia
przyjętych rozwiązań
oraz
Synteza projektu Studium

S t u d i u m
uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego
gminy Gniewkowo

St u d i u m

uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo

tekst Studium - część trzecia

Uzasadnienie zawierające objaśnienia przyjętych rozwiązań oraz Synteza projektu Studium

Spis treści

Uzasadnienie rozwiązań przyjętych w studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo	4
Synteza projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy	5

UZASADNIENIE ROZWIĄZAŃ PRZYJĘTYCH W STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY GNIEWKOWO

Na etapie prac nad koncepcją rozwoju gminy, po dokonaniu diagnozy stanu i uwarunkowań (wewnętrznych i zewnętrznych) oraz przy uwzględnieniu zamierzeń władz gminy co do dalszego rozwoju, rozważono różne warianty dalszego rozwoju – optymalnego z punktu realizacji zakładanych celów.

Elementy „wariantowania” (czyli wyboru optymalnego wariantu) rozwoju gminy dotyczyły:

- wyboru funkcji/rodzajów działalności do stymulowania rozwoju,
- wyboru lokalizacji nowych przedsięwzięć,
- wyboru stopnia intensywności planowanego zagospodarowania w uzależnieniu od wariantowego rozpatrywania prognozy demograficznej i prognozy przyszłego charakteru społeczno-gospodarczego.

Szereg zagadnień jest niezależnych od polityki władz gminy i na etapie Studium następuje ich adaptacja w „narzuconym” stanie i przebiegu. Dotyczy to przede wszystkim:

- systemu obszarów chronionych (a szerzej - struktury fizyczno-geograficznej),
- ponadlokalnego układu komunikacyjnego (a więc linii kolejowej, dróg powiatowych i wojewódzkich),
- linii infrastrukturalnych znaczenia ponadlokalnego (energetyka, gaz),
- pozostałych zadań publicznych o znaczeniu ponadlokalnym wynikających z planu zagospodarowania przestrzennego województwa.

Także elementy struktury przestrzennej związane z niezmiennym podziałem na część „leśną” i „rolniczą” stanowią bardzo silny czynnik stabilizujący i w pewnym zakresie ograniczający możliwości wariantowania.

Przy podejmowaniu wyborów uwzględniono następujące czynniki („kryteria wariantowania”):

- aspiracje władz lokalnych (wynikające z planów i zamierzeń dotyczących stymulowania rozwoju określonych części gminy i rozwoju określonych działalności),
- uwarunkowania naturalne sprzyjające lub ograniczające rozwój danego zagadnienia,
- szanse powodzenia danego działania (wybrano działalności, funkcje i obszary, dla których istnieją realne przesłanki zrealizowania lub choćby podjęcia zamierzeń – ma to na celu racjonalizację procesu planowania i rozwoju gminy),
- dążenie do koncentracji zainwestowania – stanowiące jedno z podstawowych założeń rozwoju gminy zapisane w Studium i związane bezpośrednio ze sprawnością zarządzania gminą, minimalizacją kosztów środowiskowych oraz spodziewanym osiągnięciem korzyści skali.

Wybór funkcji możliwych do rozwoju na terenie gminy, ze względu na ustabilizowane predyspozycje, nie stwarza dużych możliwości wariantowania. W oparciu o obecny stan oraz predyspozycje przyjęto następujące funkcje gminy:

- a) dla miasta - rozwój obsługi ludności (funkcje znaczenia lokalnego), funkcja mieszkaniowa, funkcje gospodarcze,
- b) dla części leżących w granicach obszarów chronionego krajobrazu – funkcja ochronna,
- c) dla obszarów wiejskich w sąsiedztwie miasta – rozwój wielofunkcyjny,
- d) dla pozostałej części gminy – funkcja rolniczo-osadnicza.

Generalnie w koncepcji rozwoju gminy stawia się niewielki nacisk na rozwój przestrzenny – wyznacza się tylko niewielkie powierzchniowo tereny do przekształceń, w obszarze sąsiedztwa miasta, gdzie procesy rozwojowe są najbardziej prawdopodobne i mają szanse powodzenia. Unika się wyznaczania terenów rozwojowych w obszarze tradycyjnie rolniczym, bowiem nie zakłada się presji na ich rozwój przestrzenny – dla ochrony przestrzeni rolniczej oraz przeciwdziałania rozpraszania zagospodarowania, zakłada się, że w ramach

istniejącej zabudowy lub w jej bezpośrednim sąsiedztwie istnieją wystarczające rezerwy terenowe na uzupełnianie zagospodarowania.

Podkreślić należy, że wybrano wariant umiarkowanie intensywnego rozwoju gminy, który ma znacznie bardziej prośrodowiskowy charakter, niż warianty bardziej „agresywne”, które zakładałyby przekształcenia większej części gminy i bardziej intensywne zagospodarowanie. Jest to również wariant „urealniony” - uwzględniający prognozy rozwoju gminy.

W zakresie rozwoju infrastruktury lokalnej, uwagę zwraca zwłaszcza konieczność dalszego rozwoju systemu kanalizacyjnego oraz konieczność przeorientowania gospodarki odpadami (jest to związane z ustaleniami wojewódzkiego programu gospodarki odpadami).

W zakresie kształtowania przestrzeni miasta, generalne ustalenia Studium zakładają:

- zachowanie obecnej zasadniczej struktury funkcjonalno-przestrzennej,
- rewitalizację społeczną i przestrzenną centrum miasta,
- rozwój przestrzeni publicznych i przestrzeni dla rekreacji (w tym celu zakłada się zagospodarowanie terenów powyrobiskowych we wschodniej części miasta oraz zachowanie ogrodów działkowych),
- docelowe przekształcenia większości terenów rolnych na terenie miasta w tereny o funkcjach mieszkaniowych i gospodarczych.

Najważniejszym ustaleniem Studium w zakresie przestrzeni obszarów wiejskich gminy i stanu jej zagospodarowania, jest bez wątpienia wyznaczenie obszarów, dla których zakłada się wystąpienie w przyszłości przekształceń ich stanu, funkcji, intensywności. Są to obszary, w których będą się koncentrować procesy inwestycyjne. Koncentrują się one w północnej części gminy, w sąsiedztwie Gniewkowa.

Podsumowując, należy stwierdzić, że na etapie koncepcji rozwoju i zagospodarowania gminy, zdecydowano o wyborze wariantu, który przy obecnych i dających się przewidzieć w przyszłości uwarunkowaniach, zapewnia optymalny sposób realizacji szeroko rozumianych interesów gminy.

SYNTEZA PROJEKTU STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO GMINY

Studium jest dokumentem planistycznym określającym politykę zagospodarowania przestrzennego gminy sporządzanym dla jej całego obszaru. Pełni ono rolę koordynacyjną w programowaniu rozwoju ustalanego m.in. w Strategii rozwoju, a także przy sporządzaniu wieloletnich planów inwestycyjnych i miejscowych planów zagospodarowania przestrzennego, przede wszystkim w zakresie realizacji inwestycji publicznych. Jest również dokumentem formalnym przy przygotowaniu aplikacji o przyznanie środków z funduszy europejskich. Studium nie jest jednak przepisem prawa miejscowego, a zatem nie stanowi podstawy do podejmowania decyzji administracyjnych związanych z realizacją inwestycji.

Studium składa się z następujących części:

1. Uwarunkowań rozwoju i zagospodarowania przestrzennego gminy (**Załącznik nr 1 Załącznik nr 3** część 1),
2. Kierunków zagospodarowania przestrzennego (**Załącznik nr 1 Załącznik nr 3** część 2)
3. Uzasadnienia rozwiązań przyjętych w Studium oraz syntezy ustaleń Studium (**Załącznik nr 1 Załącznik nr 3** część 3)
4. Rysunku Studium dla gminy (**Załącznik nr 2 Załącznik nr 4**) oraz rysunku Studium dla miasta (**Załącznik nr 3 Załącznik nr 5**).

W części poświęconej uwarunkowaniom przedstawiono kompleksową charakterystykę stanu istniejącego oraz ocenę dotychczasowego zagospodarowania z diagnozą mocnych i słabych stron gminy. Część poświęcona kierunkom zagospodarowania przestrzennego zawiera ustalenia – zarówno o charakterze postulatywnym, jak i ustalenia wiążące z zakresu planowania dalszego rozwoju zagospodarowania gminy.

CELE POLITYKI PRZESTRZENNEJ GMINY

Głównym celem rozwoju gminy jest zapewnienie wysokiej jakości życia mieszkańców, poprzez rozwój społeczny (w tym zapewnienie prawidłowego funkcjonowania usług publicznych), gospodarczy (w tym wprowadzanie nowych funkcji, tworzenie nowych miejsc pracy, rozwój przedsiębiorczości i wzrost efektywności rolnictwa), rozwój infrastruktury technicznej i komunikacyjnej, przy uwzględnieniu równowagi wobec środowiska przyrodniczego i kulturowego.

Realizacji celu głównego służy realizacja następujących celów szczegółowych:

1. Cele dotyczące sfery społeczno-gospodarczej

- zwiększenie potencjału społeczno-gospodarczego miasta Gniewkowo jako siedziby gminy,
- wykorzystanie położenia gminy w strefie oddziaływania Torunia i Inowrocławia jako uwarunkowania dynamizującego rozwój;
- wspieranie rozwoju wielofunkcyjnego, w tym wprowadzania dodatkowych funkcji pozarolniczych na obszary dotychczas rolnicze oraz poprzez zwiększenie atrakcyjności turystyczno-wypoczynkowej gminy i promocję jej walorów przyrodniczo-krajobrazowych,
- rozwój lokalnego rynku pracy,
- tworzenie warunków dla pozyskania inwestorów tworzących nowe miejsca pracy,
- rozwój i podnoszenie standardu usług, w tym zwłaszcza sfery publicznej,
- zapewnienie dogodnych warunków zamieszkania – przede wszystkim poprzez optymalne z punktu widzenia realizacji zadań własnych, wyznaczanie terenów pod budownictwo,
- zapewnienie bezpieczeństwa publicznego.

2. Cele dotyczące zagadnień ładu przestrzennego i ochrony przyrody oraz środowiska kulturowego

- zapewnienie ładu przestrzennego poprzez: estetyzację zabudowy, dążenie do koncentracji zabudowy i zaludnienia oraz ograniczania ich rozproszenia, dostosowanie rozwoju gospodarczego do uwarunkowań przyrodniczych, ograniczanie przekształceń krajobrazu przy wprowadzaniu obiektów wielkokubaturowych lub stanowiących dominanty wysokościowe,
- ochrona istniejących zasobów środowiska,
- poprawa stanu środowiska poprzez uporządkowanie zagospodarowania strefy przybrzeżnej jezior, uporządkowanie gospodarki ściekowej, wprowadzanie proekologicznych technologii grzewczych, ograniczanie negatywnego oddziaływania prowadzonych działalności i istniejącego zainwestowania (mieszkaniowego, usługowego, produkcyjnego, związanego z gospodarką rolną) na środowisko i zdrowie ludzi,
- sukcesywne zalesianie terenów nieprzydatnych dla rolnictwa,
- ochrona wartości zasobów dziedzictwa kulturowego oraz stworzenie programu ochrony dóbr kultury.

3. Cele dotyczące zagadnień infrastruktury technicznej i komunikacyjnej

- bezwzględna poprawa stanu dróg gminnych,
- modernizacja i rozbudowa układu dróg krajowych, wojewódzkich i powiatowych, w tym realizacja niezbędnych obwodnic i obejść miejscowości,
- zapewnienie bezpieczeństwa ruchu i mieszkańców w strefie przebiegu drogi krajowej nr 15, w tym realizacja obwodnicy miasta,
- realizacja systemu wodno-kanalizacyjnego zgodnie z koncepcją docelowego rozwiązania gospodarki wodno-ściekowej w gminie,
- działania na rzecz zwiększenia znaczenia linii kolejowej Toruń – Poznań w obsłudze mieszkańców, co ma następować poprzez zarówno zwiększenie liczby połączeń lokalnych z Toruniem i Inowrocławiem, jak też poprzez zwiększenie liczby połączeń dalekobieżnych dostępnych w mieście Gniewkowo,
- poprawa funkcjonowania transportu publicznego na terenie gminy, w tym stworzenie ogólnodostępnych połączeń z Bydgoszczą i Toruniem.

ZAŁOŻENIA POLITYKI PRZESTRZENNEJ

Struktura gminy

Z uwagi na zróżnicowanie fizycznogeograficzne oraz zróżnicowanie predyspozycji dla dalszego rozwoju, dla celów planistycznych, obszar gminy podzielono na jednostki funkcjonalno-przestrzenne, stanowiące strefy polityki przestrzennej gminy.

Podział na jednostki funkcjonalno-przestrzenne przeprowadzono opierając się na następujących kryteriach szczegółowych:

- podział na miasto i tereny wiejskie gminy,
- położenie w ekologicznym systemie obszarów chronionych,
- charakter dotychczasowego użytkowania terenu, w tym zwłaszcza rodzaj i intensywność produkcji rolniczej, udział i wielkość kompleksów leśnych,
- predyspozycje dla dalszego rozwoju.

Na terenie gminy wyznacza się 4 strefy polityki przestrzennej:

1. wielofunkcyjną strefę miejską (M)
2. strefę rolniczo-osadniczą (R-O)
3. strefę leśną Puszczy Bydgoskiej (L)
4. strefę ekologiczną Błoto Ostrowskie – Błoto Gąskie (E)

Politykę przestrzenną definiuje się oddzielnie dla miasta i obszarów wiejskich gminy, przy czym w granicach miasta (w obrębie wielofunkcyjnej strefy miejskiej), ze względu na wewnętrzne zróżnicowania, w oparciu o następujące kryteria szczegółowe:

- pełnione obecnie funkcje i predyspozycje dla ich zachowania lub przekształceń,
- morfologia i fizjonomia poszczególnych części miasta (charakter zabudowy),
- morfologia terenu i uwarunkowania przyrodnicze,
- układ komunikacyjny (jako szkielet funkcjonowania miasta),

wyróżniono 9 jednostek polityki przestrzennej.

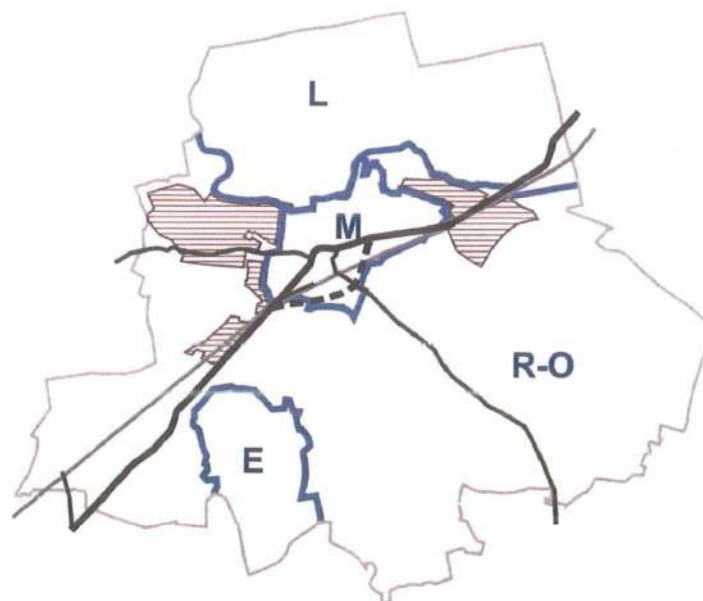
Ogólne zasady i kierunki zagospodarowania w jednostkach planistycznych

Wielofunkcyjna strefa miejska (M)

Obejmuje miasto w granicach administracyjnych. W kolejnych latach Gniewkowo zachowa swój obecny charakter funkcjonalny – to znaczy pełnić będzie rolę lokalnego ośrodka obsługi dla terenu gminy, a jednocześnie kontynuowana będzie funkcja przemysłowa i umocni się rola lokalnego węzła komunikacyjnego. Miasto nadal cechować się będzie umiarkowaną intensywnością zagospodarowania, a w granicach administracyjnych znaczący udział stanowią będą tereny wykorzystywane rolniczo.

Zakłada się dalszy rozwój przestrzenny zagospodarowania, poprzez wyznaczenie terenów do przekształceń z dotychczasowej funkcji rolniczej na cele: mieszkalnictwa (z towarzyszącymi usługami), usług (funkcja centrotwórcza – wzmacniająca potencjał obsługi mieszkańców miasta, jako ośrodka gminnego), działalności gospodarczych.

Dopuszcza się rewitalizację przestrzeni centrum miasta w celu poprawy warunków zamieszkania, poprawy jakości przestrzeni wspólnych (publicznych), poprawy warunków funkcjonowania usług.

strefy polityki przestrzennej

- E** M - wielofunkcyjna strefa miejska
- R-O - strefa rolniczo-osadnicza
- L - strefa leśna
- E - strefa ekologiczna

— granice stref

▨ tereny przeznaczone do zadań inwestycyjnych - tereny przeznaczone do przekształceń z dotychczasowej funkcji rolniczej na funkcje mieszkaniowe, gospodarcze, rekreacyjne

Podział gminy na strefy polityki przestrzennej oraz „tereny przeznaczone do zadań inwestycyjnych”, czyli przestrzeń do przekształceń i rozwoju wielofunkcyjnego

Podział miasta na jednostki polityki przestrzennej

Strefa rolniczo-osadnicza (R-O)

Głównym założeniem rozwoju jest tu kontynuacja obecnego charakteru z utrzymywaniem funkcji rolniczej jako wiodącej. Rozwój zagospodarowania na bazie zabudowy istniejącej (uzupełnianie, modernizacja, rozbudowa, przekształcenia, rehabilitacja) - w zakresie osadniczym zakłada się rewaloryzację oraz uzupełnianie istniejącej zabudowy miejscowości, a w znacznie mniejszym zakresie - wyznaczanie nowych terenów mieszkaniowo-usługowych lub z przeznaczeniem rozwoju przedsiębiorczości (przede wszystkim jako kontynuację istniejącej zabudowy miejscowości). Wyjątkiem są tereny rozwojowe wyznaczone w obszarze podmiejskim (określone

jako „tereny przeznaczone do zadań inwestycyjnych”). Są to tereny lokowania zabudowy mieszkaniowej, działalności gospodarczych różnego rodzaju i intensywności, działalności rekreacyjnych – w sposób dostosowany do lokalnych uwarunkowań środowiskowych oraz możliwości obsługi komunikacyjnej (istotne znaczenie ma tu dostępność drogi krajowej).

W zakresie rozwoju gospodarki w strefie R-O wskazuje się preferencje przede wszystkim dla rozwoju przetwórstwa rolnego i usług na rzecz rolnictwa, ale dopuszcza się rozwój wszelkich działalności dostosowanych do warunków środowiskowych, nie stanowiących zagrożenia dla jakości życia mieszkańców i nie kolidujących z dominującym charakterem funkcji rolniczej.

Strefa leśna Puszczy Bydgoskiej (L)

Obejmuje lasy w północnej części gminy stanowiące część rozległego kompleksu Puszczy Bydgoskiej. Granicę strefy stanowi granica Obszaru Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko–Bydgoskiej. Pełni funkcje: ekologiczne, ochronne, rekreacyjne, gospodarcze wykorzystanie lasu.

W miejscowości Dąblin dopuszcza się rozwój zabudowy oraz prowadzenie działalności gospodarczych na warunkach wynikających z położenia w obszarze chronionego krajobrazu, zgodnie z przepisami odrębnymi regulującymi funkcjonowanie tej formy chronionej.

Strefa ekologiczna Błoto Ostrowskie – Błoto Gąskie (E)

Obszar położony pomiędzy miejscowościami Szadłowice, Ostrowo, Wierzbiczany, Gąski i obejmujący rozległe obniżenia zwane Błoto Ostrowskie i Błoto Gąskie. Obszar w znacznej części objęty ochroną w randze obszaru chronionego krajobrazu (OChK Lasów Balczewskich). Uwzględniając ogólny charakter gminy (ale także szerszego sąsiedztwa gminy) - silnie przekształcony antropogennie i wykazujący niewiele walorów naturalnych lub zbliżonych do naturalnych – strefa E pełni szczególnie ważne funkcje ekologiczne i podlega bezwzględnej ochronie przed przekształceniami oraz degradacją.

Ustanawia się zakaz realizacji zabudowy o charakterze kubaturowym dla całej jednostki. Dopuszcza się realizację ogólnodostępnego zagospodarowania służącego turystyce i rekreacji oraz edukacji ekologicznej.

Wskazywane funkcje stref i jednostek polityki przestrzennej

Wielofunkcyjna strefa miejska (M)

jednostka A

funkcje podstawowe:

- funkcje usługowe, w tym o charakterze miastotwórczym (centralne, związane z obsługą ludności miasta, gminy, powiatu i skierowane dla obsługi ruchu turystycznego),
- mieszkaniowa

funkcja uzupełniająca:

- gospodarcza

jednostka B

funkcje podstawowe:

- mieszkaniowa
- gospodarcza
- rekreacyjno-wypoczynkowa (ogrody działkowe)

funkcja uzupełniająca:

- usługowa
- rolnicza

jednostka C

funkcje podstawowe:

- mieszkaniowa
- usługowa, w tym o charakterze miastotwórczym (centralne, związane z obsługą ludności miasta, gminy, powiatu i skierowane dla obsługi ruchu turystycznego),
- gospodarcza

funkcje uzupełniające:

- nie wskazuje się

jednostka D

funkcje podstawowe:

- mieszkaniowa
- rolnicza

funkcje uzupełniające:

- usługowa
- rekreacyjna

jednostka E

funkcje podstawowe:

- mieszkaniowa z towarzyszącymi nieuciążliwymi usługami

funkcje uzupełniająca:

- nie wskazuje się

jednostka F

funkcje podstawowe:

- rolnicza

funkcje uzupełniające:

- gospodarcza
- rekreacyjna

jednostka G

funkcje podstawowe:

- rolnicza
- techniczna obsługa miasta (oczyszczalnia ścieków)

funkcje uzupełniające:

- mieszkaniowa
- gospodarcza

jednostka H

funkcje podstawowe:

- usługi oraz usługi z mieszkalnictwem jako funkcją uzupełniającą

jednostka I

funkcje podstawowe:

- gospodarcza
- techniczna obsługa miasta (ujęcie wody)
- rolnicza

funkcje uzupełniające:

- mieszkaniowa

Strefa rolniczo-osadnicza (R-O):

- dominująca funkcja – rolnictwo
- funkcja uzupełniająca – mieszkaniowa, gospodarcza

Strefa leśna Puszczy Bydgoskiej (L)

- dominująca funkcja – środowiskowa,
- funkcja uzupełniająca – rekreacyjna,
- w miejscowości Dąblin – funkcje mieszkaniowa i gospodarcza zgodnie z przepisami odrębnymi określającymi zasady funkcjonowania Obszaru Chronionego Krajobrazu Wydm Kotliny Toruńsko-Bydgoskiej.

Strefa ekologiczna Błoto Ostrowskie – Błoto Gąskie (E)

- dominująca funkcja – ochronna (tereny chronione w ramach parku krajobrazowego, obszaru chronionego krajobrazu, rezerwatów przyrody oraz objęte siecią Natura 2000)
- funkcje uzupełniające – rolnicza (o charakterze ekstensywnym), mieszkaniowa (na bazie istniejących miejscowości), turystyczna (krajoznawcza i wodna - z minimalizowaniem tworzenia zagospodarowania).

Mieszkańcy gminy

Zakłada się, iż liczba ludności w kolejnych latach będzie utrzymywać się na zbliżonym poziomie. Zajądą ważne zmiany w strukturze wieku. Przede wszystkim wzrośnie liczba ludności starszej, co wymaga działań na rzecz rozwoju infrastruktury społecznej ukierunkowanej do tej grupy odbiorców. Utrzymywać się będzie duże zapotrzebowanie na miejsca pracy.

Gospodarka

W zakresie pełnionych funkcji należy wskazać na wyraźną dwudzielność miasta i obszarów wiejskich. W mieście kontynuowany będzie obecny profil funkcjonalny – to znaczy działalności usługowe o znaczeniu lokalnym (obsługa mieszkańców gminy) oraz działalności przemysłowe. Na obszarach wiejskich zakłada się dominację funkcji rolniczych. Dążyć się będzie do utrzymania i rozwoju istniejących oraz lokowania i rozwoju nowych działalności pozarolniczych, spośród których szczególnie pożądaną są zakłady działające w sferze przetwórstwa rolnego. W miejscowościach sąsiadujących z Gniewkowem, dobrze dostępnych za pomocą dróg krajowej (15) i wojewódzkiej (246), a jednocześnie wykazujących słabsze predyspozycje dla rozwoju intensywnego rolnictwa, wyznaczono strefę rozwoju działalności pozarolniczych – zakłada się tu koncentrację działalności gospodarczych, mieszkaniowych i rekreacyjnych. Działalności turystyczne nie mają podstaw do intensywnego rozwoju, niemniej jednak wskazuje się na możliwość rozwoju pewnych ich dziedzin.

Zakłada się, że ze względu na bliskość dużych miast – ośrodka wojewódzkiego (Toruń) i ośrodka powiatowego (Inowrocław), część mieszkańców utrzymywać się będzie z pracy najemnej w tych miastach, a więc szczególnie duże znaczenie ma rozwój transportu publicznego, pozwalającego na swobodny dostęp.

Dostępność komunikacyjna

Dostępność zewnętrzna realizowana będzie za pomocą linii kolejowej, dróg: krajowej, wojewódzkiej (tylko droga 246 ma znaczenie w dostępności zewnętrznej gminy) i powiatowych. Sieć drogowa - ze względu na pełnienie przez Gniewkowo roli podregionalnego węzła komunikacyjnego - jest relatywnie dobrze rozwinięta i zapewnia dobry dostęp do większości miejscowości. Dostępność wewnętrzną należy poprawić poprzez przebudowy dróg powiatowych i gminnych. Należy rozwijać komunikację publiczną.

Infrastruktura techniczna

Rozwój infrastruktury technicznej jest w Studium postrzegany w trzech aspektach:

- jako narzędzie poprawy jakości życia mieszkańców (a więc kreowania gminy jako przestrzeni przyjaznej dla zamieszkania),
- jako narzędzie poprawy atrakcyjności inwestycyjnej (a więc kreowania gminy jako przestrzeni przyjaznej dla inwestowania)
- jako narzędzie ochrony środowiska przed antropopresją, poprzez ograniczanie emisji, oddziaływania, itp. (a więc kreowania gminy jako przestrzeni atrakcyjnej przyrodniczo).

Studium zakłada przede wszystkim dwa kierunki rozwoju infrastruktury technicznej:

- „przestrzenny” - czyli jej rozwój we wszystkich miejscowościach, gdzie jest to społecznie i ekonomicznie uzasadnione,
- „jakościowy” - czyli utrzymanie optymalnej sprawności i stanu technicznego sieci i urządzeń - zapewniających pewność funkcjonowania i zachowanie normatywnych parametrów.

Jako bezwzględny priorytet wyznacza się działania na rzecz rozwoju sieci kanalizacyjnej.

Na terenie gminy dopuszcza się inwestycje związane z produkcją energii ze źródeł odnawialnych, ale wyklucza się możliwość realizacji komercyjnych siłowni wiatrowych.

Środowisko przyrodnicze i kulturowe

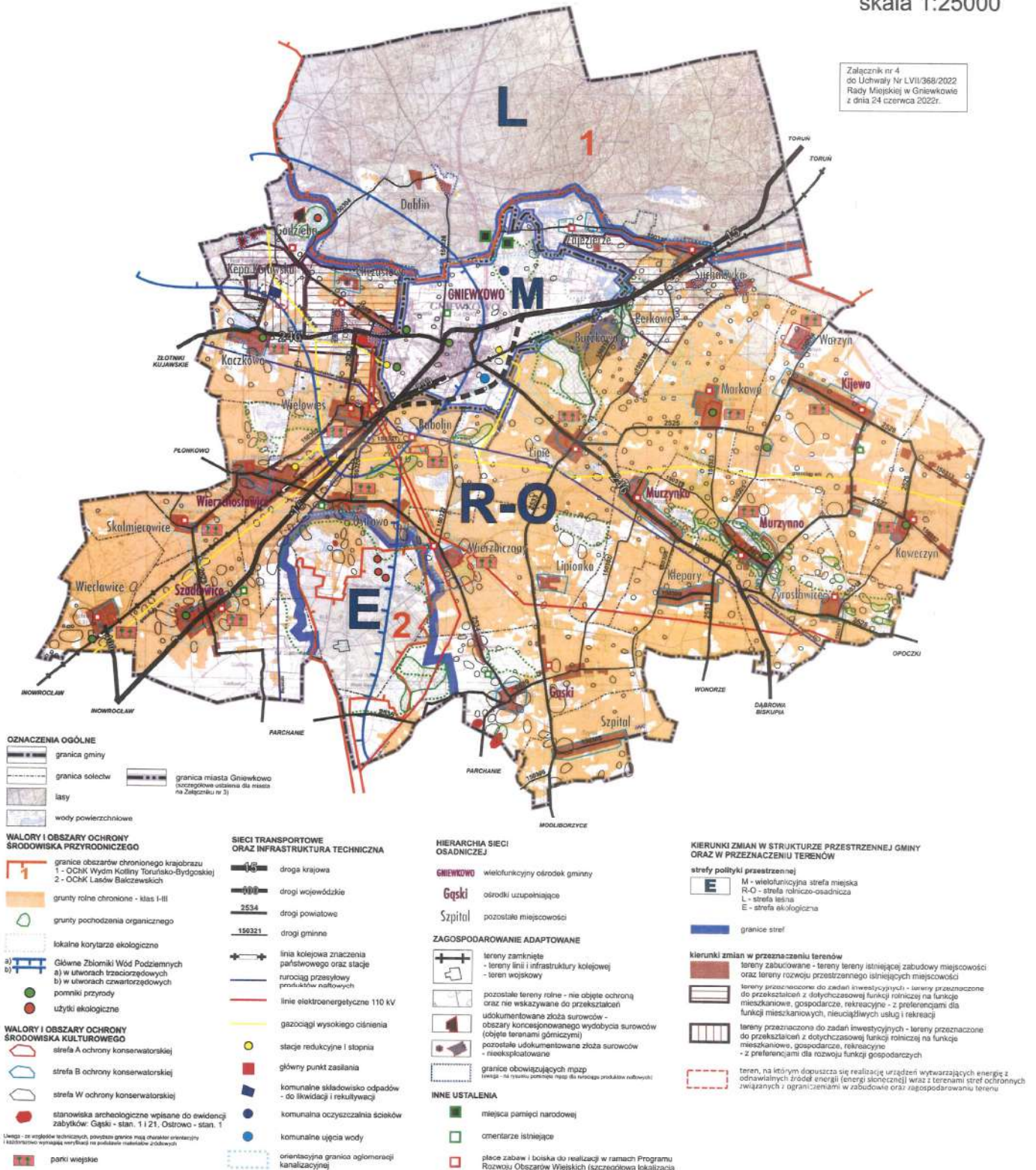
Jednym z nadrzędnych założeń Studium jest zachowanie wysokich walorów środowiska przyrodniczego oraz kulturowego. Ze względu na panujące w gminie uwarunkowania, szczególnego znaczenia nabierają zagadnienia ochrony wód powierzchniowych i podziemnych oraz ochrona krajobrazu. W gminie znajdują się znaczne powierzchnie gruntów pochodzenia organicznego, najczęściej powiązane z pełnieniem funkcji korytarzy ekologicznych (są wyłączone z intensywnej produkcji rolniczej). Pewna część gminy objęta jest ekologicznym systemem obszarów chronionych.

Przewodniczący Rady
Szymon Krzysztofiak
Szymon Krzysztofiak

GMINA GNIEWKOWO

STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
skala 1:25000

Załącznik nr 4
do Uchwały Nr LVII/368/2022
Rady Miejskiej w Gniewkowie
z dnia 24 czerwca 2022r.

OZNACZENIA OGÓLNE

- granicz gminy
- granicz sołectw
- lasy
- wody powierzchniowe
- granicz miasta Gniewkovo (szczegółowe ustalenia dla miasta na Załączniku nr 3)

WALORY I OBSZARY OCHRONY ŚRODOWISKA PRZYRODNICZEGO

- granicz obszarów chronionego krajobrazu
- 1 - OCHN Wydm Kolliny Toruńsko-Bydgoskiej
- 2 - OCHN Lasów Bałczewskich
- grunty rolne chronione - klas I-III
- grunty pochodzenia organicznego
- lokalne korytarze ekologiczne
- Główne Zbiorniki Wód Podziemnych
- a) w utworach trzeciorzędowych
- b) w utworach czwartorzędowych
- pomniki przyrody
- użytki ekologiczne

WALORY I OBSZARY OCHRONY ŚRODOWISKA KULTUROWEGO

- strefa A ochrony konserwatorskiej
- strefa B ochrony konserwatorskiej
- strefa W ochrony konserwatorskiej
- stanowiska archeologiczne wpisane do ewidencji zabytków: Gąski - stan. 1 i 21, Ostrowo - stan. 1
- parki wiejskie

SIECI TRANSPORTOWE ORAZ INFRASTRUKTURA TECHNICZNA

- droga krajowa
- drogi wojewódzkie
- drogi powiatowe
- drogi gminne
- linia kolejowa znaczenia państwowego oraz stacje
- nutociały przesyłowy produktów naftowych
- linie elektroenergetyczne 110 kV
- gazociąg wysokiego ciśnienia
- stacje redukcyjne i stopnia
- główny punkt zasilania
- komunalne składowisko odpadów - do likwidacji i rekultywacji
- komunalna oczyszczalnia ścieków
- komunalne ujęcia wody
- orientacyjna granicz aglomeracji kanalizacyjnej

HIERARCHIA SIECI OSADNICZEJ

- GNIEWKOWO** wielofunkcyjny ośrodek gminny
- Gąski** ośrodki uzupełniające
- Szpital** pozostałe miejscowości

ZAGOSPODAROWANIE ADAPTOWANE

- tereny zamknięte
- tereny linii i infrastruktury kolejowej
- tereny wiejski
- pozostałe tereny rolne - nie objęte ochroną oraz nie wskazujące do przekształceń
- udokumentowane złoża surowców - obszary koncesjonowanego wydobycia surowców (objęte terenami gminnymi)
- pozostałe udokumentowane złoża surowców - nieeksploatowane
- granicz obowiązujących map (zawaga - na rysunku pominięto mapy dla terenów produktów naftowych)

INNE USTALENIA

- miejscz pamięci narodowej
- czmentarze istniejące
- plac zabaw i boiska do realizacji w ramach Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich (szczegółowa lokalizacja w Załączniku nr 2, w rozdziale „Obszary przestrzeni publicznych”)

KIERUNKI ZMIAN W STRUKTURZE PRZESTRZENNEJ GMINY ORAZ W PRZEZNACZENIU TERENÓW

strefy polityki przestrzennej

- E** - strefa ekologiczna
- M** - wielofunkcyjna strefa miejska
- R-O** - strefa rolno-osadnicza
- L** - strefa lasna
- E** - strefa ekologiczna

granicz stref

kierunki zmian w przeznaczeniu terenów

- tereny zabudowane - tereny tereny istniejącej zabudowy miejscowości oraz tereny rozwoju przestrzennego istniejących miejscowości
- tereny przeznaczone do zadań inwestycyjnych - tereny przeznaczone do przekształceń z dotychczasowej funkcji rolnej na funkcje mieszkaniowe, gospodarcze, rekreacyjne - z preferencjami dla funkcji mieszkaniowych, nieuciążliwych usług i rekreacji
- tereny przeznaczona do zadań inwestycyjnych - tereny przeznaczone do przekształceń z dotychczasowej funkcji rolnej na funkcje mieszkaniowe, gospodarcze, rekreacyjne - z preferencjami dla rozwoju funkcji gospodarczych
- teren, na którym dopuszcza się realizację urządzeń wykorzystujących energię z odnawialnych źródeł energii (energii słonecznej) wraz z terenami stref ochronnych związanych z ograniczeniami w zabudowie oraz zagospodarowaniu terenu

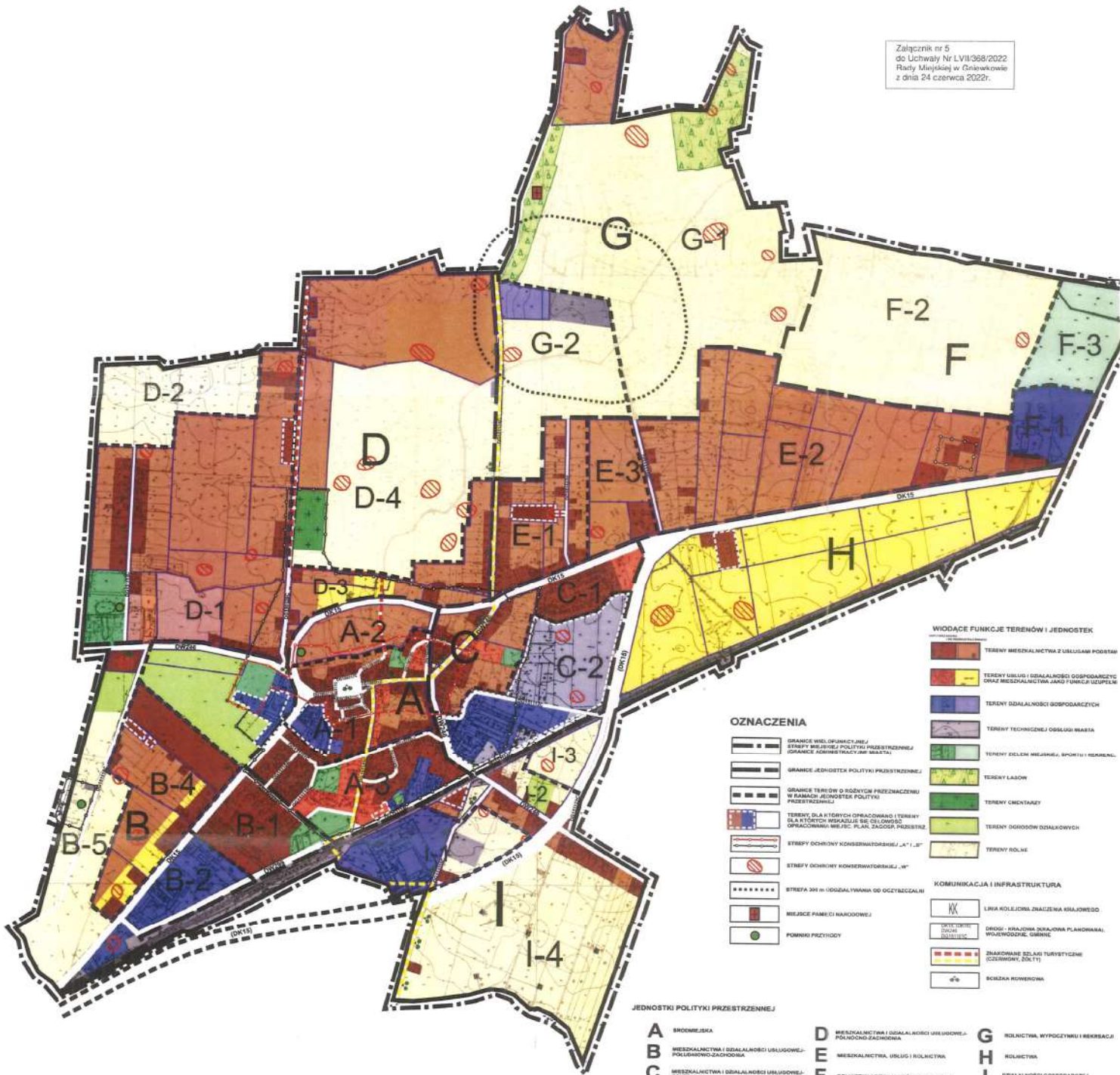
Przewodniczący Rady

Seymon Kfyzszołfiak
Seymon Kfyzszołfiak

GMINA GNIEWKOWO

STUDIUM UWARUNKWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA PRZESTRZENNEGO
skala 1:5000

Załącznik nr 5
do Uchwały Nr LVII/368/2022
Rady Miejskiej w Gniewkowie
z dnia 24 czerwca 2022r.

Przewodniczący Rady
Szymon Wypustafich
Szymon Łęsztofjak

Załącznik nr 6
do Uchwały Nr LVII/368/2022
Rady Miejskie w Gniewkowie
z dnia 24 czerwca 2022 r.

**ROZSTRZYGNĘCIE O SPOSOBIE ROZPATRZENIA UWAG
ZŁOŻONYCH NA ETAPIE WYŁOŻENIA DO PUBLICZNEGO WGLĄDU PROJEKTU
ZMIANY STUDIUM UWARUNKOWAŃ I KIERUNKÓW ZAGOSPODAROWANIA
PRZESTRZENNEGO GMINY GNIEWKOWO**

Zgodnie z art. 11 pkt. 7 i 8 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2022 r. poz. 503) Burmistrz Gniewkowa ogłosił w prasie miejscowej oraz przez obwieszczenie, a także w sposób zwyczajowo przyjęty w danej miejscowości, o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmina Gniewkowo. Określił także formę, miejsce i termin składania uwag dotyczących projektu zmiany studium, nie krótszy niż 21 dni od dnia zakończenia okresu wyłożenia studium.

W trakcie wyłożenia projektu zmiany Studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gmina Gniewkowo do publicznego wglądu, które nastąpiło w terminie od dnia 29.04.2022 r. do 31.05.2022 r. oraz po zakończeniu okresu jego wyłożenia w terminie do dnia 22.06.2022 r. nie wpłynęły żadne uwagi do wyłożonego projektu zmiany studium.

Lista nieuwzględnionych uwag – brak.

Przewodniczący Rady
Szymon Krzysztofiak
Szymon Krzysztofiak

Załącznik Nr 7 do uchwały Nr LVII/368/2022

Rady Miejskiej w Gniewkowie

z dnia 24 czerwca 2022 r.

Zalacznik7.xml

Dane przestrzenne, o których mowa w art. 67a ust. 3 i 5 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (j.t. Dz.U. z 2020 r. poz. 293 z późn. zm.) ujawnione zostaną po kliknięciu w ikonę

Przewodniczący Rady
Szymon Krzysztofak
Szymon Krzysztofak

UZASADNIENIE

**do uchwały nr LVII/368/2022
Rady Miejskiej w Gniewkowie
z dnia 24 czerwca 2022 r.**

Wykonując uchwałę Rady Miejskiej w Gniewkowie Nr XXXVII/248/2021 z dnia 28 kwietnia 2021 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Gniewkowo, Burmistrz Gniewkowa **sporządził projekt zmiany studium w części tekstowej i graficznej zgodnie z zakresem obowiązkowym wynikającym z art. 11 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz Rozporządzeniem Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy.**

Przedmiotem zmiany studium było wyłącznie uzupełnienie ustaleń studium uwarunkowań i kierunków zagospodarowania przestrzennego o pojedyncze, jednostkowe ustalenia dotyczące wybranego terenu, a zakres zmian odnosi się wyłącznie do wprowadzenia do ustaleń obowiązującego studium zapisów związanych z wyznaczeniem obszarów na których rozmieszczone będą inwestycje z zakresu odnawialnych źródeł energii.

Ponieważ, jak wspomniano, niniejsza zmiana studium polega na uzupełnieniu obowiązującego studium o pojedyncze ustalenia, zgodnie z wymogami określonymi w § 8 Rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 28 kwietnia 2004 r. w sprawie zakresu projektu studium i kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy, projekt zmiany studium został wyłożony do publicznego wglądu w formie ujednoliconego projektu studium z wyróżnieniem projektowanej zmiany, co w pełni pozwoliło na dokładną orientację terenową w zakresie wprowadzanej zmiany.

Cały przebieg sporządzonej procedury, przedmiot zebrania wniosków jak i uzgodnień i opinii oraz ujednoliconą formą studium, będącą przedmiotem wyłożenia, wskazuje jednoznacznie, że zmiana studium ma charakter zmiany polegającej na uzupełnieniu studium o pojedyncze ustalenia.

Stwierdza się, że prace merytoryczne i formalno - prawne związane ze sporządzeniem ww. zmiany studium zostały zakończone i zmiana studium kwalifikuje się do uchwalenia.

Z uwagi na powyższe podjęcie niniejszej uchwały jest zasadne.

Przewodniczący Rady

Szymon Krzysztofjak